MYNEGAI

	Tudalen
Rhagymadrodd Eglurhaol	2 – 5
Datganiad Cyfrifoldebau	6
Datganiad Llywodraethu Blynyddol	7 – 18
Datganiad o'r Polisïau Cyfrifo	19 – 23
Cyfrif Incwm a Gwariant	24
Datganiad o’r Symudiad ar Gronfa’r Cyngor	25
Datganiad o’r Cyfanswm Enillion a Cholledion Cydnabyddedig	26
Y Fantolen	27
Datganiad Llif Arian	28
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol Craidd	29 – 65
Cyfrif Refeniw Tai a’r Nodiadau	66 – 71
Y Gronfa Degwm	72
Cronfa Ymddiriedolaeth FMG Morgan	73
Cyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd	74 – 75
Nodiadau ar Gyfrifon y Gronfa Bensiwn	76 – 84
Adroddiad yr Archwilwyr – Cyngor Gwynedd	85 – 86
Atodiad A - Dadansoddiad Cyfrif Incwm a Gwariant	87 – 89

RHAGYMADRODD EGLURHAOL

Rhagarweiniad

Ymddengys cyfrifon Cyngor Gwynedd am 2009/10 ar dudalennau 24 i 84. Maent yn cynnwys:-

- **Cyfrif Incwm a Gwariant** - Hwn yw prif gyfrif refeniw y Cyngor, sy'n dangos yr incwm a'r gwariant ar yr holl wasanaethau ynghyd â manylion ynglŷn â sut y cyllidwyd y gwasanaethau hynny.

- **Datganiad o'r Symudiad ar y Gronfa'r Cyngor** - Mae hwn yn rhoi cysoniad rhwng y Cyfrif Incwm a Gwariant a'r trafodion cyfrifo sy'n ofynnol drwy statud.

- **Datganiad Cyfanswm Enillion a Cholledion Cydnabyddiedig** - Mae hwn yn galluogi awdurdodau i adnabod enillion a colledion ar y fantolen nad ydynt wedi eu debydu neu gredydu i'r Cyfrif Incwm a Gwariant.

- **Y Fantolen** - sy'n gosod allan sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2010.

- **Y Datganiad Llif Arian** - Mae'r datganiad yma'n crynhoi llif yr arian i mewn ac allan o'r Cyngor yn ystod 2009/10 at ddibenion refeniw a chyfalaf.

- **Cyfrif Refeniw Tai** - Mae'r cyfrif yma'n manylu ar yr incwm a gwariant ar wasanaeth tai'r Cyngor.

- **Cyfrifon Cronfa'r Degwm a Chronfa Ymddiriedolaeth FMG Morgan.**

- **Cyfrifon a Mantolen Cronfa Bensiwn Gwynedd**.

Cefnogir y cyfrifon hyn gan y Datganiad o'r Polisïau Cyfrifo, sy'n dilyn y Rhagymadrodd yma, ac amrywiol nodiadau i'r cyfrifon.

Mae Cyfrifon Grŵp wedi cael eu paratoi yn y gorffennol sydd yn cyfuno 50% o sefyllfa ariannol Cwmni Gwastraff Môn Arfon, gyda sefyllfa ariannol y Cyngor, gan ei drin fel is-gwmni. Yn unol â'r dehongliad cymhwysol i'r gofynion perthnasol, erbyn hyn ni ystyrir ei bod yn angenrheidiol i gynhyrchu Cyfrifon Grŵp. Yn dilyn newid yn y ddeddfwriaeth, penderfynodd y Cyngor, ar y cyd gyda'r cyfrandalwr gweddill y cwmni, Cyngor Sir Ynys Môn, i ddod â'r Cwmni i ben a gwneud a gwaith yn fewnol. Mae manylion am y cwmni i'w weld yn Nodyn 39 'Diddordebau mewn Cwmniau'.

GWARIANT REFENIW YN 2009/10

Dengys y Cyfrif Incwm a Gwariant (tudalen 24) fod gwariant refeniw gros y Cyngor ar ei wasanaethau ei hun yn £350m, ond ar ôl cymryd incwm a godir am wasanaethau ac amrywiol eitemau eraill i ystyriaeth, £242m oedd cost net gweithgareddau'r Cyngor am 2009/10. Gwariwyd £89m (37%) ar Addysg, £40m (17%) ar Ofal Cymdeithasol Oedolion, £16m (7%) ar Wasanaethau Amgylcheddol, £15m (6%) ar Briffyrdd, Ffyrdd a Thrafnidiaeth, £13m (5%) ar Ofal Cymdeithasol Plant a £11m (4%) ar Ddiwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig.

Daeth yr incwm i Wynedd er mwyn cyllido'r gwariant yma o'r Dreth Cyngor (£56m - 25%), cyfran o'r Trethi Annomestig Cenedlaethol (£32m - 14%), a Grantiau Llywodraeth Cyffredinol (£137m - 61%).

Dyma gymhariaeth rhwng yr amcangyfrif incwm a gwariant am 2009/10 a'r gwir incwm a gwariant –

		Amcangyfrif £'m		Gwir £'m
Gwariant Net ar Weithgareddau		227.60		242.42
Defnyddwyd o Falansau	(3.12)		(0.73)	
Symudiadau Eraill Net	0		(16.33)	
Gweddill / (Diffyg) am y flwyddyn		(3.12)		(17.06)
Balans i'w gwrdd o Grantiau a Threthi Lleol		224.48		225.36
Ariannwyd gan -				
Incwm y Dreth Cyngor		(55.67)		(56.55)
Cyfran o'r Trethi Annomestig Cenedlaethol		(32.26)		(32.26)
Grantiau Llywodraeth Cyffredinol		(136.55)		(136.55)
		0.00		0.00

Mae'r sefyllfa yma ar ôl caniatau am y symiau y bydd gwasanaethau yn ei gario ymlaen o 2009/10 i'w wario yn 2010/11.

Yn ystod 2008/09 datblygwyd problemau digynsail yn y sefyllfa ariannol byd-eang a disgynodd cyfraddau llog ym Mhrydain i isafswm digynsail, ac a barhaodd drwy 2009/10. Oherwydd y sefyllfa hon, newidiodd yr Awdurdod ei Strategaeth Rheolaeth Trysorlys ac adolyodd meysydd eraill o risgiau ariannol. Gweler manylion pellach o'r gweithrediadau yma yn Nodyn 41 o'r Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol Craidd.

GWARIANT CYFALAF YN 2009/10

Yn 2009/10 gwariodd y Cyngor £41.8m ar gynlluniau cyfalaf. Dengys y tabl canlynol fanylion y gwariant yma ynghyd â sut y'i gyllidwyd.

CRYNODEB O WARIANT CYFALAF A'I ARIANNU

2008/09 £'000		2009/10 £'000
418	Adnoddau Dynol	216
100	Cyllid	74
8,034	Addysg	6,443
2,861	Gofal Cwsmer	3,460
16,102	Rheoleiddio	6,830
7,730	Priffyrdd a Bwrdeistrefol	5,673
90	Ymgynghoriaeth Gwynedd	2,264
3,354	Economi a Chymuned	1,445
953	Gwasanaethau Cymdeithasol	616
5,093	Tai - Cyffredinol	4,347
6,911	Tai – Cyfrif Refeniw	7,196
922	Darparu a Hamdden	2,761
186	Strategol a Gwella	464
22	Democratiaeth a Chyfreithiol	35
22	Corfforaethol	17
52,798		41,841
986	Asedion Cyd-Fenter – Cyfleuster Compostio ar Sir Fôn	0
53,784		41,841
ARIANNWYD GAN -		
8,290	Benthyca	9,066
35,276	Grantiau a Chyfraniadau	24,483
974	Derbyniadau Cyfalaf	1,189
8,258	Refeniw a Chronfeydd Eraill	7,103
52,798		41,841
986	Grantiau Cyd-Fenter	0
53,784		41,841

Cynhwysir Gwariant Refeniw wedi'w Ariannu o Gyfalaf drwy Statud o £5,849,986 yn y tabl uchod. Addalwyd y gwariant yma i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn ystod y flwyddyn. Cyfanswm gwariant ar Asedau Sefydlog oedd £35,991,315 fel a dangosir yn Nodyn 15 ar dudalen 37.

Roedd Dyled Benthyciadau'r Cyngor ar 31 Mawrth 2010 yn £137.5m – gostyngiad o £0.4m (o £137.9m) yn ystod y flwyddyn.

DARPARIAETHAU AC ARIAN WRTH GEFN

Yn ychwanegol at y Balans Cyffredinol o £8.2m roedd gan y Cyngor ddarpariaethau (fel a ddiffinir) o £3.2m, reserfau penodol eraill o £40.6m a balansau ysgolion o £3.8m, sef cyfanswm o £55.8m. Ceir manylion yn y Fantolen, Nodyn 25 a Nodiadau 36 a 37.

CRONFA BENSIWN GWYNEDD

Dengys cyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd (tudalennau 74 i 84) gynnydd yn ystod y flwyddyn o £271.3m yn asedau net y Gronfa, ar werth y farchnad, i £929.3m. Roedd gwerth llyfr yr Asedau net ar 31 Mawrth 2010 yn £785.4m (2009: £741.0m).

POLISIAU CYFRIFO

Mae'r egwyddorion cyfrifo a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn cydymffurfio â holl ymarferion cyfrifwaith cymeradwy perthnasol ac maent wedi'u egluro yn llawn yn y Datganiad o'r Polisïau Cyrifo ar dudalennau 19 i 23.

GWYBODAETH BELLACH

Ceir gwybodaeth bellach am y cyfrifon gan:

William E Jones
Uwch Reolwr Cyllid
01286 679406

neu

Ffion Madog Evans
Rheolwr Cyllid - Adnoddau a Chorfforaethol
01286 679133

Adran Cyllid
Cyngor Gwynedd
Swyddfa'r Cyngor
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Mae hyn yn rhan o bolisi'r Cyngor i ddarparu gwybodaeth lawn am weithgareddau'r Cyngor. Yn ychwanegol, mae gan aelodau'r cyhoedd sydd yn dymuno hawl statudol i arolygu'r cyfrifon cyn cwblheir yr archwiliad. Hysbysir yr hawl arolygu yma yn y wasg leol ar yr adeg briodol.

CYNGOR GWYNEDD

DATGANIAD O'R CYFRIFON

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD O'R CYFRIFON

CYFRIFOLDEB YR AWDURDOD

Mae'n ofynnol ar Gyngor Gwynedd i wneud trefniadau ar gyfer iawn weinyddiad ei faterion ariannol ac i sicrhau y rhoddir cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny i un o'i swyddogion. Yng Nghyngor Gwynedd, y Pennaeth Cyllid yw'r swyddog hwnnw. Cyfrifoldeb yr awdurdod hefyd yw rheoli ei weithgareddau er mwyn sicrhau defnydd effeithiol, effeithlon ac economaidd o'i adnoddau, gwarchod ei asedau, a chymeradwyo'r Datganiad o'r Cyfrifon.

______________________________ **27 Medi 2010**

Cadeirydd Pwyllgor Archwilio

____

CYFRIFOLDEB PENNAETH CYLLID CYNGOR GWYNEDD

Y Pennaeth Cyllid sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r ymarfer priodol fel a osodir yn y *Côd Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* (y "Côd Ymarfer").

Wrth baratoi'r datganiad o'r cyfrifon, mae'r Pennaeth Cyllid wedi dewis polisïau cyfrifo priodol gan eu defnyddio'n gyson; wedi ffurfio barnau a gwneud amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a darbodus ac wedi cydymffurfio â'r Côd Ymarfer.

Hefyd, mae'r Pennaeth Cyllid wedi cadw cofnodion cyfrifo priodol ac amserol ac fe gymerwyd camau rhesymol i ddarganfod a gwarchod rhag twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

____

TYSTYSGRIF Y SWYDDOG CYLLIDOL CYFRIFOL

Tystiaf fod y Datganiad o'r Cyfrifon wedi ei baratoi yn unol â'r trefniadau uchod. Mae'r Datganiad yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd ar 31 Mawrth 2010 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

______________________________ **16 Medi 2010**

Dafydd L. Edwards B.A., C.P.F.A., I.R.R.V.
Pennaeth Cyllid, Cyngor Gwynedd

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Mae'r datganiad hwn yn cwrdd â'r angen i gynhyrchu Datganiad Rheolaeth Fewnol yn unol â Rheoliad 4 o'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005.

Rhan 1: CWMPAS CYFRIFOLDEB

Mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau yn cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei diogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, a'i ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol. Mae'n ddyletswydd o dan y Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 i Gyngor Gwynedd sefydlu trefniadau sy'n sicrhau gwelliant parhaus yn y ffordd y mae'n gweithredu ei swyddogaethau, gan ystyried cyfuniad o agweddau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldebau eang yma, mae Cyngor Gwynedd hefyd yn gyfrifol am roi trefniadau priodol yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei swyddogaethau, cynorthwyo gweithrediad effeithiol ei weithgareddau, ac sydd yn cynnwys trefniadau i reoli risg a rheoli ariannol digonol ac effeithiol.

Rhan 2: PWRPAS Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Mae'r fframwaith llywodraethu'n cynnwys y systemau a phrosesau, diwylliant a gwerthoedd hynny sydd yn cyfeirio a rheoli'r awdurdod, a'r gweithgareddau ble mae'n adrodd i, cysylltu gydag ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro llwyddiant ei amcanion strategol, ac i ystyried os yw'r amcanion wedi arwain at ddarparu gwasanaethau addas a chost effeithiol.

Mae'r system reolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith llywodraethu ac wedi ei ddylunio i alluogi'r Cyngor i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'n gyfan gwbl y risg o fethiant i gyflawni polisïau ac amcanion; gall felly ond ddarparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses parhaus sy'n adnabod a blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisïau, bwriadon ac amcanion y Cyngor, i werthuso'r tebygolrwydd o risgiau'n cael eu gwireddu ac i isafu'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

Mae'r fframwaith llywodraethu a ddisgrifir uchod wedi bod yn ei le yng Nghyngor Gwynedd ar gyfer y flwyddyn sy'n diweddu 31 Mawrth 2010 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon.

Rhan 3: Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Mae elfennau allweddol y systemau a phrosesau sy'n cwmpasu trefniadau llywodraethu Cyngor Gwynedd fel a ganlyn:

Adnabod a chyfathrebu gweledigaeth yr awdurdod

- Mae 'Gwynedd ar y Cyd' - partneriaeth strategol o asiantaethau allweddol ar draws y Sir - wedi datblygu Strategaeth Gymunedol Gwynedd ar gyfer y cyfnod 2008 - 2012. Mae'r ddogfen yn amlinellu cyfeiriad clir a chanllawiau cadarn ar gyfer gwella ansawdd bywyd yng Ngwynedd ar sail blaenoriaethau cytûn sydd yn arwain at gydweithio ar draws cyrff y sir. Mae'r stategaeth yn targedu sylw mewn saith maes ymyrraeth, sef:-

1. Gwasanaethau Cyhoeddus Arloesol
2. Newid Hinsawdd
3. Economi a Sgiliau
4. Tai
5. Asedau Amgylcheddol
6. Newid Demograffig
7. Cymdeithas, Iaith a Diwylliant

Yn ogystal, mae chwech egwyddor sydd yn greiddiol i'r strategaeth sef Datblygu Cynaliadwy, Cyfleoedd Cyfartal, Cynhwysiad Cymdeithasol, Yr Iaith Gymraeg, Gwrando a Chlywed, Partneriaeth a Chydweithrediad.

- Mae amcanion y Cyngor a'r rhaglenni trawsnewid oddi fewn i Gynllun Tair Blynedd y Cyngor yn cefnogi gwaith a gweledigaeth y Strategaeth Gymunedol. Nod y Cyngor yw ceisio'r "Gorau i Bobl Gwynedd Heddiw ac Yfory".
- Yn ystod 2008, cyhoeddodd y Cyngor gynllun strategol ar gyfer y cyfnod 2008/09 i 2010/11. Nod y Cynllun Tair Blynedd yma oedd paratoi cynllun a fyddai'n gosod cyfeiriad clir ar gyfer y cyfnod hynny ar gyfer prif weithgareddau'r Cyngor ac ar sail asesiad risg o'r materion y mae rhaid i'r Cyngor ymateb iddynt, o fewn cyd-destun gwireddu blaenoriaethau hir dymor y Sir.
- Yn unol â gofynion Rhaglen Gwella Cymru, mae'r Cyngor yn adolygu'r cynllun hwnnw yn flynyddol ac yn gosod allan y modd y bwriedir ymateb i'r prif flaenoriaethau. Mae'r Cynllun yn ddolen gyswllt pwysig rhwng y Strategaeth Gymunedol a chynlluniau busnes gwasanaethau'r Cyngor, a'i ddangosyddion a'i gynlluniau ar gyfer gwella ar lefel unedau busnes.

Adolygu gweledigaeth yr awdurdod a'i goblygiadau ar gyfer trefniadau llywodraethu

- Yn ystod 2009, cynhaliwyd ail adolygiad o flaenoriaethau'r Cyngor, a nodwyd ffactorau allweddol gan staff, aelodau a'r cyhoedd drwy'r arolwg barn fyddai angen eu cymryd i ystyriaeth wrth adolygu cynnwys y Cynllun Tair Blynedd: rhagor o gyfyngiadau ariannol ar gynghorau; yr angen i wella ymgysylltu gyda'r cyhoedd; sicrhau ein bod yn gyson yn canfod y dulliau gorau a mwyaf arloesol ar gyfer darparu gwasanaethau a'r angen felly i drawsnewid y Cyngor i ymateb i'r her. Ystyriwyd pa fath o Gyngor felly oedd angen i Gyngor Gwynedd fod o fewn y blynyddoedd nesaf a cytunwyd bod angen ychwanegu rhaglenni i'r cynllun fyddai'n tywys y Cyngor tuag at drawsnewid. Cytunwyd yn yr adolygiad bod angen gwella ffocws ar ganlyniadau'r gweithgareddau yma gan becynnu'r gweithgareddau o fewn rhaglenni mwy integredig fyddai'n cael eu monitro yn gyson.
- Cyflwynir Strategaeth Ariannol ar gyfer y flwyddyn ganlynol i'r Cyngor bob mis Chwefror.

Mesur ansawdd gwasanaeth i'r defnyddwyr, sicrhau darparir hwy yn unol ag amcanion yr awdurdod a defnydd gorau o adnoddau.

- Datganiad o bwrpas yr Adran Strategol a Gwella yw "datblygu, sefydlu a chefnogi diwylliant, a systemau rheoli perfformiad a phrosiectau grymus er mwyn cefnogi'r egwyddor o welliant parhaus a gwneud y defnydd gorau o adnoddau".

- Datblygir dangosyddion perfformiad lleol a gwelliannau fel canlyniad i'r asesiadau risg busnes y Cyngor. Caiff pob dangosydd ei nodi fel bod yn un allweddol unai ar lefel Uned, Gwasanaeth neu'r Cynllun Tair Blynedd. Mae'r Cynllun Gwella Corfforaethol yn rhestru prif ddangosyddion allweddol corfforaethol y Cyngor.

- Mae'r broses cynllunio busnes yn cychwyn gydag asesiad risg busnes gan bob uned fusnes o fewn yr awdurdod. Fel rhan o'r broses yma, mae'n ofynnol i'r unedau hyn oll ystyried perfformiad o'i gymharu â blynyddoedd blaenorol, yn ogystal â pherfformiad o'i gymharu ag awdurdodau eraill (ble mae cyfryw wybodaeth ar gael).

- Pan fydd dangosyddion unedau busnes wedi eu pennu a'r targedau wedi eu gosod, mae'r dangosyddion yn destun herio gan y Gwasanaeth Polisi a Pherfformiad a'r aelodau etholedig. Rhan o'r broses herio yma yw adnabod camau gweithredu ar gyfer meysydd o berfformiad isel, a herio targedau sydd yn ymddangos yn rhy isel o ystyried perfformiad hanesyddol. Mae Cynllun Tair Blynedd y Cyngor yn adnabod y meysydd hynny lle mae angen canolbwyntio ar welliant sylweddol.

Diffinio a dogfennu swyddogaethau, gyda threfniadau dirprwyo clir a phrotocol ar gyfer cyfathrebu effeithiol.

- Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu strwythur rheoli sy'n cynnwys Prif Weithredwr (sydd hefyd yn Bennaeth y Gwasanaeth Taledig) a thri Cyfarwyddwr Corfforaethol. Gyda'i gilydd, nhw yw Tîm Arweinyddiaeth Corfforaethol y Cyngor. Mae aelodau'r Tim Arweinyddiaeth Corfforaethol ynghyd â'r Swyddog Monitro a'r Pennaeth Cyllid yn ffurfio'r Grwp Arweinyddiaeth y Cyngor.

- Mae'r Cyngor wedi enwebu'r Pennaeth Democratiaeth a Chyfreithiol fel y Swyddog Monitro yn unol ag Adran 5 Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, a'r Pennaeth Cyllid fel y Swyddog Cyllid Cyfrifol yn unol ag Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972. Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn cynnwys protocolau ar weithredu dyletswyddau statudol y Swyddog Monitro a'r Prif Swyddog Cyllid.

- Mae'r Cyfansoddiad yn cynnwys manylion y cynlluniau dirprwyo hawliau i bwyllgorau, aelodau a swyddogion y Cyngor ynghyd â dosbarthiad o swyddogaethau nad ydynt yn gyfrifoldeb i Fwrdd y Cyngor.

- Mae'r Cyfansoddiad yn cynnwys protocol ynghylch dyletswyddau a chyfrifoldebau Aelodau. Mae'r protocol yn manylu ar bwrpas a dyletswyddau'r aelodau, cadeirydd, is-gadeirydd, arweinydd portffolio, uwch arweinydd ac arweinydd y Cyngor.

- Mae Cyngor Gwynedd wedi llunio Cynllun Lwfansau Aelodau ar sail Reoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau) (Cymru) 2007.

- Yng Nghyfarfod Blynyddol y Cyngor ar 13 Mai 2010, diwygwyd Cynllun Lwfansau Aelodau'r Cyngor i adlewyrchu adroddiad Panel Annibynnol Cymru ar Lwfansau Aelodau.

- Mae Pwyllgor Safonau wedi ei sefydlu yng Nghyngor Gwynedd er mwyn sicrhau y gwarchodir safonau ymddygiad o fewn y Cyngor a phriodoldeb yn holl drafodion y Cyngor.

- Cyhoeddwyd Strategaeth Trosolwg a Chraffu er mwyn sicrhau cyd-ddealltwriaeth ymysg aelodau a swyddogion y Cyngor o'r ymarfer gorau yn y maes, a'r dulliau y bwriedir eu defnyddio i gymryd cam sylweddol ymlaen yn nhrefniadaeth craffu Cyngor Gwynedd.

Datblygu a chyfathrebu côd ymddygiad ar gyfer aelodau a swyddogion

- Yn ei gyfarfod ar 22 Hydref 2009, mabwysiadwyd y canlynol fel gwerthoedd newydd ar gyfer y Cyngor:
  - Gwasanaethu
  - Positif
  - Gweithio fel tîm
  - Gwerth am arian
  - Parch
- Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu "Gorchymyn Côd Ymddygiad (Cyflogeion Cymwys Llywodraeth Leol) (Cymru) 2001" fel côd ymddygiad ar gyfer ei holl staff.
- Mae'r Côd Ymddygiad ar gyfer aelodau'r Cyngor yn cael ei arwain gan y Gorchymyn Ymddygiad Aelodau (Egwyddorion) (Cymru) 2001. Mae'r Gorchymyn yn nodi'r egwyddorion sydd i lywodraethu ymddygiad aelodau awdurdod yng Nghymru; yr egwyddorion yw:
  - Anhunanoldeb;
  - Gonestrwydd;
  - Uniondeb a gwedduster;
  - Dyletswydd i gynnal y gyfraith;
  - Stiwardiaeth;
  - Gwrthrychedd wrth wneud penderfyniadau;
  - Cydraddoldeb a pharch;
  - Bod yn agored;
  - Atebolrwydd; a
  - Rhoi Arweiniad
- Mae'r Côd Ymddygiad ar gyfer aelodau'n cynnwys rhannau penodol ar fuddiannau a chofrestr buddiannau aelodau. Cedwir Cofrestr Buddiannau Staff yn ganolog gan y Swyddog Monitro. Disgwylir i weithiwyr gyflwyno eu datganiadau o fuddiannau yn ysgrifenedig yn y lle cyntaf i'r Prif Swyddog, i'w hanfon ymlaen i'r Swyddog Monitro.

Adolygu a diweddaru prosesau a rheolaethau ar gyfer rheoli risg

- Mae pob adroddiad Pwyllgor sydd â phenderfyniad gweithredol yn mynd gerbron y 3 swyddog statudol am sylwadaeth.
- Mae'r Gwasanaethau Archwilio a Rheoli Risg o fewn yr Adran Cyllid wedi datblygu Polisi a Strategaeth Rheoli Risg ar gyfer yr awdurdod cyfan. Mae'r polisi a'r strategaeth wedi eu cymeradwyo gan y Tîm Rheoli Corfforaethol gyda'r amcan o sicrhau fod rheolaeth o risgiau wedi

eu gwelyo'n ffurfiol ym mhob agwedd o waith yr Awdurdod. Mae proses barhaus o sicrhau fod pob rheolwr yn derbyn hyfforddiant ar adnabod bygythiadau a chyfleon yn y modd yma, gydag adnabod risgiau a datblygu cynlluniau gweithredu yn rhan o gylch cynllunio busnes "Cyflawni" yr Awdurdod.

- Mae Strategaeth Archwilio Mewnol 2008-11 yn gosod allan yn glir y bwriad i gynnal gwasanaeth sy'n cynnal archwiliadau ar sail risg, a'r ddibyniaeth a roddir ar y trefniadau rheoli risg corfforaethol wrth gynllunio gwaith Archwilio Mewnol.

- Disgwylir i reolwyr fod yn gyfrifol am reoli'r risgiau sy'n berthnasol i'w meysydd hwy. Mae hynny wedi ei ymgorffori yn y Strategaeth Rheoli Risg. Disgwylir i swydd-ddisgrifiadau gynnwys cyfeiriad penodol at rai risgiau, yn arbennig felly ym meysydd Iechyd a Diogelwch a Chydraddoldeb.

- Mae Rheolau Gweithdrefn Ariannol yn rhan o gyfansoddiad Cyngor Gwynedd ac yn gosod y fframwaith ar gyfer rheoli materion ariannol y Cyngor. Maent yn destun adolygiad rheolaidd.

Swyddogaeth y pwyllgor archwilio

- Yn ystod 2009/10 roedd gan y Cyngor Bwyllgor Archwilio oedd yn cyflawni'r swyddogaethau canlynol:-

    1. Hybu rheolaeth fewnol, gan sefydlu amserlen i adolygu rheolaeth, datblygu diwylliant sydd yn milwrio yn erbyn twyll ac adolygu gweithdrefnau cyllidol;

    2. Canolbwyntio adnoddau archwilio'r cyngor trwy gytuno ar gynlluniau archwilio a monitro darpariaeth archwilio;

    3. Monitro perfformiad archwilio trwy sicrhau gwaith swyddogion o fewn amserlenni, sicrhau bod adroddiadau archwilio yn cael eu cyhoeddi yn brydlon ac yr ymatebir iddynt yn yr un modd, monitro cwblhau'r cyfrifon a sicrhau y gweithredir argymhellion archwilio;

    4. Ystyried sylwadau a phryderon am wasanaethau unigol ar lefel sirol, ar sail adroddiadau gan swyddogion y Cyngor neu Swyddfa Archwilio Cymru ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru.

    5. Cymeradwyo datganiad cyfrifon y Cyngor dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 ynghyd ag unrhyw ddogfennau cysylltiedig.

- Darperir y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn unol â Côd Ymarfer CIPFA ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Côd yn datgan mai swyddogaeth rhoi sicrwydd yw Archwilio Mewnol sydd yn darparu barn annibynnol a gwrthrychol i gyfundrefn ar yr amgylchedd reolaeth wrth werthuso ei effeithiolrwydd tra'n gwireddu amcanion y gyfundrefn. Mae'n archwilio, gwerthuso ac adrodd yn wrthrychol ar ddigonolrwydd yr amgylchedd reolaethol fel cyfraniad i'r defnydd priodol, economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau. Mabwysiadwyd Strategaeth Archwilio 3-blynedd ym Mawrth 2008, a darperir cynllun archwilio blynyddol yn seiliedig ar y strategaeth yma.

- Yn unol â gofynion Côd Ymarfer CIPFA, mae'r Uwch Reolwr Archwilio a Risg yn paratoi adroddiad blynyddol sydd yn crynhoi canlyniad gwaith archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn ar y system gyflawn o reolaeth fewnol yn yr awdurdod.

Sicrhau cydymffurfiaeth gyda chyfraith, deddfau, trefniadau mewnol a bod gwariant yn gyfreithlon

- Disgwylir i archwilwyr mewnol ac allanol y Cyngor adrodd i'r swyddogion perthnasol ar unrhyw fethiant i gydymffurfio naill ai â pholisi neu ddeddfwriaeth, ac adrodd i'r Pwyllgor Archwilio yn unol â'i Gylch Gorchwyl. Mae'r penaethiaid adran yn derbyn copi o bob adroddiad archwiliad mewnol perthnasol, ac adroddir i'r Pwyllgor Archwilio ar ganlyniadau gwaith dilyniant ar argymhellion gyda golwg ar uchafu ardrawiad y gwaith archwilio.

- Mae Cyngor Gwynedd wedi paratoi Polisi Iechyd, Diogelwch a Lles Corfforaethol, yn unol â Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974. Mae'r polisi yn datgan bod y Cyngor yn cydnabod ac yn derbyn, gyhyd ag sy'n rhesymol ymarferol, ei ddyletswydd fel cyflogwr tuag at ei weithwyr ac eraill a allai gael eu heffeithio gan ei weithgareddau. Nôd Cyngor Gwynedd yw cyflawni'r safon uchaf wrth reoli iechyd, diogelwch a lles.

Canu'r gloch a derbyn cwynion gan y cyhoedd

- Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Polisi a Threfniadau Canu'r Gloch, cynllun sy'n rhoi ffordd ddiogel a dibynadwy i weithwyr sôn yn ddidwyll am unrhyw bryderon am ymddygiad anghyfreithlon, twyllodrus neu lygredig, camweinyddu ariannol, perygl i'r cyhoedd neu'r amgylchedd, cam-drin cleientiaid, ayb. Yn ystod mis Mai 2009 dosbarthwyd cerdyn sydd yn codi ymwybyddiaeth ynghylch y drefn canu'r gloch i holl swyddogion y Cyngor.

- Mae'r Cyngor Gwynedd wedi cyflwyno trefn safonol ar hyd y cyngor i ddeilio gyda chwynion. Mae'r Cyngor o'r farn bod y drefn yn hawdd ei ddefnyddio, mae'n ymchwilio'n drwyadl i bob cwyn, mae'n gwarantu ateb cyflym a chyflawn ac mae'n cynnig cyfle i fynd a'r mater ymhellach os nad yw unigolion yn hapus efo'r ymateb. Yn ogystal, mae'r drefn cwyno yn cydymffurfio â threfniadau statudol a geir mewn adrannau e.e. trefniadau'r Gwasanaethau Cymdeithasol mewn perthynas â Deddf Plant 1989 a Deddf Gofal yn y Gymuned 1990. Mae "Ffurflen Cwyno" priodol ar gael i gofnodi cwyn.

Adnabod a datblygu anghenion aelodau ac uwch swyddogion

- Mae'r Cyngor wedi dylunio matrics hyfforddi ar gyfer swyddogion ac wedi dynodi 6 categori hyfforddi; Tîm Arweinyddiaeth Corfforaethol, Penaethiaid, Rheolwyr, Arweinwyr Maes, Goruchwylwyr, Staff a Gweithwyr Uniongyrchol. Defnyddiwyd nodweddion penodol ar gyfer adnabod categori hyfforddi priodol aelod o staff. Mae rhaglen hyfforddi wedi ei lunio ar gyfer pob categori.

- Mae'r Awdurdod yn parhau i weithredu'r Strategaeth Hyfforddi a Datblygu Aelodau a fabwysiadwyd gan y Cyngor ym Mai 2009.

Sefydlu modd clir ar gyfer cyfathrebu gyda'r gymuned a deiliad diddordeb eraill, gan sicrhau atebolrwydd ac ymgynghoriad agored

- Ceir protocol ar gyfer cyswllt aelod a swyddog yn y Cyfansoddiad gyda'r bwriad o roi arweiniad i aelodau a swyddogion y Cyngor yng nghyd-destun eu cysylltiad â'i gilydd. Ceisia'r protocol gynnig arweiniad ar rai o'r materion sy'n codi amlaf, yn ogystal â hybu mwy o eglurder a sicrwydd.

- Cynhelir cyfarfod blynyddol Gwynedd ar y Cyd, ble mae cyfle i drigolion Gwynedd gael adborth am y gwaith sydd wedi ei gyflawni ac i gyfrannu tuag at y camau nesaf o'r bartneriaeth.

Ymgorfforì trefniadau llywodraethu da ar gyfer partneriaethau gan adlewyrchu'r rhain yn nhrefniadau llywodraethu yr Awdurdod

- Adroddwyd yn Natganiad Llywodraethu 2009 fod bwriad addasu'r Fframwiath Asesu Partneriaeth. Fodd bynnag, yn ystod y flwyddyn penderfynwyd canolbwyntio sylw ar resymoli trefniadau partneriaeth o fewn y sir yn lle hynny. Mae dau ran i hwn:-

1. Datblygu a gweithredu trefn cyd-gynllunio fel bod gwaith cynllunio'r Cyngor (Cynllun Tair Blynedd), y Strategaeth Gymunedol a'r prif strategaethau a phartneriaethau eraill yn cael ei wneud ar y cyd. Mae hyn yn golygu rhannu asesiadau angen a gyrrwyr newid, ymgysylltu a dinasyddion ar y cyd a hefyd ymgynghori ar y cyd. Y nod yn hyn yw gwneud llawer gwell defnydd o adnoddau cyhoeddus.

2. Rhesymoli strwythur Gwynedd ar y Cyd trwy symud i uno Bwrdd Gwasanaethau Lleol Gwynedd a Bwrdd Partneriaeth Gwynedd ar y Cyd.

Trefniadau i sicrhau rheoli ariannol digonol ac effeithiol

- Mae Rheolau Gweithdrefn Ariannol yn rhan o gyfansoddiad Cyngor Gwynedd ac yn gosod y fframwaith ar gyfer rheoli materion ariannol y Cyngor. Adolygwyd y rheolau ym mis Mai 2009.

- Dyletswydd Bwrdd y Cyngor, yn amodol ar unrhyw gyfarwyddyd a gaiff o bryd i'w gilydd gan y Cyngor, yw trefnu, goruchwylio a rheoli holl arian a chyfrifon y Cyngor a'i holl adrannau, a chydgysylltu'r trefniadau ariannol a chyfrifo.

- Dyletswydd y Pwyllgor Archwilio yw monitro ac adolygu cyfrifon a rheolaeth ariannol y Cyngor a'i holl wasanaethau ynglyn â phriodoldeb ariannol drwy adolygu gweithdrefnau cyllidol, hybu rheolaeth fewnol a datblygu diwylliant sydd yn milwrio yn erbyn twyll.

- Dyletswydd y Prif Bwyllgor Craffu yw monitro ac adolygu cyfrifon a rheolaeth ariannol y Cyngor a'i holl adrannau o ran adolygu penderfyniadau Bwrdd y Cyngor, datblygu polisïau perthnasol, monitro sefyllfa ariannol y Cyngor a hybu gwerth am arian.

- Y Pennaeth Cyllid yw'r swyddog sydd â chyfrifoldeb tros weinyddu materion ariannol yn ôl gofynion Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972.

- Yn ogystal â'r cyfrifoldeb tan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae gan y Pennaeth Cyllid ddyletswyddau statudol mewn perthynas â gweinyddiaeth ariannol a stiwardiaeth y Cyngor. Ni ellir diystyru'r cyfrifoldeb statudol hwn. Mae'r dyletswyddau statudol ychwanegol hyn yn deillio o'r canlynol:

    - Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988
    - Deddf Tai a Llywodraeth Leol 1989
    - Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005
    - Deddf Llywodraeth Leol 2003

- Mae'r Pennaeth Cyllid yn gyfrifol am:
  - Weinyddiad priodol materion ariannol y Cyngor;
  - Gosod safonau rheoli ariannol a monitro cydsyniad â hwynt;
  - Adrodd ar gryfder amcangyfrifon ac ar ddigonolrwydd y cronfeydd ariannol bwriadedig a gosodedig er mwyn llunio cyfrifiadau cyllidebol.
- Yn unol ag Adran 114 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 bydd y Pennaeth Cyllid yn adrodd i'r Cyngor Llawn, i Fwrdd y Cyngor ac i'r archwiliwr allanol os yw o'r farn bod y Cyngor, pwyllgor o'r Cyngor, cydbwyllgor â chynrychiolaeth y Cyngor arno, neu un o'i swyddogion:
  - Wedi gwneud, neu ar fin gwneud, penderfyniad sy'n arwain at wariant anghyfreithlon;
  - Wedi gwneud, neu ar fin gwneud, rhywbeth anghyfreithlon sydd wedi neu a fyddai'n creu colled neu ddiffygiad i'r Cyngor;
  - Ar fin gwneud cofnod anghyfreithlon yng nghyfrifon y Cyngor.
- Ni chyflwynir unrhyw adroddiad i Fwrdd y Cyngor (nac i'r Cyngor Llawn, Pwyllgor Adnoddau Dynol, neu bwyllgor arall gyda phwerau gweithredol) heb yn gyntaf ei gyflwyno i'r Pennaeth Cyllid am ei sylwadau ar briodoldeb ariannol neu oblygiadau ariannol yr argymhellion. Ni chaiff swyddogion nac aelodau roddi gwybodaeth ariannol i gyrff ac unigolion allanol heb yn gyntaf ymgynghori â'r Pennaeth Cyllid neu reolwr cyllid perthnasol er mwyn sicrhau cywirdeb. Rhaid ymgynghori'n bersonol gyda'r Pennaeth Cyllid pan fo rheolwr cyllid perthnasol yn tybio fod yr wybodaeth yn sensitif o safbwynt masnachol.
- Bydd pob pennaeth adran yn sicrhau y bydd ei adran yn defnyddio egwyddorion pendant ynglyn â gwirio mewnol i fodloni'r Pennaeth Cyllid. Yn benodol:
  - Caiff y dyletswyddau o ddarparu gwybodaeth am symiau sy'n ddyledus i neu gan y Cyngor ac o gyfrifo, gwirio a chofnodi'r symiau hyn eu gwahanu cymaint ag y bo modd oddi wrth y ddyletswydd o'u casglu neu eu gwario,
  - Ni fydd y swyddogion sydd â'r ddyletswydd o archwilio a gwirio cyfrifon trafodion ariannol yn cymryd rhan eu hunain mewn unrhyw un o'r trafodion hynny.

Rhan 4: EFFEITHIOLRWYDD Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Mae cyfrifoldeb ar Gyngor Gwynedd i gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd o system rheolaeth fewnol yn cael ei hysbysu drwy waith archwilio mewnol a'r rheolwyr gweithredol o fewn yr awdurdod, sy'n gyfrifol am ddatblygiad a'r gynhaliaeth o'r amgylchedd llywodraethu, ac yn ogystal drwy sylwadau gan archwilwyr allanol, asiantaethau ac arolygwyr eraill.

Cynhaliwyd yr adolygiad a ddisgrifir yma trwy adolygu darganfyddiadau archwilwyr mewnol ac allanol y Cyngor, a thrwy drafodaeth gyda swyddogion allweddol o fewn yr awdurdod. Mae'r broses sydd wedi ei ddefnyddio i gynnal ac adolygu effeithiolrwydd y system reolaeth fewnol yn cynnwys:

- Mae trefniadau yn eu lle i graffu ar weithgareddau 'Gwynedd ar y Cyd'. Cyflwynwyd adroddiad ar berfformiad 'Gwynedd ar y Cyd' i'r Prif Bwyllgor Craffu yn Nhachwedd 2009, a bu'n destun craffu

manwl gan y pwyllgor. Nodir hefyd fod prosiectau unigol o fewn meysydd ymyrraeth gwahanol hefyd wedi bod yn destun craffu gan amrywiol bwyllgorau o fewn y Cyngor.

- Gwelir penodiad Rheolwr Ymgynghori i'r Uned Cyfathrebu yn ystod 2009/10 yn gam arwyddocaol i gryfhau'r trefniadau i ymgysylltu â'r cyhoedd.

- Yn ei adolygiad o Gynllun Gwella'r Cyngor, adroddwyd gan yr Archwiliwr Apwyntiedig Swyddfa Archwilio Cymru fod cynllun y Cyngor wedi ei gynhyrchu a'i gyhoeddi ar amser ac roedd yn cydymffurfio â'r cyfarwyddyd yng Nghylchlythyr 28/2005. Fodd bynnag, adroddwyd fod rhai materion angen sylw.

- Mae trefniadau effeithiol yn eu lle i adolygu'r Cynllun Tair Blynedd. Mae manteision amlwg o ran cynllunio tymor hwy, gan ei fod yn cynnig elfen o sefydlogrwydd yng nghynlluniau pwysicaf y Cyngor, ond mae'r Cyngor hefyd adnabod yr angen i fod yn effro i newidiadau arwyddocaol yn y meysydd polisi, perfformiad a gwleidyddol. Ers cyhoeddi'r Cynllun Tair Blynedd gwreiddiol, mae'n amlwg bod nifer o faterion wedi codi yr oedd yn rhaid i'r Cyngor ymateb iddynt. Yn eu plith, mae'r dirwasgiad a'r agenda arbedion.

- Er mwyn cryfhau ymhellach y trefniadau llywodraethu a gweithredu, mae prif faterion y Cynllun Tair Blynedd yn eistedd o dan 6 Rhaglen Strategol fel a ganlyn:

  - Trawsffurfio'r Cyngor
  - Economi ac Adfywio
  - Amgylchedd ac Isadeiledd
  - Plant a Phobl Ifanc
  - Gwerth am Arian
  - Pobl Bregus

- Mae gan bob un o'r Rhaglenni Strategol hyn Fwrdd Rhaglen er mwyn sicrhau gweithrediad, gyda trefniadau cadarn yn eu lle ar gyfer pob un o'r prif faterion, yn adrodd i'r Bwrdd Rhaglen. Mae aelodau yn ogystal â swyddogion yn eistedd ar y Byrddau Rhaglen er mwyn cryfhau'r trefniadau democrataidd.

- Wrth gyflwyno'r strategaeth ariannol i'r Cyngor yn Chwefror 2010, adroddwyd gan y Cyfarwyddwr Corfforaethol ei fod yn hyderus, er gwaethaf y sefyllfa ariannol ansicr sydd o'n blaenau, "fod y camau y mae'r Cyngor eisoes wedi eu cymryd i gynllunio ar gyfer y sefyllfa yn talu ar ei ganfed ac y byddwn yn medru wynebu'r her yn hyderus fod y gwaith cynllunio yma am ein tywys drwy'r dyfroedd tymhestlog".

- Adroddwyd gan Archwilydd Penodedig Swyddfa Archwilio Cymru ei fod wedi profi'r Dangosyddion Strategol Cenedlaethol (DSC) yr oedd y Cyngor yn adrodd arnynt yn ei Gynllun Gwella. Daeth yr Archwilydd i'r casgliad fod yna drefniadau digonol yn bodoli er mwyn cefnogi casglu a choladu DSC 2008-09 ar draws y gwasanaethau i gyd ac eithrio addysg a gwasanaethau cymdeithasol. Roedd yr holl ddangosyddion gwasanaethau cymdeithasol i oedolion yn amodol o ganlyniad i wendidau yn y prosesau casglu a dilysu gwaelodol. Yn ogystal, cywirwyd nifer o ddangosyddion eraill yn dilyn yr archwiliad.

- Ni fydd unrhyw adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor, Bwrdd y Cyngor, y Pwyllgor Adnoddau Dynol, y Pwyllgor Pensiynau nac, yng nghyswllt materion eiddo unigol, i Bwyllgor Ardal nac i aelod

unigol lle bo’r hawl penderfynu gan yr aelod, onid yw, yn gyntaf, wedi’i gyflwyno i’r tri swyddog statudol am sylwadau ar unrhyw fater ynghylch polisi, cyfreithioldeb, priodoldeb ac oblygiadau ariannol unrhyw argymhellion.

- Bu i'r Cyngor adolygu ei Strategaeth Trosolwg a Chraffu yn ystod 2009. Cynhyrchwyd Strategaeth Trosolwg a Chraffu am y cyfnod 2009/12, ac er fod y Cyngor yn fodlon fod y trefniadau yn effeithiol, mae adolygiad pellach o'r trefniadau yn cael ei gynnal ym Mehefin 2010.

- Cynhaliwyd gwaith ymchwil ar werthoedd y Cyngor yn ystod 2009. Dangosodd y gwaith ymchwil nad oedd gwerthoedd blaenorol y Cyngor yn wybyddus a byw, ac felly nad oeddent yn ychwanegu gwerth a bûdd. Er mwyn sicrhau fod y gwerthoedd newydd yn cael eu pwysleisio, cânt eu defnyddio ar waelod gohebiaeth, ar fewnrwyd y Cyngor ac ar gyhoeddiadau.

- Fel canlyniad i adolygiad llywodraethu, yng Nghyfarfod Blynyddol y Cyngor ar 13 Mai 2010, cytunwyd i ehangu cyfrifoldebau'r Pwyllgor Archwilio i gynnwys (vi) Ystyried adroddiadau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru dan Adran 16 Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005 a phenderfynu sut i weithredu; (vii) Derbyn adroddiad blynyddol ar gwynion dan drefn gwynion y Cyngor.

- Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnal adolygiad blynyddol o wasanaeth Archwilio Mewnol y Cyngor. Yn ei adolygiad ddiweddaraf daeth yr archwilwyr allanol i'r casgliad fod gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi cyrraedd y safonau proffesiynol gofynnol.

- Adroddodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg fod gan Cyngor Gwynedd, yn ei farn ef, fframwaith gadarn o reolaeth fewnol er mwyn cynnig sicrwydd rhesymol parthed cyflawniad effeithiol ac effeithlon o amcanion y Cyngor, gan fod y camau a gymerwyd gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn ariannol i sefydlu a cryfhau rheolaethau mewnol ac i sicrhau fod argymhellion i gywiro gwendidau a adnabuwyd gan Archwilio Mewnol wedi bod yn foddhaol.

- Cynhelir cyfarfodydd rheolaidd o'r Pwyllgor Archwilio. Mae'r Pwyllgor yn cadw goruchwyliaeth fanwl ar lwyddiant archwilio mewnol i gwblhau ei gynllun archwilio ac i gynnal archwiliadau dilyniant mewn meysydd ble adnabuwyd methiant mewn rheolaeth fewnol. Mae’r Pwyllgor yn galw rheolwyr a Phenaethiaid yn atebol pan fu methiant i weithredu gwelliannau disgwyliedig i reolaethau mewnol.

- Bu'r prosiect i drosglwyddo stoc tai y Cyngor i Gartrefi Cymunedol Gwynedd yn llwyddiant, gyda'r trosglwyddiad yn digwydd ar 12 Ebrill 2010.

- Mae effeithiolrwydd y trefniadau ar gyfer delio gyda partneriaethau wedi bod yn destun adolygiad yn ystod 2009/10. Mae hyn yn golygu cynllunio gwaith ar y cyd yn ogystal â mabwysiadu'r egwyddor o uno Bwrdd Gwasanaethau Lleol Gwynedd a Bwrdd Partneriaeth Gwynedd ar y Cyd.

- Bu’r Cyngor yn destun 2 adolygiad gan yr Ombwdsman yn dilyn honiadau o gamweinyddu.

Rydym wedi cael ein cynghori ar oblygiadau canlyniad yr adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu, ac mae cynllun i fynd i’r afael â gwendidau a sicrhau gwelliant parhaus yn ei le.

Rhan 5: MATERION LLYWODRAETHU ARWYDDOCAOL

Mae'r prosesau a ddisgrifir mewn rhannau blaenorol o'r datganiad hwn yn disgrifio'r dulliau a ddefnyddiwyd gan y Cyngor i adnabod y materion llywodraethu arwyddocaol sydd angen sylw.

- Mae nifer o gyrff allanol yn cynnal adolygiadau ar drefniadau'r Cyngor. Bydd yr adrannau perthnasol yn rhoi sylw i'r materion sydd wedi eu hadnabod.

- Mae gweithdrefnau Rheoli Rhaglen wedi eu cyflwyno er mwyn sicrhau gweithrediad effeithiol y camau sydd angen eu cyflawni er mwyn cwblhau'r tasgau a adnabuwyd yn y Cynllun Tair Blynedd, yn ogystal â chamau gweithredu allweddol eraill. O'r herwydd, mae gweithrediad llwyddiannus y gyfundrefn Rheoli Rhaglen yn fater llywodraethu arwyddocaol ynddo'i hun.

- Mae prif faterion y Cynllun Tair Blynedd diwygiedig, fydd yn derbyn sylw yn ystod 2010/11 yn unol â'r weithdrefn Rheoli Rhaglen, yn cynnwys y materion llywodraethu canlynol:

Newid Diwylliant

- Byddwn wedi cyflwyno fframwaith chymell a mentora
- Byddwn wedi gweithredu mentrau ar gyfer dathlu llwyddiant o fewn a thu allan i'r Cyngor
- Byddwn wedi hyrwyddo ymddygiad yn y staff sy'n cyd-fynd â'r gwerthoedd newydd
- Byddwn wedi creu amgylchedd addas er mwyn hwyluso arloesi, mentro, cynryd risgiau ystyrlon a dysgu parhaus
- Byddwn wedi gwerthuso cynnydd y Strategaeth Cyfathrebu Mewnol

Hunan Asesiad o'r Cyngor

- Byddwn wedi cwblhau Hunan Asesiad o drefniadau arweinyddiaeth, ymgysylltu a llywodraethu'r Cyngor a llunio Cynllun Gweithredu Gwelliant

Llywodraethu Corfforaethol

- Byddwn wedi cyflwyno fframwaith i alluogi'r Cyngor i gyflawni ei ddyletswyddau yn unol ag egwyddorion llywodraethu da

Strategaeth Ariannol

- Byddwn wedi adolygu a gwella ansawdd y Strategaeth ariannol ar gyfer y cyfnod 2011/12 – 2013/14
- Byddwn wedi cwblhau adolygiad o Gynllun Asedau'r Cyngor

Rhaglen Arbedion

- Byddwn yn gweithredu ar y rhaglen arbedion £16miliwn ac yn paratoi ar gyfer arbedion 2011/12

Rhan 6: BARN

Rydym yn bwriadau cymryd camau i ddelio gyda'r materion uchod yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu. Rydym yn fodlon bydd y camau hyn yn delio gyda'r angen i wella adnabuwyd yn yr adolygiad effeithiolrwydd a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'r adolygiad blynyddol nesaf.

_______________________________	_______________________________
HARRY THOMAS	**Cyng. DYFED WYN EDWARDS**
PRIF WEITHREDWR CYNGOR GWYNEDD	**ARWEINYDD CYNGOR GWYNEDD**
DYDDIAD	**DYDDIAD**

DATGANIAD O'R POLISÏAU CYFRIFO

1. CYFFREDINOL

Darparwyd y cyfrifon yn unol â'r Cod Ymarfer Cyfrifwaith Awdurdodau Lleol yn y DU diweddaraf a gyhoeddwyd gan y Chartered Institute of Public Finance and Accountancy (CIPFA) yn 2009 ("Y Cod") sydd yn cynnwys y Cod Ymarfer Cyfrifo ar gyfer Gwerth Gorau (BVACOP) a'r Datganiad Ymarfer Argymelledig (SORP), a nodiadau arweiniol CIPFA ar ddefnydd Safonau Adrodd Ariannol (FRS's).

Mewn perthynas a pholisi yn ymwneud a cyfalafu gwariant, ein ymarferiad yw gweithredu ar sail natur y gwariant yn hytrach na lefel penodol o wariant.

2. ASEDAU SEFYDLOG

Adolygir gwerth asedau'r Cyngor a gofnodir ar fasdata'r Gwasanaeth Eiddo o leiaf bob 5 mlynedd (gyda gwerth Tai Cyngor yn cael eu hadolygu yn flynyddol). Mae hyn yn unol â'r Cod Ymarfer Cyfrifwaith a'r Datganiadau Egwyddorion Prisio Asedau a Nodiadau Arweiniad a gyhoeddwyd gan Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Mae'r gwerthusiad cyflawn diwethaf yn effeithiol o'r 1af Ebrill 2005.

Fe ychwanegir gwariant ar asedau newydd a chyfredol yn flynyddol, gan wedyn ystyried os ydy'r gwariant yma wedi cynhyrchu cynnydd mewn gwerth i'r ased. Os oes cynnydd mae hyn yn cael ei adlewyrchu drwy'r Reserf Ail Brisio, os nad oes cynnydd mae'n dilyn fod amhariad i werth yr ased (gweler 4 isod ar gyfer dull cyfrifo am amhariad). Yn benodol ar gyfer Asedau o'r math Tir ac Adeiladau ac Asedau Cymunedol ble ceir gwariant yn y flwyddyn o dros £100,000 ar ased unigol, mae Rheolwr Eiddo Corfforaethol (M.R.I.C.S) y Cyngor yn adolygu'r asedau ac yn ail brisio unrhyw un sydd ei angen.

Dangosir asedau gweithredol ar sail gwerth defnydd presennol (EUV) neu gostau ail-adeiladu dibrisiedig (DRC) ar gyfer eiddo arbenigol.

Mae Tai Cyngor wedi eu prisio ar sail Gwerth Defnydd Presennol i Dai Cymdeithasol (EUV-SH), yn unol â gofynion Datganiad o Ymarfer Argymelledig ar gyfer Llywodraeth Leol. Mae'r fethodoleg a ddefnyddiwyd gan y Cyngor i bennu'r gwerth defnydd presennol i dai cymdeithasol angen cyfrifo 'ffactor addasu' sydd wedyn yn cael ei roi yn erbyn y gwerth eiddo gwag i adlewyrchu'r ffaith fod gan Dai Cyngor denant 'tai cymdeithasol' mewn lle. Mae ffactorau addasu ar gyfer pob ardal yn Lloegr yn gynwysedig mewn arweiniad a ddarparwyd gan Swyddfa'r Dirprwy Brif Weinidog yng Ngorffennaf 2005. Nid yw Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi darparu arweiniad tebyg. Mae Prisiwr y Cyngor felly wedi cyfrifo ffactor addasu a fwriadwyd i adlewyrchu ffactorau'r farchnad leol.

Dangosir asedau anweithredol ar yr isaf o gostau ail-adeiladu cyfredol net a gwerth gwireddadwy net (fel arfer Gwerth y Farchnad).

Defnyddir cost hanesyddol (a ddibrisiwyd) ar gyfer cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar.

Mae Asedau is adeiladwaith a chymunedol yn ymddangos ar bris hanesyddol yn bennaf neu gwerth defnydd presennol ble yn briodol.

Cynhwysir Asedau heb eu cwblhau ar sail cost hanesyddol tan gwblheir y gwaith pan eu prisir yn unol â'r polisïau cyfrifo a'u trosglwyddo i'r categori Asedau perthnasol.

Defnyddir isafswm at ddibenion prisio o £20,000 ar gyfer tir ac adeiladau gweithredol y Cyngor a £5,000 ar gyfer eitemau unigol o Gerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar.

3. GWARIANT REFENIW I'W ARIANNU O GYFALAF DRWY STATUD

Mae Deddfwriaeth yn caniatáu peth gwariant i gael ei gategoreiddio fel cyfalaf i bwrpas ariannu er nad yw yn creu ased sydd yn cael ei gario ar y Fantolen. Bwriad hyn yw galluogi'r gwariant i gael ei ariannu o adnoddau cyfalaf yn hytrach nag ei roi yn erbyn y Gronfa Gyffredinol a fyddai'n cael effaith ar y Dreth Cyngor am y flwyddyn. Defnyddir cost hanesyddol fel sail prisio ar gyfer y fantolen ac ysgrifennir hwn i lawr o fewn blwyddyn.

4. SAIL YR AD-DALIADAU CYFALAF

Mae Safon Adrodd Ariannol 11 yn mynnu bod asedau'n cael eu hadolygu bob blwyddyn i adnabod unrhyw amhariad neu leihad mewn gwerth oherwydd treuliant buddiannau economaidd. Mae unrhyw wariant ar asedau sefydlog sydd ddim yn cynhyrchu cynnydd mewn gwerth i'r ased, yn cael ei ad-dalu yn erbyn y Cyfrif Incwm a Gwariant yn y flwyddyn. Mae'r SORP yn caniatau addasu effaith amhariad trwy'r Datganiad o Symudiadau a dangosir yr addasiad canlyniadol yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf ar y Fantolen. Prif elfennau FRS 15 yw bod yn rhaid dibrisio adeiladau os nad ydynt yn cael eu prisio bob blwyddyn. Yn ogystal, mae'n ofynnol dibrisio prif elfennau ased sengl sydd â bywydau economaidd gwahanol ar wahân.

Dibrisir Asedau ar sail eu gwerth ar y fantolen i'w ysgrifennu i ffwrdd fel a ganlyn:

(i) Dibrisir cerbydau, offer dodrefn a chyfarpar dros eu bywyd amcangyfrifiedig (3 – 10 mlynedd)
(ii) Dibrisir is-adeiladwaith dros 40 mlynedd
(iii) Ysgrifennir Gwariant Refeniw i'w ariannu o Gyfalaf drwy Statud i lawr yn y cyfnod yr ymddangosant
(iv) Ni ddibrisir tir
(v) Dibrisir adeiladau dros eu bywyd amcangyfrifiedig (amrywiol)

O'r 31ain o Fawrth 2008, mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi cyflwyno'r Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) (Diwygio) 2008 [y "Rheoliadau Diwygiedig"]. Mae'r rheoliadau yma yn cyflwyno newidiadau penodol i'r rhai a gafodd eu cyflwyno yn 2003 [y "Rheoliadau Gwreiddiol"] fel rhan o weithrediad y gyfundrefn Benthyca Ddarbodus. Ymhlith y newidiadau sydd wedi eu cyflwyno mae'r gofyn am Ddatganiad Polisi Darpariaeth Lleiafswm Refeniw (DLIR) blynyddol.

Mae'r Rheoliadau Gwreiddiol yn gosod allan sail statudol a fformiwla gymhleth ar gyfer cyfrifo'r DLIR. Mae'r Rheoliadau Diwygiedig ond yn gofyn am dal sydd yn 'ddarbodus', ac mae awdurdodau yn cael defnyddio fwy o ddisgresiwn yn nhermau'r tal a godwyd, serch fod hyn o fewn rhai paramedrau. Dangosir y Datganiad DLIR Blynyddol ar gyfer 2009/10 isod -

> Ar gyfer gwariant cyfalaf cyn y 1af o Ebrill 2008, neu wariant cyfalaf fydd gyda chefnogaeth yn y dyfodol, bydd y DLIR yn seiliedig ar 4% o'r balans agoriadol o'r Gofyn Cyllido Cyfalaf llai addasiad ('A') (Opsiwn 1). Bwriad yr addasiad ('A') yw sicrhau niwtraliaeth rhwng y Gofyn Cyllido Cyfalaf a'r hen Nenfwd Credyd oedd yn arfer cael ei ddefnyddio i gyfrifo'r DLIR cyn cyflwyniad y Gyfundrefn Ddarbodus ar 1af Ebrill 2004.
>
> O'r 1af o Ebrill 2008, ar gyfer yr oll fenthyca heb gefnogaeth a weithredwyd drwy'r Cod Darbodus, bydd y polisi DLIR yn seiliedig ar y Dull Oes yr Ased (Opsiwn 3). Bydd y ddarpariaeth lleiafswm refeniw mewn rhandaliadau cyfartal dros oes yr ased. Bydd y tal cyntaf yn cael ei oedi hyd nes bydd yr ased yn weithredol.
>
> Bydd cyfnodau oes asedau amcangyfrifedig yn cael eu pennu o dan bwerau dirprwyedig. Os nad yw gwariant yn creu ased, ond yn fath sydd yn amodol ar gyfnodau oes amcangyfrifedig sydd yn cael eu cyfeirio at yn yr arweiniad, bydd y cyfnodau yma yn gyffredinol yn cael eu mabwysiadu

gan y Cyngor. Ond, mae'r Cyngor yn neilltuo'r hawl i bennu cyfnodau oes ddefnyddiol a DLIR darbodus mewn amgylchiadau eithriadol ble na fyddai argymhellion yr arweiniad yn briodol.

Gan na ellir cysylltu bob elfen o wariant cyfalaf y Cyngor i asedau unigol, bydd oes yr asedau yn cael eu hasesu ar y sail mwyaf addas fydd yn adlewyrchu'r cyfnod o fudd a ragwelir a ddeillir o'r gwariant. Yn ogystal, pa bynnag fath o wariant a wneir, bydd yn cael ei grwpio efo'i gilydd mewn dull fydd yn adlewyrchu natur yr elfen bennaf o wariant ac yr unig amser y rhennir y gwariant fydd mewn amgylchiadau ble mae dau neu fwy prif elfen gydag oes ddefnyddiol economaidd sylweddol gwahanol.

Bydd yr Awdurdod yn adolygu'r polisi yma yn flynyddol yng ngoleuni'r Cynllun Rheoli Asedau.

Yn unol â'r Cod Ymarfer, telir am wariant cyfalaf ar gyfer Gwasanaethau Cronfa'r Cyngor sydd i'w gyllido o refeniw drwy ei ddosbarthu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

5. DERBYNIADAU CYFALAF

Pan werthir Asedau gan yr Awdurdod mae'r ddeddfwriaeth yn nodi'r defnydd y gellir ei wneud o'r derbyniadau cyfalaf.

Gellir defnyddio 100% o'r holl dderbyniadau cyfalaf sydd yn perthyn i Gronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai ac nid yw'n angenrheidiol bellach i roi canran o'r derbyniad o'r neilltu. Cedwir y derbyniadau yn y Reserf Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy hyd nes defnyddir yr adnoddau i gyllido gwariant cyfalaf.

Bu newid i'r polisi yma yn ystod 2009/10. Roedd y polisi gwreiddiol yn parhau i neilltuo 75% o dderbyniadau'r CRT ar gyfer ad-dalu benthyciadau allanol. Ond, oherwydd y trosglwyddiad disgwyliedig o'r stoc tai i landlord cymdeithasol cofrestredig (sef Cartrefi Cymunedol Gwynedd Cyf.), a hefyd cynnydd rhagweledig yn rhaglen gyfalaf y CRT yn ystod 2009/10, newidiwyd y polisi gwreiddiol er mwyn rhyddhau oll dderbyniadau cyfalaf y CRT a dderbyniwyd yn y flwyddyn i ariannu'r rhaglen gyfalaf.

6. GRANTIAU'R LLYWODRAETH

Rydym yn priodi grantiau refeniw gyda'r gwariant perthnasol a chredydir hwynt i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn y cyfnod priodol.Credydir grantiau a chyfraniadau cyfalaf i'r Cyfrif Grantiau Gohiriedig pryd y defnyddir i gyllido gwariant a'i ryddhau i'r Penawdau Gwasanaeth priodol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant dros fywyd yr ased i gyd-fynd gyda dibrisiant yr Asedau perthnasol.

Cyfrifir Grantiau'r Llywodraeth a chyfraniadau eraill ar sail croniadau.

7. OFFERYNNAU ARIANNOL

Offeryn Ariannol yw unrhyw gytundeb sydd yn creu ased ariannol mewn un endid ac ymrwymiad ariannol neu offeryn ecwiti mewn endid arall. Felly, mae'r term offeryn ariannol yn cynnwys asedau ariannol ac ymrwymiadau ariannol.

Mewn cydymffurfiad gyda'r gofynion newydd adolygwyd asedau ac ymrywmiadau ariannol y Cyngor er mwyn eu categoreiddio a phenderfynu ar y triniaeth cywir. Adnabwyd yr offerynnau canlynol wrth wneud yr adolygiad hwn:

Ymrwymiadau ariannol

- Credydwyr masnachol a chredydwyr eraill.
- Benthyciadau tymor hir gan gynnwys premiwms a disgownts ar setliad cynnar benthyciadau sydd wedi eu gohirio.
- Gwarantau ariannol.

Asedau ariannol

- Adnau banc

- Dyledwyr masnachol
- Benthyciadau derbyniadwy
- Buddsoddiadau

Mae’r Cyngor yn prisio ei ymrwymiadau ariannol ar gost wedi ei amorteiddio gan ddefnyddio’r dull cyfradd llog effeithiol. Cyfrifir llog i’r Cyfrif Incwm a Gwariant gan ddefnyddio’r dull cyfradd llog effeithiol. Oherwydd fod benthyciadau tymor hir y Cyngor i gyd ar gyfraddau sefydlog, telir y llog cronedig am y flwyddyn.

Mae enillion neu golledion sydd yn codi ar ad-daliad cynnar yn cael eu trin fel eu bod yn diddymu’r ymrwymiad ariannol onibai eu bod yn cwrdd ag amodau caeth lle bo modd trin y trafodyn fel addasiad o amodau’r benthyciad presennol ac addasu gwerth y benthyciad newydd gyda unrhyw enillion neu colledion.

Dosbarthir mwyafrif Asedau ariannol y Cyngor fel benthyciadau neu ddyledwyr ac felly eu prisio ar sail cost wedi ei amorteiddio gan ddefnyddio’r dull cyfradd llog effeithiol. Roedd gan y Cyngor ddau fuddsoddiad sydd wedi cael eu trin fel asedau ariannol ar gael i’w gwerthu ac wedi cael eu ail-ddatgan i werth deg. Ad-dalwyd un o’r rheiny yn ystod 2008/09 ac disgwylir ad-daliad am yr ail un yn ystod 2010/11.

Mesurir Credydwyr a Dyledwyr tymor byr sydd heb gyfradd llog datganedig ar sail swm yr anfoneb gwreiddiol. Mae hyn yn cynnwys yr holl ddyledwyr a chredydwyr masnachol.

Cyn y gofynion newydd yma, lle roedd ail-brynu benthyciadau yn gysylltiedig gyda ail-ariannu neu ail-strwythuro benthyciadau gyda’r un effaith economaidd yn gyffredinol pan welir yn ei gyfanrwydd, polisi y Cyngor oedd adnabod enillion neu golledion dros oes y benthyciad olynnol neu gyfnod o 10 mlynedd, pa bynnag sydd fyraf. Mae’r addasiad a ganiateir o dan statud yn golygu bod yr effaith net ar falansau’r Cyngor yn gyfatebol i’r trosglwyddiad o dan y polisi yma.

8. DYLEDWYR A CHREDYDWYR

Cedwir cyfrifon y Cyngor ar sail cronni yn unol â'r Côd Ymarfer Cyfrifwaith. Hynny yw, cynhwysir symiau sy’n ddyledus i, neu oddi wrth y Cyngor yn ystod y flwyddyn p’run a’u derbyniwyd neu'u talwyd a’i peidio yn y flwyddyn.

Eithriad i'r arfer yma yw taliadau chwarterol megis trydan, a gyfrifir yn ôl dyddiad darllen y mesurydd yn hytrach na rhannu'r gost rhwng gwahanol flynyddoedd ariannol. Trwy weithredu'r polisi'n gyson ymhob blwyddyn ni chaiff effaith o bwys ar gyfrifon y flwyddyn.

9. STOCIAU A GWAITH MEWN LLAW

Dylai stociau a gwaith mewn llaw ymddangos ar y fantolen ar sail yr isaf o gost hanesyddol neu wir werth, yn unol â darpariaethau’r Côd Ymarfer. Ond oherwydd ymarferoldeb prif systemau stoc y Cyngor, mae mwyafrif y stoc yn ymddangos yn y cyfrifon ar sail cost cyfartalog. Nid yw’r gwahaniaeth mewn sail gwerthuso yn faterol.

10. COSTAU GWASANAETHAU CEFNOGOL

Mae'r taliadau am wasanaethau a ddarperir gan Adrannau Canolog Cefnogol yn seiliedig ar gyfuniad o brisiau a bennir ymlaen llaw, amser y staff a gofnodir, cofnodi trafodion a fformiwlâu penodedig. Rhennir costau swyddfeydd yn ôl arwynebedd y lloriau.

Yr unig gostau a adewir heb eu dosrannu, cyfanswm o £1.429m am 2009/10 (£1.274m yn 2008/09), yw costau rheolaeth corfforaethol a chostau cefnogol nad oes rhaid eu dosrannu yn ôl darpariaethau'r Cod Ymarfer. Mae'r dosraniad yn cydymffurfio gyda'r Cod Ymarfer Cyfrifo ar gyfer Gwerth Gorau.

11. DARPARIAETHAU

Mae'r Cyngor yn gosod o'r neilltu ddarpariaethau ar gyfer ymrwymiadau penodol sy'n debygol neu'n sicr o godi ond ni ellir ar hyn o bryd eu pennu'n gywir. Gwneir darpariaethau hefyd ar gyfer dyledion sydd yn annhebyg o gael eu talu. Ysgrifennir dyledion drwg i ffwrdd yn erbyn y gwasanaeth perthnasol. Gweler manylion pellach yn Nodyn 25.

12. RESERFAU

Yn unol â darpariaeth Deddf Llywodraeth Leol 1988, mae'r Cyngor yn cynnal un Cronfa Gyffredinol sydd yn cynrychioli arian wrth gefn yr Awdurdod. Dangosir cronfa refeniw y Cyfrif Refeniw Tai ar wahân oherwydd bod trefniadau "ynysu" y Llywodraeth ("ring fencing") yn golygu na chant eu defnyddio at unrhyw bwrpas arall. Fodd bynnag, ceir hefyd nifer o Reserfau Penodol, fe roddir manylion o'r rhain yn Nodiadau 36 a 37.

13. PENSIYNAU

Mae'r Safon Adrodd Ariannol (FRS) 17 yn rheoli sut y dylid trin a datgelu'r ymrwymiadau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae'n ofynnol i gynghorau lleol yng Nghymru a Lloegr baratoi eu ddatganiadau ariannol yn unol a gofynion FRS17. Gweler manylion pellach yn Nodyn 27.

14. DYRANNU LLOG DERBYNIADWY

Mae'r Awdurdod yn buddsoddi arian dros ben am gyfnodau o dros nos hyd at ddwy flynedd a thelir y llog i Gronfa Gyffredinol y Sir, Y Cyfrif Refeniw Tai, Cronfa Bensiwn Gwynedd, Cronfa'r Degwm ac ymddiriedolaethau eraill ar sail eu balansau dyddiol a'r gyfradd llog a enillir.

15. LLOG SYDD YN DALADWY

Cyfrifir am log sy'n daladwy ar fenthyciadau allanol yn y cyfrifon yn y cyfnod y maent yn perthyn iddo ar sail sy'n adlewyrchu effaith economaidd gyflawn y benthyciad.

16. PRYDLESAU

Cyfrifir am daliadau o dan prydlesau gweithredol yng nghyfrifon refeniw gwasanaethau ar sail croniadau.

17. TRETH AR WERTH (TAW)

Dim ond mewn sefyllfa ble nad oes modd adennill TAW, y cynhwysir TAW mewn gwariant cyfalaf a refeniw.

18. BUDDIANNAU MEWN CWMNIAU AC ENDIDAU ERAILL

Dangosir buddsoddiadau'r Cyngor yng nghwmniau ac endidau eraill yn y Fantolen fel cost gwreiddiol heblaw eu bod nhw'n cael eu trin fel Offerynnau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu pan maent yn cael eu hail-brisio yn unol â polisi cyfrifo yn nodyn 7 uchod. Rhoddir manylion pellach yn Nodyn 19 'Buddsoddiadau'.

Pan fo'r Cyngor â budd mewn corff cysylltiedig ac yn cael buddiannau o'r corff ond hefyd yn wynebu'r risgiau cysylltiedig, yna bydd y Cyngor yn penderfynu gyda golwg ar eu sylwedd a fydd angen Cyfrifon Grwp yn unol â gofynion y Côd. Wrth benderfynu ar y dull cyfrifo yng nghyswllt y budd mewn corff, bydd y Cyngor yn rhoi sylw i faint o ddylanwad ac o reolaeth sydd ganddo dros y corff hwnnw.

CYFRIF INCWM A GWARIANT – 2009/10

31 Mawrth 2009 Gwariant Net £'000		31 Mawrth 2010 Gwariant Gros £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
10,124	Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig	17,929	(7,162)	10,767
15,188	Gwasanaethau Amgylcheddol a Rheoleiddio	24,940	(9,107)	15,833
4,837	Gwasanaethau Cynllunio a Datblygu	8,701	(4,199)	4,502
84,951	Addysg	108,251	(19,077)	89,174
13,497	Gofal Cymdeithasol Plant	16,319	(2,851)	13,468
15,600	Gwasanaethau Priffyrdd a Thrafnidiaeth	24,380	(9,209)	15,171
3,659	Tai Cronfa'r Cyngor	41,073	(38,112)	2,961
37,820	Gofal Cymdeithasol Oedolion	56,901	(16,588)	40,313
1,735	Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd	10,781	(9,393)	1,388
4,001	Corfforaethol a Democratiaeth Craidd	9,714	(5,095)	4,619
3,967	Costau heb eu Dosrannu	161	0	161
195,379	**Cost net Gwasanaethau Cronfa'r Cyngor**	319,150	(120,793)	198,357
14,265	Cyfrif Refeniw Tai	30,511	(21,022)	9,489
209,644	**Cost net gwasanaethau**	349,661	(141,815)	207,846
(201)	Colled / (Elw) ar waredu Asedau Sefydlog			(287)
107	Colled/ (Elw) Net Unedau Masnachol *(Nodyn 8)*			159
16,926	Praeseptau a Lefiau *(Nodyn 9)*			17,640
9,791	Llog Taladwy a Thaliadau Tebyg			8,455
(3,872)	Llog ac Incwm ar Fuddsoddiadau			(1,407)
4,102	Cost Llog Pensiynau ac Enillion a Ddisgwylir ar Asedau *(Nodyn 27)*			10,009
236,497	**Gwariant Net ar weithgareddau**			242,415
(53,892)	Treth Cyngor *(Nodyn 10)*			(56,546)
(31,463)	Incwm net y Dreth Annomestig *(Nodyn 11)*			(32,263)
(133,689)	Grantiau Llywodraeth Cyffredinol *(Nodyn 12)*			(136,546)
17,453	**Diffyg am y flwyddyn**			**17,060**

Oherwydd y newidiadau yng ngofynion y Datganiad Ymarfer Argymelledig o fewn y Côd Ymarfer, a'r angen i ail-ddatgan y sefyllfa cyfatebol ar gyfer 2008/09 yn unol â'r gofynion yma, fe ymddengys felly fod y sefyllfa flaenorol fel a adroddwyd yn wreiddiol ar gyfer 2008/09 wedi newid. Gweler Nodyn 1 'Addasiadau Blwyddyn Blaenorol' i weld manylion y newidiadau.

Dangosir dadansoddiad manylach o'r gwariant ac incwm mesul rhaniad gwasanaeth yn Atodiad A ar dudalennau 87 - 89.

DATGANIAD O'R SYMUDIAD AR GRONFA'R CYNGOR

31 Mawrth 2009 £'000			31 Mawrth 2010 £'000	
	17,453	Diffyg am y Flwyddyn ar y Cyfrif Incwm a Gwariant		**17,060**
		Symiau a gynhwysir yn y cyfrif Incwm a Gwariant ond a eithrir, yn unol â statud, wrth gyfrifo'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn		
(34,572)		Dibrisiant ac Amhariad Asedau Sefydlog	(34,897)	
7,917		Amorteiddiad Grantiau Llywodraeth Gohiriedig	8,477	
(5,815)		Gwariant Refeniw wedi'w ariannu o Gyfalaf drwy Statud	(5,850)	
201		Elw/(Colled) Net ar Werthiant Asedau Sefydlog	287	
322		Costau Ariannol	43	
(17,744)		Taliad Net am Fuddiannau Ymddeoliad yn unol â 'FRS17'	(18,647)	
(49,691)			(50,587)	
		Symiau a eithrir yn y cyfrif Incwm a Gwariant ond a gynhwysir, yn unol â statud, wrth gyfrifo'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn		
5,865		Lleiafswm Darpariaeth Refeniw ar gyfer Cyllido Cyfalaf	5,964	
8,258		Gwariant Cyfalaf wedi ei gyfeirio yn y flwyddyn i Gronfa'r Cyngor	7,104	
17,855		Cyfraniad y Cyflogwr sy'n daladwy i Gronfa Bensiwn y Cyngor a Buddiannau Ymddeol sy'n daladwy'n uniongyrchol i bensiynwyr	18,656	
(101)		Trosglwyddiad o Dderbyniadau Cyfalaf	5	
31,877			31,729	
		Trosglwyddiadau i/o Gronfa'r Cyngor dylid cymryd i ystyriaeth wrth bennu'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn		
287		Balans y Cyfrif Refeniw Tai	35	
278		Darpariaeth Refeniw Gwirfoddol ar gyfer Cyllido Cyfalaf	317	
1,148		Trosglwyddiad net i/o Reserfau a Glustnodwyd	2,175	
1,713			2,527	
	(16,101)	**Swm ychwanegol net sy'n ofynnol drwy statud ac arferion priodol anstatudol i'w debydu / (credydu) i Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn**		**(16,331)**
	1,352	(Cynnydd)/Lleihad yng Nghronfa'r Cyngor am y Flwyddyn		**729**
(10,574)		Balans ar Gronfa'r Cyngor a Gariwyd Ymlaen – Cronfa'r Cyngor	(9,234)	
(3,721)		Balans ar Gronfa'r Cyngor a Gariwyd Ymlaen – Ysgolion	(3,710)	
	(14,295)			**(12,944)**
1,341		(Cynnydd)/Lleihad am y flwyddyn – Cronfa'r Cyngor	977	
11		(Cynnydd)/Lleihad am y flwyddyn – Ysgolion	(248)	
	1,352			**729**
0		Trosglwyddiad rhwng Reserfau a Glustnodwyd - Ysgolion	151	
	0			**151**
(9,233)		Balans ar Gronfa'r Cyngor i'w Gario Ymlaen – Cronfa'r Cyngor	(8,257)	
(3,710)		Balans ar Gronfa'r Cyngor i'w Gario Ymlaen – Ysgolion	(3,807)	
	(12,943)			**(12,064)**

Mae'r Balans ar Gronfa'r Cyngor yn dangos os yw'r Cyngor wedi gorwario neu danwario yn erbyn y Dreth Gyngor a gasglwyd am y flwyddyn, gan ystyried y defnydd o reserfau blaenorol a chyfraniadau i gronfeydd a glustnodir ar gyfer gwariant yn y dyfodol.

Mae'r dataganiad cysoni hwn yn crynhoi'r gwahaniaethau rhwng y diffyg ar y Cyfrif Incwm a Gwariant a'r (Cynnydd) / Lleihad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn.

DATGANIAD O'R CYFANSWM ENILLION A CHOLLEDION CYDNABYDDEDIG

31 Mawrth 2009 £'000		31 Mawrth 2010 £'000
17,453	(Gweddill) / Diffyg ar y Cyfrif Incwm a Gwariant	**17,060**
3,617	(Gweddill) / Diffyg yn deillio o Ailbrisio Asedau Sefydlog	(10,369)
100	(Gweddill) / Diffyg yn deillio o Ailbrisio Asedion Ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	(2)
1,203	Derbyn Elw heb ei Realeiddio Ynghynt	0
57,616	(Enillion) / Colledion Actiwaraidd ar Asedau ac Ymrwymiadau'r Gronfa Bensiwn	149,359
79,989	Cyfanswm (Enillion) / Colledion Cydnabyddedig am y Flwyddyn	**156,048**

Y FANTOLEN - 31 MAWRTH 2010

31 Mawrth 2009		31 Mawrth 2010	
£'000		£'000	£'000
	Asedau Sefydlog Diriaethol		
	Asedau Gweithredol *(Nodyn 15)*		
252,300	Tai Cyngor *(Nodyn 15)*	252,446	
148,598	Tir ac Adeiladau eraill *(Nodyn 15)*	157,317	
113,991	Isadeiladwaith *(Nodyn 15)*	122,974	
12,161	Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar *(Nodyn 15)*	12,920	545,657
652	Asedau Cymunedol *(Nodyn 15)*		645
	Asedau An-weithredol *(Nodyn 15)*		
1,244	Eiddo Buddsoddi *(Nodyn 15)*	1,244	
9,242	Asedau yn cael eu Hadeiladu *(Nodyn 15)*	856	
589	Asedion Gwarged ar gael i'w Gwerthu *(Nodyn 15)*	690	2,790
3,090	Buddsoddiadau Tymor Hir *(Nodyn 19)*		1,156
2,063	Dyledwyr Tymor Hir *(Nodyn 21)*		2,567
543,930	**Cyfanswm Asedau Tymor Hir**		552,815
	Asedau Cyfredol		
1,163	Stociau a Gwaith mewn llaw	1,175	
32,931	Dyledwyr *(Nodyn 21)*	37,088	
63,647	Buddsoddiadau Tymor Byr *(Nodyn 19)*	39,024	
9,771	Arian mewn llaw (Nodyn 20)	21,583	
	Ymrwymiadau Cyfredol		
(43,554)	Credydwyr *(Nodyn 22)*	(45,709)	
(490)	Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio (N*ote 23)*	(197)	
(1,468)	Benthyciadau yn daladwy ar alwad neu o fewn 12 mis *(Nodyn 24)*	(6,443)	
(25,428)	Gorddrafft Banc *(Nodyn 20)*	(15,452)	31,069
580,502	**Cyfanswm Asedau llai Ymrwymiadau Cyfredol**		583,884
(137,533)	Benthyciadau yn daladwy o fewn cyfnod yn fwy na 12 mis *(Nodyn 24)*	(132,143)	
(3,713)	Darpariaethau *(Nodyn 25)*	(3,176)	
(124,791)	Grantiau Llywodraeth Gohiriedig *(Nodyn 26)*	(140,797)	
(131,886)	Ymrwymiad yn perthyn i Gynllun Pensiwn buddiannau wedi eu diffinio *(Nodyn 27)*	(281,237)	(557,353)
182,579	**Cyfanswm Asedau llai Ymrwymiadau**		26,531
252,464	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf *(Nodyn 30)*		234,417
(1,167)	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol *(Nodyn 31)*		(1,124)
3,601	Reserf Ail-Brisio *(Nodyn 33)*		13,118
58	Reserf Offerynnau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu *(Nodyn 32)*		60
6,288	Reserf Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy *(Nodyn 34)*		6,610
67	Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig *(Nodyn 35)*		52
(131,886)	Reserf Pensiynau *(Nodyn 27)*		(281,237)
3,710	Balansau Ysgolion *(Nodyn 36)*		3,807
38,279	Reserfau a Glustnodwyd *(Nodyn 37)*		40,604
	Balansau Refeniw		
9,233	Cronfa'r Cyngor	8,257	
1,932	Cyfrif Refeniw Tai	1,967	10,225
182,579	**Cyfanswm Gwerth Net**		26,531

Mae'r ffigwr buddsoddiadau tymor byr o £39m a'r ffigwr arian mewn llaw o £21.6m uchod yn cynnwys cyfanswm o £8.9m sydd wedi ei fuddsoddi ar ran y Gronfa Bensiwn. Mae'n dilyn mai'r cyfanswm net

perthnasol i’r Cyngor yw £51.7m. Dangosir manylion pellach yn Nodyn 20 ar dudalen 42 o’r datganiadau yma.

DATGANIAD LLIF ARIAN – 2009/10

2008/09 £'000	GWEITHGAREDDAU REFENIW	2009/10 £'000	2009/10 £'000
(11,928)	**GWEITHGAREDDAU REFENIW** *(Nodyn 44)*		(22,135)
	COSTAU CYLLIDO		
	Gwariant		
8,474	Llog a dalwyd	7,765	
	Incwm		
(4,305)	Llog Dderbyniwyd	(1,985)	5,780
(7,759)			(16,355)
	GWEITHGAREDDAU CYFALAF		
	Gwariant		
46,096	Prynu Asedau Sefydlog	36,503	
5,815	Talu Grantiau a Chyfraniadau	5,850	
461	Benthyciadau Hir Dymor newydd	360	
52,372		42,713	
	Incwm		
(3,640)	Gwerthu Asedau Sefydlog	(1,555)	
(342)	Ad-daliadau gan Ddyledwyr Tymor Hir	396	
(130)	Ad-daliadau Buddsoddiadau	0	
(37,971)	Grantiau Cyfalaf *(Nodyn 45)*	(22,384)	19,170
2,530	Llif arian net i fewn/allan cyn cyllido		2,815
	RHEOLI ADNODDAU CYFREDOL		
(12,192)	Lleihad net mewn Buddsoddiadau Tymor Byr		(25,018)
(9,662)			(22,203)
	CYLLIDO		
	Gwariant		
27,363	Ad-dalu symiau a fenthycwyd		415
	Incwm		
(16,200)	Benthyciadau Newydd		0
1,501	**(Cynnydd)/Gostyngiad net mewn Arian** *(Nodyn 46)*		(21,788)

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

NODYN 1 – ADDASIADAU BLWYDDYN BLAENOROL

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu gofynion newydd y SORP ac felly wedi ail ddatgan ffigyrau 2008/09 i sicrhau cysondeb efo'r datgeliad cywir yn 2009/10. Gwnaethpwyd addasiad i ffigyrau Treth Y Cyngor 2009/10 yn dilyn newidiadau i'r cod ymarfer. Dangosir ffigwr Praesept Heddlu Gogledd Cymru dan 'Praeseptau a Lefiau' bellach yn hytrach na dan 'Treth y Cyngor'. Mae effaith yr addasiad yn y tabl isod:-

Cyfrif Incwm a Gwariant	Cyfrifon 2008/09 £'000	Ail-ddatgan £'000	Ffigyrau Cymharol yng Nghyfrifon 2009/10 £'000
Praeseptau a Lefiau	7,919	9,007	16,926
Treth y Cyngor	(44,885)	(9,007)	(53,892)
Diffyg am y flwyddyn	**17,453**	**0**	**17,453**

O ganlyniad i newidiadau i'r gofynion adrodd, mae ein triniaeth o Trethi Annomestig Cenedlaethol ar y Fantolen wedi newid, ac bellach fe'i gwelir fel rhan o'n sefyllfa dyledwyr cyffredinol i'r Cynulliad Cenedlaethol (roedd wedi ei gynnwys o fewn credydwyr, dyledwyr a darpariaeth dyledwyr drwg yn flaenorol).

Mantolen	Cyfrifon 2008/09 £'000	Ail-ddatgan £'000	Ffigyrau Cymharol yng Nghyfrifon 2009/10 £'000
Dyledwyr			
Adrannau'r Llywodraeth	15,413	613	16,026
Trethi Annomestig Cenedlaethol	1,143	(1,143)	0
Llai: Darpariaeth dyledion drwg	(482)	482	0
Credydwyr			
Trethi Annomestig Cenedlaethol	(48)	48	0
	16,026	**0**	**16,026**

NODYN 2 - GWASANAETHAU ASIANTOL

Mae'r Cyngor yn gweithredu ar sail asiant i ddarparu rhai gwasanaethau, ac hefyd yn gweinyddu Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd Cymru.

Y prif weithgareddau yw cynnal a gwella cefnffyrdd ar ran Cynulliad Cenedlaethol Cymru, gyda'r trafodion incwm a adennillir yn 2009/10 yn £32.58m (£26.76m yn 2008/09).

NODYN 3 -PRYDLESU

Yn y gorffennol polisi'r Cyngor yn gyffredinol oedd cyllido rhai cerbydau a pheth offer drwy brydlesu, ond penderfynwyd yn 2004/05 i gymharu'r gost o brydlesu gyda'r gost o fenthyg er mwyn sicrhau gwerth gorau i'r Cyngor ar gyfer prynu'r asedau. Mae'r newididau yn sgil y Côd Darbodus wedi ein galluogi i fenthyg mwy na'r lefel safonol os oes rheswn digonol i wneud hynny.

Gwerth cyfalaf yr asedau a gyllidwyd drwy'r dull yma yn ystod y flwyddyn oedd dim (dim yn 2008/09) a chyfanswm y taliadau prydlesu am y flwyddyn oedd £367,570 (£460,126 yn 2008/09). Daeth y balansau oedd yn daladwy ar gytundebau les ar 31 Mawrth 2010 i gyfanswm o £235,096 (£467,025 ar 31 Mawrth 2009).

	Cerbydau, Offer a Chyfarpar 31.03.10 £'000	**Cyfanswm 31.03.10 £'000**
Taliadau yn dyledus ar brydlesau Gweithredol yn 2010/11		
Ar brydlesau sy'n darfod yn 2010/11	0	0
Ar brydlesau sy'n darfod rhwng 2011/12 a 2014/15	**109**	**109**
Ar brydlesau sy'n darfod yn ystod neu ar ôl 2015/16	0	0
Cyfanswm	**109**	**109**

NODYN 4 - LLEIAFSWM Y DDARPARIAETH REFENIW

Cyfrifwyd y Lleiafswm Darpariaeth Refeniw (sef y swm y mae gofyn i'r Cyngor roddi o'r neilltu o'r Cyfrif Refeniw er mwyn ad-dalu dyled) ar gyfer 2009/10 fel a ganlyn:

2008/09 £'000		2009/10 £000
313	Cyfrif Refeniw Tai (2% x Gofyn Cyllido Cyfalaf Tai ar 1af Ebrill 2009)	290
5,588	Gwasanaethau Eraill (4% x Gofyn Cyllido Cyfalaf Gwasanaethau Eraill ar 1af Ebrill 2009)	5,674
5,901		5,964
(36)	Addasiad oherwydd Cymudiad Grantiau Adnewyddu	0
5,865	Lleiafswm Darpariaeth Refeniw	**5,964**
(16,037)	Gwireddwyd drwy Dibrisiant	(16,103)
10,172	Dosbarthiad gofynnol o'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	10,139
(5,865)		**(5,964)**

NODYN 5 - LWFANSAU AELODAU

Talwyd lwfansau i aelodau'r Cyngor yn ystod 2009/10 fel y nodir isod:-

2008/09 £		2009/10 £
1,050,776	Lwfansau	1,131,935

NODYN 6 - TALIADAU I WEITHWYR

6(a) Mae'r nifer o weithwyr (ac eithro Uwch Swyddogion sydd yn nhabl (b) isod) ble roedd eu tâl (fel a ddiffinwyd), dros £60,000 y flwyddyn yn y tabl isod:-

Nifer Gweithwyr y Cyngor a dderbyniodd mwy na £60,000:

Nifer yn 2008/09				Nifer yn 2009/10		
Ysgolion	Eraill	Cyfanswm		Ysgolion	Eraill	Cyfanswm
3	1	4	£60,000 - 64,999	5	1	6
2	0	2	£65,000 - 69,999	2	0	2
2	0	2	£70,000 - 74,999	1	0	1
0	0	0	£75,000 - 79,999	1	0	1
1	0	1	£80,000 - 84,999	0	0	0
0	0	0	£85,000 - 89,999	1	0	1
0	0	0	£90,000 - 94,999	0	0	0
0	0	0	£95,000 - 99,999	0	0	0
0	0	0	£100,000 - 104,999	0	0	0
0	0	0	£105,000 - 109,999	0	0	0
0	0	0	£110,000 - 114,999	0	1	1

Mae tâl yn cynnwys symiau a dalwyd neu sydd yn dderbyniadwy gan weithiwr, gan gynnwys taliadau terfynu cyflogaeth, treuliau a buddion trethadwy eraill.

6(b) Mae 7A (1) (b) o Reoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) (Newidiad) 2010, yn gosod dyletswydd ar y Cyngor i ddatgan y wybodaeth ganlynol ar gyfer rhai sydd wedi eu dynodi fel Uwch Swyddogion, sydd gyda cyflog o rhwng £60,000 a £150,000. Mae'r cyfraniad pensiwn yn seiliedig ar y cyfraniad llawn sydd yn cael ei dalu gan y cyflogwr.

2008/09				Uwch Swyddogion	2009/10			
Cyflog	Taliadau Eraill	Cyfraniadau Pensiwn	Cyfanswm		Cyflog	Taliadau Eraill	Cyfraniadau Pensiwn	Cyfanswm
56,411	292	11,790	68,493	Pennaeth Dysgu Gydol Oes				
56,850	120	11,882	68,852	Pennaeth Rheoleiddio	61,740	24	12,904	74,668
57,111	118	11,936	69,165	Pennaeth Tai Dros Dro	60,280	280	12,599	73,159
58,311	328	12,187	70,826	Pennaeth Economi a Chymuned	61,740	290	12,904	74,934
58,447	175	12,343	70,965	Pennaeth Gofal Cwsmer	61,740	64	12,904	74,708
60,111	169	12,563	72,843	Pennaeth Ymgynghoriaeth Gwynedd	60,111	394	12,563	73,068
61,740	112	12,904	74,756	Pennaeth Darparu a Hamdden	63,454	141	13,262	76,857
61,740	118	12,904	74,762	Pennaeth Gwasanaeth Plant a Theuluoedd				
61,740	278	12,904	74,922	Pennaeth Strategol a Gwella	63,454	277	13,262	76,993
61,740	298	12,904	74,942	Pennaeth Adnoddau Dynol	63,454	193	13,262	76,909
65,169	93	13,621	78,883	Pennaeth Democratiaeth a Chyfreithiol	52,135*	149	10,896	63,180
65,169	97	13,620	78,886	Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol	65,169	135	13,620	78,924
65,169	116	13,620	78,905	Pennaeth Cyllid	65,169	138	13,620	78,927
65,169	237	13,620	79,026	Pennaeth Addysg	68,685	87	14,355	83,127
66,369	189	13,871	80,429	Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol	71,157	168	14,872	86,197
83,121	0	17,372	100,493	Cyfarwyddwr Corfforaethol	83,121	0	17,372	100,493
83,121	212	17,372	100,705	Cyfarwyddwr Corfforaethol	83,121	222	17,372	100,715
83,121	386	17,372	100,879	Cyfarwyddwr Corfforaethol				
83,121	397	17,372	100,890	Cyfarwyddwr Corfforaethol	83,121	454	17,373	100,948
108,264	267	22,627	131,158	Prif Weithredwr	108,264	534	22,627	131,425

* Gweithio rhan amser

NODYN 7 - TRAFODION SYLWEDDOL GYDA PHARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae Cod Ymarfer CIPFA yn gofyn am wybodaeth ynglŷn â thrafodaethau materol-berthnasol gyda phartion cysylltiedig sydd ddim wedi eu cynnwys rhywle arall yn y cyfrifon.

Cynhwysir yr wybodaeth hon yn y datganiad o'r cyfrifon o dan wahanol benawdau fel a ganlyn:-

(i) Manylion y trafodaethau gyda'r Gronfa Bensiwn.
Nodyn 27 ar dudalennau 47 i 52 a Chyfrifon y Gronfa Bensiwn ar dudalennau 74 i 84.

(ii) Manylion y trafodaethau gyda Is-gwmnïau a Chwmnïau Cysylltiol.
Nodyn 39 ar dudalen 60.
Talwyd £3,088,501 i Gwmni Cynnal ar gyfer gwasanaethau i ysgolion yn ystod 2009/10, roedd £136,485 yn daladwy i'r cwmni a roedd £2,469 yn ddyledus gan y cwmni ar ddiwedd y flwyddyn.
Derbyniwyd £800,000 gan CGMA Cyf.
Talwyd £588,250 i Cyd-Bwyllgor Addysg Cymru (CBAC) ar gyfer gwasanaethau i ysgolion yn ystod 2009/10.

(iii) Grantiau'r Llywodraeth Sylweddol.
Cyfrif Incwm a Gwariant ar dudalen 24, Nodyn 12 ar dudalen 36 a Nodyn 45 ar dudalen 65.

(iv) Awdurdodau Lleol Eraill a Chyrff sydd yn gofyn am braesept.
Nodyn 9 ar dudalen 34, Nodyn 10 ar dudalen 34 a Nodyn 21 a 22 ar dudalennau 43 a 44.

(vi) Aelodau ag Uwch Swyddogion.
Nodyn 5 a 6b ar dudalennau 31 a 32.

Mae'r Cyngor yn penodi aelodau i rai gyrff elusennol neu wirfoddol neu maent wedi datgan cysylltiad â mudiadau. Talwyd £2,540,446 yn ystod 2009/10 fel grantiau neu chyfraniadau ar gyfer gwasanaethau gan y cyrff yma.

Mae aelodau wedi datgan diddordeb neu perthynas (fel y diffinir) mewn cytundebau neu busnesau a all fod yn ymdrin â'r Cyngor. Talwyd cyfanswm o £6,663,900 yn ystod 2009/10 o dan y pennawd yma.

Mae nifer o Uwch Swyddogion wedi datgan diddordeb neu perthynas (fel y diffinir) mewn cwmniau neu gyrff cyhoeddus sydd yn derbyn taliadau gan y Cyngor. Talwyd £1,742,896 i'r cyrff yma yn ystod 2009/10.

NODYN 8 – SEFYLLFA'R UNEDAU MASNACHOL

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am weithredu amryw o wahanol wasanaethau masnachol gan gynnwys rhai a fu'n flaenorol yn rhan o'r gyfundrefn tendro cystadleuol gorfodol. Dangosir isod ddadansoddiad o'r gwir wariant, incwm a sefyllfa net (sydd heb gymryd unrhyw sefyllfa elw neu golled cynlluniedig i'w ystyriaeth).

(Elw) / Colled 2008/09 £'000	**Uned**	**Gwariant £'000**	**Incwm £'000**	**(Elw) / Colled 2009/10 £'000**
	Gwasanaethau Darparu			
31	*Arlwyo*	5,214	(5,139)	75
(133)	*Glanhau Adeiladau*	4,029	(4,078)	(49)
2	*Gofal Cartref*	133	(138)	(5)
433	Hyfforddiant Gwynedd	1,271	(925)	346
(110)	Uned Argraffu	486	(569)	(83)
(116)	Unedau Diwydiannol	693	(818)	(125)
107	**Cyfanswm**	11,826	(11,667)	159

NODYN 9 – PRAESEPTAU

Rhoddir manylion isod o'r praeseptau a lefiau a dalwyd yn ystod y flwyddyn:-

PRAESEPTAU A LEFIAU A DALWYD YN YSTOD Y FLWYDDYN

2008/09 £'000		2009/10 £'000
9,007	Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru	9,482
5,312	Awdurdod Tân Gogledd Cymru	5,464
1,135	Parc Cenedlaethol Eryri	1,147
1,265	Cynghorau Cymuned	1,333
142	Pwyllgor Pysgodfeydd y Gogledd Orllewin a Gogledd Cymru	146
65	Byrddau Traenio Lleol	68
16,926	**Cyfanswm**	17,640

NODYN 10 - Y DRETH CYNGOR

Mae'r Cyngor yn penderfynu ar ei anghenion gwariant am y flwyddyn ac yn ei drosi i Dreth Cyngor Band D drwy ei rannu gyda chyfrifiad o'r nifer eiddo sydd ym mhob band Treth Cyngor yn ei ardal a'u datgan yn nhermau nifer cyfatebol ym Mand D (Sylfaen y Dreth Cyngor). Yna, ychwanegir gofynion yr Awdurdod Heddlu at y swm yma i sefydlu'r Dreth Cyngor ar gyfer y Sir.

Cyfrifwyd sylfaen y Dreth Cyngor ar gyfer 2009/10 fel a ganlyn:-

CYFRIFIAD SYLFAEN Y DRETH CYNGOR AR GYFER 2009/10

Band Prisio	Nifer Eiddo yn dilyn gostyngiadau	Lluosogydd Statudol	Nifer Cyfatebol Eiddo Band D
A*	15	5/9	8.06
A	7,130	6/9	4,753.10
B	13,112	7/9	10,197.90
C	10,463	8/9	9,300.70
D	9,063	1	9,062.86
E	7,174	11/9	8,767.92
F	3,509	13/9	5,068.56
G	1,142	15/9	1,902.50
H	159	18/9	317.50
I	48	21/9	110.83
		Cyfanswm	49,489.93
	Sylfaen y Dreth Cyngor ar ôl lwfans colledion casglu		48,500.13

Rhoddir dadansoddiad o'r Incwm net, sy'n deillio i'r Cyngor, isod:-

2008/09 £'000		2009/10 £'000
54,068	Treth Cyngor a godwyd	56,845
(187)	**Llai** Darpariaeth dyledion drwg	(310)
8	Rhyddhad Trosiannol	11
3	Grant Rhyddhad Trosiannol	0
53,892		56,546

NODYN 11 - TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL

Fe reolir Trethi Annomestig Cenedlaethol ("Treth Busnes") gan y Llywodraeth ond cynghorau lleol sy'n gyfrifol am ei gasglu a'i dalu i gronfa ganolog a weinyddir gan Gynulliad Cenedlaethaol Cymru. Maent hwythau wedyn yn dosrannu symiau o'r Gronfa yma i Awdurdodau Lleol ar sail poblogaeth.

Mae'r Llywodraeth yn pennu swm y Dreth am y flwyddyn (48.9c yn 2009/10) a luosir gyda gwerth trethiannol yr eiddo. Yn amodol ar effaith trefniadau dros dro a rhai gostyngiadau eraill, dyma fydd y swm a delir gan y trethdalwr.

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol 2009/10 roedd yna 6,954 eiddo ar y rhestr brisio leol yng Ngwynedd, yn cynrychioli gwerth trethiannol o £72,868,971.

Rhoddir isod ddadansoddiad o'r incwm net i'r Cyngor o'r Trethi Annomestig:-

2008/09 £'000		2009/10 £'000
28,273	Trethi Annomestig a godwyd	28,436
(334)	**Llai** Lwfans Costau Casglu	(337)
(304)	**Llai** Darpariaeth Dyledion Drwg	(407)
(27,635)	**Llai** swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	(27,692)
0		0
(31,463)	Derbyniadau o'r Gronfa Genedlaethol	(32,263)
(31,463)	**Incwm net o'r Trethi Annomestig**	(32,263)

NODYN 12 – GRANTIAU LLYWODRAETH CYFFREDINOL

Fe roddir ddadansoddiad o grantiau Llywodraeth cyffredinol isod:-

2008/09 £'000		2009/10 £'000
131,857	Grant Cynnal Refeniw	134,721
1,338	Grant Cymell Perfformiad	1,331
494	Grant Amddifadedd	494
133,689		136,546

NODYN 13 – Y CYFRIF INCWM A GWARIANT RHEOLAETH ADEILADAU

Mae'r gwariant ac incwm ar y cyfrif yma yn perthyn i'r gwaith rheoliadau adeiladau ar wirio a goruchwylio, yn cynnwys ystyried unrhyw achos gorfodaeth ond nid y gwaith o roi rhybuddion statudol o dan y Ddeddf Adeiladu 1984.

Disgwyliwyd i'r cyfrif adennill y costau dros unrhyw gyfnod o dair mlynedd symudol, ac mae'r gofynion yn cael eu hadolygu yn flynyddol. Codwyd ffioedd gan y gwasanaeth yn 2009/10, ond er hyn, mae'r cyfrif yn dal i ddangos colled. Gostyngiad incwm yn sgil yr hinsawdd economaidd yw'r prif reswm am y golled dros y ddwy flynedd diwethaf.

	£
Cyfanswm incwm ffioedd a dderbynwyd (ac eithro TAW)	(495,914)
Cyfanswm gwariant	529,902
(Elw)/Colled ar gyfer 2009/10	33,988
(Elw)/Colled ar gyfer 2008/09	14,887
(Elw)/Colled ar gyfer 2007/08	3,791
(Elw)/Colled ar gyfer **y dair mlynedd diwethaf**	52,666

NODYN 14 – FFIOEDD ARCHWILIO

Roedd ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer archwiliad 2009/10 fel a nodir isod:-

2008/09 £		2009/10 £
175,710	Ffioedd Cysylltiedig a dyletswyddau'r Archwiliwr Penodedig	179,365
163,260	Ffioedd Cysylltiedig a dyletswyddau'r Archwiliwr Cyffredinol	165,555
161,648	Ffioedd ar gyfer hawliadau a dychweliadau grant	99,700
4,150	Ffioedd eraill	0
504,768		444,620

NODYN 15 - ASEDAU SEFYDLOG

Fe ddangosir yn y tabl isod y symudiadau ar y gwahanol gategorïau o asedau sefydlog yn ystod 2009/10:-

TRAFODION ASEDION SEFYDLOG 2009/10

	Asedau Gweithredol					Asedau Anweithredol			
	Tai Cyngor	Tir ac Adeiladau	Isadeilad-waith	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	Asedau Cymun-edol	Eiddo Budd-soddi	Asedau yn cael eu Adeiladu	Asedau Gwarged	Cyfanswm
Gwerth	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31.03.09	252,300	167,255	119,411	19,041	740	1,244	9,244	648	569,883
Addasu Balans Agoriadol	0	28	33	3	0	0	0	0	64
Ychwanegiadau	6,806	7,638	12,328	4,309	129	0	4,781	0	35,991
Gwerthiannau	(347)	(349)	0	0	0	0	0	(684)	(1,380)
Ail-brisio	(6,313)	833	0	0	0	0	0	500	(4,980)
Trosglwyddiad	0	12,036	0	0	0	0	(13,167)	1,131	0
Balans ar 31.03.10	252,446	187,441	131,772	23,353	869	1,244	858	1,595	599,578
Dibrisiant ac Amhariad									
Balans ar 31.03.09	0	18,657	5,420	6,880	88	0	2	59	31,106
Addasu Balans Agoriadol	0	51	3	22	0	0	0	0	76
Dibnt yn y flwyddyn	6,307	2,882	3,375	3,531	7	0	0	0	16,102
Amhariad yn flwyddyn	6,806	11,121	0	0	129	0	0	726	18,782
Sgwenwyd i Ffwrdd	(13,113)	(2,587)	0	0	0	0	0	120	(15,580)
Balans ar 31.03.10	0	30,124	8,798	10,433	224	0	2	905	50,486
Gwerth Net									
Ar 31.03.09	252,300	148,598	113,991	12,161	652	1,244	9,242	589	538,777
Ar 31.03.10	252,446	157,317	122,974	12,920	645	1,244	856	690	549,092

Mae'r addasiad i'r balans agoriadol o ganlyniad i drosglwyddiad Asedau'r Cyngor i'r System Asedau Sefydlog newydd.

Prisiwyd eiddo gweithredol y Cyngor gan Reolwr Eiddo Corfforaethol (M.R.I.C.S) Cyngor Gwynedd ar 1af Ebrill 2005 yn unol â'r polisïau a nodwyd yn Nodyn 2 o'r Datganiad Polisïau Cyfrifo sy'n ymddangos ar flaen y Datganiad o'r Cyfrifon.

Dangosir y ffyrdd o gyllido'r Asedau a brynwyd yn ystod y flwyddyn gyda'r wybodaeth ar wariant cyfalaf yn y rhagymadrodd eglurhaol.

Gweler Nodyn 4 o'r Datganiad Polisïau Cyfrifo ar gyfer sail dibrisio'r gwahanol categoriau o asedau.

Fe roddir dadansoddiad o Asedau sefydlog y Cyngor yn y tabl canlynol:-

DADANSODDIAD O NIFER YR ASEDAU SEFYDLOG AR Y GOFRESTR ASEDAU	31 Mawrth 2010
Tai Cyngor	6,315
Ysgolion (yn eithrio Ysgolion Eglwysig)	111
Cartrefi a Chanolfannau Gwasanaethau Cymdeithasol	27
Swyddfeydd a Neuaddau Cyhoeddus	22
Depos / Storfeydd	19
Canolfannau Hamdden a Phyllau Nofio	20
Canolfannau Ieuenctid a Chymdeithasol	15
Meysydd Parcio oddi ar y stryd	32
Llyfrgelloedd	16
Stadau Diwydiannol	19
Siopau	16
Amlosgfa	1
Mynwentydd	1
Archifdy	1
Amgueddfeydd	4
Neuaddau Cyhoeddus	3
Hostel	2
Amrywiol adeiladau a safleoedd eraill	56
Cerbydau	369
Priffyrdd (Cilomedrau)	2,915
Pontydd	744
Asedau Cymunedol	6
Manddaliadau (Hectarau)	1,267

Defnyddir 14 Ysgol Eglwysig gan y gwasanaeth addysg sydd heb eu cynnwys yn y tabl uchod oherwydd nad ydynt yn eiddo i'r Cyngor. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gynnal a chadw'r adeiladau yma ond nid yw'r symiau yn sylweddol.

NODYN 16 - YMRWYMIADAU AR GYTUNDEBAU CYFALAF

Roedd yr ymrwymiadau o sylwedd ar gytundebau cyfalaf ar 31 Mawrth 2010 fel y ganlyn:-

	Swm y Cytundeb £'000	Taliadau hyd yma £'000	Swm heb ei dalu £'000
Cynllun Amddiffyn yr Arfordir, Tywyn	6,146	1,476	4,670
Gwelliannau Maes Barcer, Caernarfon – Rhan 4 a 5	2,297	1,226	1,071
Canolfan Gofal Dydd Plas Hedd, Maesgeirchen, Bangor	755	61	694
Estyniad Newydd a Newidiadau i Ysgol Pentreuchaf	704	78	626
Gwaith Adfer ac Uwchraddio'r Insiwleiddio, Ffordd Mela, Pwllheli – Rhan 2	817	278	539
Addasiadau ac Ail-doi Ysgol Glan y Mor, Pwllheli	957	575	382
Gwelliannau Tai Cyngor – Tan y Bryn, Bangor	569	268	301

NODYN 17 - DADANSODDIAD O ASEDAU NET A DDEFNYDDIR

DADANSODDIAD O ASEDAU NET A DDEFNYDDIR		
31 Mawrth 2009		**31 Mawrth 2010**
£'000		**£'000**
13,460	Cronfa'r Cyngor	(142,500)
169,119	Cyfrif Refeniw Tai	169,031
182,579	**Cyfanswm**	26,531

NODYN 18 – OFFERYNNAU ARIANNOL

Dangosir isod wybodaeth am y gwahanol gategoriau o offerynnau ariannol y Cyngor, fel a ddiffinir, ar ddiwedd y flwyddyn.

DADANSODDIAD O OFFERYNNAU ARIANNOL Y CYNGOR		
31 Mawrth 2009		**31 Mawrth 2010**
£'000		**£'000**
100,911	Benthyciadau a Dyledwyr	79,758
803	Asedau Ariannol ar gael i'w gwerthu	60
17	Asedau Ariannol ar Werth Teg trwy'r cyfrif Elw a Cholled	17
(182,555)	Ymrwymiadau Ariannol ar gost wedi eu amorteiddio	(184,295)
(80,824)	**Cyfanswm**	(104,460)

Oherwydd nad yw'r dadansoddiad gofynnol uchod yn cyd-fynd gyda'r ffurf dosbarthu ar y Fantolen, dangosir yn y tabl isod manylion y pennawd perthnasol ble mae'r eitemau perthnasol wedi eu cynnwys.

DADANSODDIAD O OFFERYNNAU ARIANNOL Y CYNGOR		
31 Mawrth 2009		**31 Mawrth 2010**
£'000		**£'000**
3,090	Buddsoddiadau Tymor Hir *(Nodyn 19)*	1,156
2,063	Dyledwyr Tymor Hir *(Nodyn 21)*	2,567
32,931	Dyledwyr Tymor Byr *(Nodyn 21)*	37,088
63,647	Buddsoddiadau Tymor Byr *(Nodyn 19)*	39,024
(43,554)	Credydwyr *(Nodyn 22)*	(45,709)
(1,468)	Benthyciadau Tymor Byr *(Nodyn 24)*	(6,443)
(137,533)	Benthyciadau Tymor Hir *(Nodyn 24)*	(132,143)
(80,824)	**Cyfanswm**	(104,460)

NODYN 19 – BUDDSODDIADAU

	BUDDSODDIADAU	
31 Mawrth 2009		**31 Mawrth 2010**
£'000		**£'000**
	Buddsoddiadau Tymor Hir	
803	Cwmni Gwastraff Môn-Arfon	60
2,270	Ar y Farchnad Arian	1,079
1	Stoc Cwmnïau	1
16	Stoc y Llywodraeth	16
3,090	**Cyfanswm Tymor Hir**	1,156
	Buddsoddiadau Tymor Byr	
62,603	Ar y Farchnad Arian	38,775
1,044	Croniad Llog	249
63,647	**Cyfanswm Tymor Byr**	39,024

Mae'r buddsoddiad yng Nghwmni Gwastraff Môn Arfon yn cynrychioli buddiannau o 50% mewn cwmni gwaredu gwastraff lleol ar y cyd gyda Chyngor Sir Ynys Môn. Mae'r gweithgareddau wedi eu mewnoli a'r Cwmni yn y broses o gael ei ddirwyn i ben, gweler manylion pellach yn Nodyn 37 dudalen 57. Fodd bynnag, mae'r daliad fel y manylir uchod yn adlewyrchu'r gwir sefyllfa ar 31 Mawrth 2010.

Cynhwysir y buddsoddiadau tymor byr yn y cyfrifon ar sail cost gwreiddiol a'r llog derbyniadwy hyd at ddiwedd y flwyddyn ariannol. Asesir gwerth teg y buddsoddiadu tymor byr ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

BUDDSODDIADAU TYMOR BYR	Cost	Gwerth Teg
	£'000	**£'000**
Adneuon Galwadwy	0	0
Adneuon Cyfnod Penodol	38,775	40,103
	38,775	40,103

Mae gan y Cyngor adnau o £4m gyda Heritable Bank sydd yn fanc wedi ei gofrestru yn y Deyrnas Unedig o dan gyfraith yr Alban. Rhoddwyd y cwmni mewn gweinyddiaeth ar 7 Hydref 2008. Amlinellwyd mewn adroddiad cynnydd credydwyr dyddiedig 17 Ebrill 2009, a ryddhawyd gan y gweinyddwyr Ernst a Young, bod yr adenillion i gredydwyr yn cael eu taflunio fel 80c ym mhob £ erbyn diwedd 2013, gyda'r taliad difidend cyntaf o 15c ym mhob £ yn daladwy yn ystod hâf 2009. Hyn oedd sail ar gyfer cau cyfrifon 2008/09. Bellach mae'r Cyngor wedi derbyn £1,405,712 o ad-daliadau gan y gweinyddwyr yn ystod 2009/10 ac erbyn hyn mae'r gweinyddwyr yn rhagweld bydd ad-daliad o 85c ym mhob £ erbyn diwedd 2012. Yn seiliedig ar y gwybodaeth yma, fe adlewyrchir yr amhariad yn y cyfrifon yn seiliedig ar ad-ennill 85c ym mhob £.

Derbynwyd taliadau yn ystod 2009/10 fel y ganlyn:

Gorffennaf 2009 – 16.13%
Rhagfyr 2009 – 12.66%
Mawrth 2010 – 6.19%

Rhagwelir y bydd ad-daliadau bellach a bydd gwerthiant terfynol o'r asedau yn digwydd ar ôl i'r llyfrau cael eu rhedeg i lawr at ganol 2012. Felly, wrth gyfrifo'r amhariad mae'r Cyngor wedi gwneud yr tybiaethau canlynol ynghylch amseriad yr adenillion dilynnol:

Mehefin 2010 – 5%
Medi 2010 – 5%
Rhagfyr 2010 – 5%
Mawrth 2011 – 5%
Mehefin 2011 – 5%
Medi 2011 – 5%
Rhagfyr 2011– 5%
Mawrth 2012 – 5%
Mehefin 2012 – 5%
Medi 2012 – 5%

Mynegir yr adenillion fel canran o gais yr awdurdod i'r gweinyddiaeth, sydd yn cynnwys llog wedi ei gronni hyd at 6 Hydref 2008.

Cynhwysir gwerth teg yr adnau yma o dan buddsoddiadau tymor byr yn y tablau uchod. Canlyniad y cyfrifiad gwerth teg oedd lleihad o £232,885 i'r amhariad o £1,260,396 a wnaethpwyd yng nghyfrifon 2008/09 (sef y golled potensial o £784,974 a £475,422 sy'n swm damcaniaethol o log heb ei ennill). Mae'r amhariad gwreiddiol wedi ei addasu ymhellach yng nghyfrifon 2009/10 i adlewyrchu dyraniad net o (£54,184) i'r Gronfa Bensiwn a (£291,974) i Gronfa'r Cyngor. Cynhwysir addasiad yr amhariad yn Llog ac Incwm ar fuddsoddiadau y Cyfrif Incwm a Gwariant.

Wrth gwrs, bydd y gwir golled erbyn 2012 yn gallu bod yn fwy neu yn llai na'r golled potensial amcangyfrifir uchod. Pe bai sefyllfa'r economi yn gwella, a gwerth eiddo yn benodol yn cynyddu, gallasai fod dim colled o gwbl. Fodd bynnag, amcangyfrifir yr amhariad yn unol â dehongliad cytunedig o'r sefyllfa ar 31 Mawrth 2010.

NODYN 20 – ARIAN MEWN LLAW A GORDDRAFFT BANC

Dangosir crynodeb o sefyllfa'r Cyngor mewn perthynas ag arian mewn llaw, gorddrafft banc a buddsoddiadau tymor byr.

ARIAN A BUDDSODDIADAU TYMOR BYR

31 Mawrth 2009 £'000		31 Mawrth 2010 £'000
63,647	Buddsoddiadau Tymor Byr (Nodyn 19)	39,024
9,771	Adneuon Banc a Balansau Imprest	21,583
(25,428)	Gorddrafft Banc	(15,452)
47,990	Sefyllfa Net	45,155

Er mwyn uchafu'r adenillion o Fuddsoddiadau Tymor Byr ac Adneuon Banc, mae'r Cyngor yn buddsoddi unrhyw arian sydd dros ben yn eu cyfrifon banc yn y tymor byr ynghyd âg unrhyw arian sydd dros ben yng nghyfrifon banc Cronfa Bensiwn Gwynedd. Telir rhaniad priodol o'r llog a enillir i'r Gronfa Bensiwn a rhannir unrhyw golledion ar fuddsoddiadau gyda'r Gronfa Bensiwn yn yr un modd. Oherwydd natur y trefniadau banc nid yw'r arian sydd dros ben yng nghyfrifon banc y Gronfa Bensiwn yn cael ei drosglwyddo i gyfrifon banc y Cyngor ac felly mae rhan o'r Buddsoddiadau Tymor Byr a'r Adneuon Banc a ddangosir uchod yn cynrychioli arian sydd wedi ei fuddsoddi ar ran y Gronfa Bensiwn ar ddyddiad y fantolen. Oherwydd y ffaith fod y buddsoddiadau yn enw Cyngor Gwynedd maent yn ymddangos yn eu cyfanrwydd ar y Fantolen. Mae'r tabl uchod yn dangos sefyllfa net Cyngor Gwynedd ar ddyddiad y Fantolen. £8.9 (£23.4m ar 31 Mawrth 2009) oedd elfen Buddsoddiadau Tymor Byr ac Adneuon Banc y Gronfa Bensiwn.

NODYN 21 – DYLEDWYR

Fe roddir dadansoddiad o ddyledwyr y Cyngor isod:-

DYLEDWYR YN DDYLEDUS O FEWN BLWYDDYN

31 Mawrth 2009 £'000		31 Mawrth 2010 £'000
16,026	Adrannau'r Llywodraeth	18,288
4,853	Cyrff Cyhoeddus Eraill	3,162
2,674	Asiantaethau Cyhoeddus Eraill	1,566
1,940	Talwyr y Dreth Cyngor	2,256
1,095	Tenantiaid	976
21	Morgeiswyr	19
8,649	Amrywiol Ddyledwyr Eraill	13,015
131	Taliadau 2010/11 a wnaed yn 2009/10	123
952	Incwm 2009/10 wedi ei dderbyn yn Ebrill a Mai 2010	1,148
36,341		40,553
(3,410)	**Llai**: Darpariaeth Dyledion Drwg *(Nodyn 25)*	(3,465)
32,931	**Dyledwyr Net**	37,088

DYLEDWYR YN DDYLEDUS AR ÔL BLWYDDYN

31 Mawrth 2009 £'000		31 Mawrth 2010 £'000
1,321	Adrannau'r Llywodraeth	0
666	Benthyciadau ceir a beic i weithwyr	727
22	Morgeisi - Cyffredinol	23
38	- Cyn-denantiaid	26
5	Ymddiriedolaeth Archeolegol Gwynedd	0
0	Welcome Furniture	648
11	Eraill	1,143
2,063	**Cyfanswm**	2,567

NODYN 22 – CREDYDWYR

Fe roddir dadansoddiad o gredydwyr y Cyngor isod:-

DADANSODDIAD O GREDYDWYR Y CYNGOR

31 Mawrth 2009 £'000		31 Mawrth 2010 £'000
11,549	Adrannau'r Llywodraeth	9,148
2,504	Awdurdodau Cyhoeddus Eraill	7,546
503	Asiantaethau Cyhoeddus Eraill	341
1,562	Talwyr y Dreth Cyngor	1,592
15,363	Amrywiol Gredydwyr Eraill	12,289
121	Derbyniadau Rhent ymlaen llaw	108
439	Derbyniadau Eraill ymlaen llaw	436
11,513	Taliadau Ebrill a Mai a wnaed am nwyddau a dderbyniwyd neu am waith a wnaed cyn 31 Mawrth 2010	14,249
43,554		45,709

NODYN 23 – GRANTIAU CYFALAF HEB EU DEFNYDDIO

Ar ddyddiad y fantolen roedd nifer o grantiau cyfalaf a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn ond oedd heb eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf ar y dyddiad hwnnw. Dangosir swm o £196,844 fel grantiau cyfalaf heb eu defnyddio gan fod cytundeb i ddefnyddio'r grantiau yma i ariannu gwariant yn ystod 2010/11.

	31 Mawrth 2009 £'000	Derbyniadau yn 2009/10 £'000	Defnyddiwyd i ariannu cyfalaf £'000	31Mawrth 2010 £'000
Lwfans Gwelliannau Mawr	-	4,100	(4,100)	-
Grantiau a Chyfraniadau Eraill	490	20,090	(20,383)	197
	490	24,190	(24,483)	197

NODYN 24 – BENTHYCIADAU

DADANSODDIAD O FENTHYCIADAU'R CYNGOR

Ffynhonnell y Benthyciad	Amrediad Llog sy'n daladwy %	Dyledus 31.3.2009 £'000	Dyledus 31.3.2010 £'000
Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus	3.75 - 10.625	121,740	121,332
Banc Barclays		16,200	16,200
		137,940	137,532
Daw cyfnod y benthyciadau i ben fel a ganlyn			
O fewn blwyddyn		407	5,389
Rhwng 1 a 2 flynedd		5,389	5,417
Rhwng 2 a 5 mlynedd		24,302	20,009
Rhwng 5 a 10 mlynedd		5,775	6,862
Dros 10 mlynedd		102,067	99,855
Cyfanswm		137,940	137,532
Ychwaneger: Croniad llog taladwy ar 31 Mawrth		1,061	1,054
Llai: Taladwy o fewn blwyddyn sydd yn dangos o dan benthyciadau tymor byr		(1,468)	(6,443)
Cyfanswm benthyciadau tymor hir		137,533	132,143

Cynhwysir y benthyciadau yn y cyfrifon ar sail cost gwreiddiol a'r llog taladwy hyd at ddiwedd y flwyddyn ariannol. Asesir gwerth teg y benthyciadau ar ddiwedd y flwyddyn ar sail cyfraddau llog 'ad-daliad cynnar' ar y diwrnod hwnnw fel y ganlyn:

BENTHYCIADAU

	Cost £'000	Gwerth Teg £'000
Benthyciad BBGC - Aeddfedrwydd	119,636	148,875
Benthyciad BBGC - Blwydd-dâl	508	610
Benthyciad BBGC - Blynyddol	1,188	1,416
	121,332	150,901
Banc Barclays - LOBO	16,200	17,102
	137,532	168,003

NODYN 25 - DARPARIAETHAU

Mae'r Cyngor yn gosod o'r neilltu ddarpariaethau ar gyfer ymrwymiadau penodol na ellir ar hyn o bryd eu pennu'n sicr o ran maint neu amser. Nid yw'n bosibl o dan egwyddorion cyfrifeg i wneud darpariaethau ar gyfer gwariant anwastad. Fodd bynnag, gellir sefydlu reserfau wedi eu clustnodi a dangosir y rheiny ar dudalennau 57 i 59 yn Nodyn 37.

SYMUDIAD AR Y CYFRIFON DARPARIAETHOL

	Balans ar 31 Mawrth 2009	Ychwanegiad/ (Gostyngiad) / Trosglwyddiad	Defnydd yn y flwyddyn	Balans ar 31 Mawrth 2010
	£'000	£'000	£'000	£'000
Dyledion Drwg				
Tai - Rhenti	551	292	(60)	783
Y Dreth Cyngor	577	310	(249)	638
Dyledwyr	2,282	496	(734)	2,044
Is-gyfanswm Darparieth Dyledion Drwg	3,410	1,098	(1,043)	3,465
Eraill				
Hawliadau yn erbyn cyn Gynghorau	480	315	(795)	0
Gwasanaethau Cymdeithasol	27	0	0	27
Ad-daliadau Treth Cyngor	408	0	(111)	297
Darpariaeth Gofynion Cyflog Cyfartal	1,935	0	0	1,935
Adran 117 Deddf Iechyd Meddwl	117	0	0	117
Darpariaeth Gwastraff	746	54	0	800
Is-gyfanswm Darpariaethau Eraill	3,713	369	(906)	3,176
Cyfanswm	7,123	1,467	(1,949)	6,641

NODYN 26 – GRANTIAU LLYWODRAETH GOHIRIEDIG

Mae'r balans ar y cyfrif hwn yn cynrychioli gwerth y cyfraniadau a'r grantiau cyfalaf hynny a ddefnyddwyd i gyllido gwaith prynu neu wella asedau sefydlog parhaol sy'n cael eu dal yn y gofrestr asedau, neu dreuliau a ohirwyd. Mae'r balans ar y cyfrif hwn yn cael ei ryddhau i refeniw i gyfateb i'r dibrisiant. Mae'r holl grantiau sy'n berthnasol i wariant refeniw wedi'w ariannu o gyfalaf drwy statud yn cael eu rhyddhau yn y flwyddyn.

GRANTIAU LLYWODRAETH GOHIRIEDIG

2008/09 £'000		2009/10 £'000
96,447	**Balans ar 1 Ebrill**	124,791
36,262	Grantiau a ddefnyddwyd	24,483
	Grantiau a chyfraniadau wedi eu rhyddhau	
(3,084)	- ar ddibrisiant	(3,584)
(4,834)	- ar wariant refeniw wedi'w ariannu ddrwy statud	(4,893)
124,791	**Balans ar 31 Mawrth**	140,797

NODYN 27 – COSTAU PENSIWN

Fel rhan o delerau ac amodau gwaith eu swyddogion a'u gweithwyr eraill, mae'r Awdurdod yn cynnig buddion ymddeol. Er nad yw'r buddion yma yn cael eu talu hyd nes i'r gweithwyr ymddeol, mae gan yr awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau. Mae rhaid eu dangos ar yr adeg mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliau yn y dyfodol. Mae Cyngor Gwynedd yn ymwneud â dau gynllun pensiwn gwahanol, gyda'r ddau yn rhoi budd-daliadau diffinedig i'r aelodau yn ôl cyflog a gwasanaeth, sef Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Chynllun Pensiwn Athrawon.

a) **Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol** ar gyfer gweithwyr cyffredin, a weinyddir gan Gyngor Gwynedd. Mae'n gynllun wedi ei ariannu, gyda buddion a ddiffinnir a phensiwn cyflog terfynol, sy'n golygu bod yr awdurdod a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i'r gronfa, sydd wedi eu cyfrifo ar lefel sydd i fod i falansio ymrwymiadau'r gronfa gyda'r asedau a fuddsoddir.

b) **Cynllun Pensiwn Athrawon** - Gweinyddir hwn gan Adran Addysg y Llywodraeth ar sail "cronfa dybiannol". At ddibenion Safon Adrodd Ariannol 17 (FRS 17) diffinir Cynllun Pensiwn Athrawon fel cynllun buddion a ddiffinir lle na ellir priodoli'r asedau ac ymrwymiadau'r cynllun i gyflogwyr unigol ar sail rhesymol a chyson.

a) Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae'r Cyngor yn adnabod cost y buddion ymddeol yn y Gwariant Net ar Wasanaethau pan mae gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan mae'r buddion yn cael eu talu. Fodd bynnag, mae’r gost sydd rhaid ei ddangos yn erbyn treth y cyngor yn seiliedig ar yr arian a delir yn ystod y flwyddyn. Felly, mae gwir gost buddion ymddeol yn cael eu gwrth-droi allan o'r Cyfrif Incwm a Gwariant ar ôl Gwariant Net y Gweithgareddau. Yn ystod y flwyddyn mae'r trafodion canlynol wedi cael eu gwneud yn y Datganiad o’r Symudiad ar y Gronfa Gyffredinol:

	Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd £'000		**Cynllun Pensiwn Cronfa Gaeedig Gwynedd £'000**		**Cyfanswm £'000**	
	31 Mawrth 2009 £’000	**31 Mawrth 2010 £’000**	**31 Mawrth 2009 £’000**	**31 Mawrth 2010 £’000**	**31 Mawrth 2009 £’000**	**31 Mawrth 2010 £’000**
Gwariant Net ar Wasanaethau						
Cost Gwasanaeth Cyfredol	(9,662)	(8,474)	0	0	(9,662)	(8,474)
Cost Gwasanaeth y Gorffennol	(3,913)	(30)	0	0	(3,913)	(30)
Cwtogiad a Setliad	(67)	(134)	0	0	(67)	(134)
Gwariant Net ar Weithgareddau						
Cost Llog	(25,212)	(24,956)	(3,219)	(3,022)	(28,431)	(27,978)
Enillion disgwyliedig ar yr Asedau yn y Cynllun	22,295	16,725	2,034	1,244	24,329	17,969
Cyfanswm i'w ariannu allan o'r Dreth						
Symudiad ar y Reserf Pensiwn	(1,296)	(1,787)	1,185	1,778	(111)	(9)
Gwir gyfanswm pensiynau gafodd ei roi yn erbyn y Dreth yn ystod y flwyddyn						
Cyfraniadau Cyflogwr i'r Cynllun	(17,855)	(18,656)	0	0	(17,855)	(18,656)

Yn ychwanegol i’r enillion a’r colledion cydnabyddedig sy’n cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant, mae colledion o £149,358,895 (2008/09: colledion o £57,615,878) wedi eu cynnwys yn y Datganiad o’r Cyfanswm Enillion a Cholledion Cydnabyddedig. Mae effaith gronnol y colledion actiwaraidd sy’n cael ei gydnabod yn y Datganiad o’r Cyfanswm Enillion a Cholledion Cydnabyddedig, yn £217,486,501.

Yr asedau a'r ymrwymiadau ar gyfer buddion ymddeol

Cysoni gwerth presennol ymrwymiadau'r cynllun:

	Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd 31 Mawrth		**Cynllun Pensiwn Cronfa Gaeedig Gwynedd 31 Mawrth**		**Cyfanswm 31 Mawrth**	
	2009	**2010**	**2009**	**2010**	**2009**	**2010**
	£'000	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**
1 Ebrill	(360,943)	(359,854)	(48,606)	(45,757)	(409,549)	(405,611)
Cost Gwasanaeth Cyfredol	(9,662)	(8,474)	-	-	(9,662)	(8,474)
Cost Llog	(25,213)	(24,957)	(3,219)	(3,022)	(28,432)	(27,979)
Cyfraniadau gan Aelodau	(4,708)	(4,908)	-	-	(4,708)	(4,908)
Enillion Actiwaraidd	35,355	(228,974)	2,090	(10,600)	37,445	(239,574)
Cost Gwasanaeth y Gorffennol	(3,913)	(30)	-	-	(3,913)	(30)
Colledion ar Gwtogiad	(67)	(134)	-	-	(67)	(134)
Amcangyfrif o'r Buddion Heb eu Hariannu a Dalwyd	808	830	739	748	1,547	1,578
Amcangyfrif o'r Buddion Dalwyd	8,489	9,011	3,239	3,224	11,728	12,235
31 Mawrth	**(359,854)**	**(617,490)**	**(45,757)**	**(55,407)**	**(405,611)**	**(672,897)**

Cysoni gwerth teg asedau'r cynllun:

	Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd 31 Mawrth		**Cynllun Pensiwn Cronfa Gaeedig Gwynedd 31 Mawrth**		**Cyfanswm 31 Mawrth**	
	2009	**2010**	**2009**	**2010**	**2009**	**2010**
	£'000	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**
1 Ebrill	303,674	251,001	29,846	20,729	333,520	271,730
Enillion Ddisgwylid ar yr Asedau	22,295	16,725	2,034	1,244	24,329	17,969
Cyfraniadau gan Aelodau	4,708	4,908	-	-	4,708	4,908
Cyfraniadau gan y Cyflogwr	15,962	16,921	-	-	15,962	16,921
Cyfraniadau mewn perthynas a Buddion Heb eu Hariannu	808	830	739	748	1,547	1,578
Enillion a Cholledion Actiwaraidd	(87,149)	83,919	(7,912)	6,297	(95,061)	90,216
Buddion Heb eu Hariannu a Dalwyd	(808)	(830)	(739)	(748)	(1,547)	(1,578)
Buddion Dalwyd	(8,489)	(9,011)	(3,239)	(3,224)	(11,728)	(12,235)
31 Mawrth	**251,001**	**364,463**	**20,729**	**25,046**	**271,730**	**389,509**

Penderfynir ar enillion a ddisgwylir ar asedau'r cynllun drwy ystyried yr enillion a ddisgwylir eu cael ar yr asedau sy'n tanlinellu'r polisi buddsoddi cyfredol. Mae'r cynnyrch a ddisgwylir ar y buddsoddiadau llog sefydlog yn seiliedig ar gynnyrch adbryniant gros fel ar ddyddiad y Fantolen. Mae'r enillion a ddisgwylir ar fuddsoddiadau cyfranddaliadau yn adlewyrchu cyfradd o enillion hir dymor gwirioneddol a brofwyd yn y marchnadau perthnasol.

Yn ystod y flwyddyn roedd y golled actiwaraidd ar asedau'r cynllun yn £108,184,868 (2008/09: colled o £69,938,011).

Hanes y Cynllun

	Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd 31 Mawrth		Cynllun Pensiwn Cronfa Gaeedig Gwynedd 31 Mawrth		Cyfanswm 31 Mawrth	
	2009	**2010**	**2009**	**2010**	**2009**	**2010**
	£'000	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**
Gwerth Teg yr Asedau	251,001	364,463	20,729	25,046	271,730	389,509
Gwerth Presennol yr Ymrwymiadau	(359,854)	(617,490)	(45,757)	(55,407)	(405,611)	(672,897)
Diffyg y Gronfa	**(108,853)**	**(253,027)**	**(25,028)**	**(30,361)**	**(133,881)**	**(283,388)**

	Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd 31 Mawrth			Cynllun Pensiwn Cronfa Gaeedig Gwynedd 31 Mawrth		
	2006	**2007**	**2008**	**2006**	**2007**	**2008**
	£'000	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**
Gwerth Teg yr Asedau	249,151	277,282	309,031	34,602	32,906	26,136
Gwerth Presennol yr Ymrwymiadau	(356,980)	(362,293)	(360,943)	(55,751)	(52,547)	(48,606)
Diffyg y Gronfa	**(107,829)**	**(85,011)**	**(51,912)**	**(21,149)**	**(19,641)**	**(22,470)**

Mae'r ymrwymiadau yn dangos faint o fuddion ymddeol sydd gan yr awdurdod i'w dalu yn yr hir-dymor. Mae cyfanswm y ddifyg, sef £283.39m, yn effeithio'n sylweddol ar werth net yr awdurdod fel a nodir yn y Fantolen.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau statudol ar gyfer ariannu'r diffyg yn golygu bod sefyllfa'r awdurdod yn parhau i fod yn iach, gan fod y diffyg yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cael ei ad-ennill drwy gynyddu'r cyfraniadau, fel a asesir gan actiwari'r cynllun, dros weddill oes gwaith y gweithwyr.

Disgwylir i gyfanswm y cyfraniadau a wneir i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, gan y Cyngor, fod yn £16.8m yn y flwyddyn i 31 Mawrth 2011.

Sail ar gyfer amcangyfrif asedau ag ymrwymiadau

Mae'r ymrwymiadau wedi cael eu asesu ar sail actiwaraidd drwy ddefnyddio'r dull taflunio uned, sef amcangyfrif o'r pensiynau fydd yn daladwy mewn blynyddoedd yn ddibynnol ar dybiaethau am nifer marwolaethau, lefel cyflogau a.y.y.b. Mae Cynllun Pensiwn Gwynedd wedi cael ei asesu gan Hymans Robertson, sef cwmni actiwaraidd annibynnol. Dyddiad y gwerthusiad actiwariadd llawn diweddaraf oedd 31 Mawrth 2007. Dyma'r prif dybiaethau maent wedi eu defnyddio yn eu cyfrifiad:-

	31 Mawrth 2009	31 Mawrth 2010
Cyfradd Enillion Tymor Hir a Ddisgwylir ar asedau'r cynllun:		
Cyfranddaliadau	7.0%	7.8%
Bondiau	5.4%	5.0%
Eiddo	4.9%	5.8%
Arian	4.0%	4.8%
Tybiaethau Marwolaeth		
Hyd oes pensiynwyr cyfredol am 65 oed		
Dynion	19.6 blwyddyn	20.8 years
Merched	22.5 blwyddyn	24.1 years
Hyd oes pensiynwyr y dyfodol pan yn 65 oed		
Dynion	20.7 blwyddyn	22.3 years
Merched	23.6 blwyddyn	25.7 years
Cyfradd Chwyddiant	3.1%	3.8%
Cyfradd Chwyddiant Cyflogau	4.6%	5.3%
Cyfradd Chwyddiant Pensiynau	3.1%	3.8%
Cyfradd ar gyfer gostwng ymrwymiadau'r cynllun	6.9%	5.5%
Nifer a ddisgwylir i gymeryd yr opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeol		
am wasanaeth cyn Ebrill 2008	50%	50%
am wasanaeth ar ol Ebrill 2008	50%	75%

Mae maint cyfanswm yr asedau sy'n cael eu dal gan y Gronfa fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2009 %	31 Mawrth 2010 %
Cyfranddaliadau	73	77
Bondiau	14	15
Eiddo	8	6
Arian	5	2
Cyfanswm	100	100

Hanes o'r profiad o enillion a cholledion

Gall yr enillion neu golledion actiwaraidd a adnabyddir fel symudiadau yn y Reserf Pensiwn am 2009/10 gael eu dadansoddi i'r categoriau canlynol, a'u mesur fel canran o'r asedau neu'r diffygion fel ar 31 Mawrth 2010:

	Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd					Cynllun Pensiwn Cronfa Gaeedig Gwynedd				
	31 Mawrth					31 Mawrth				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Gwahaniaeth rhwng yr enillion disgwyliedig ar yr asedau a'r gwir enillion	13.6	0.1	0.2	-34.7	23.0	14.5	0.1	-17.6	-38.2	25.1
Profiad enillion a cholledion ar yr ymrwymiadau	-0.1	-0.1	-12.1	-0.2	0.1	-1.8	0.6	0.7	0.4	-0.7

Mae'r tabl isod yn cysoni diffyg yn y Gronfa (ffigyrau'r Actiwari) gyda'r Ymrwymiad yn perthyn i Gynllun Pensiwn buddiannau wedi eu diffinio yn y Fantolen

	31 Mawrth 2010 £'000
Diffyg yn y Gronfa – Ffigyrau'r Actiwari	(283,388)
Effaith unrhyw symiau eraill sydd ddim yn cael eu hadnabod yn y Fantolen *	2,151
Ymrwymiad yn perthyn i Gynllun Pensiwn buddiannau wedi eu diffinio yn y Fantolen	(281,237)

*Mae adroddiad yr Actiwari wedi ei seilio ar amcangyfrifon. Mae'r gwahaniaeth cyfansawdd rhwng yr amcangyfrif a'r gwir ffigwr yn £2,151m.

b) Cynllun Pensiwn Athrawon

Mae athrawon sy'n cael eu cyflogi gan yr awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, sy'n cael ei weinyddu gan yr Asiantaeth Pensiynau Athrawon (TPA). Mae'r cynllun yn rhoi buddion diffiniedig i athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r awdurdod yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar dal pensiynadwy aelodau.

Yn 2009/10 talodd y Cyngor £5.90m (£5.86m yn 2008/09) am gost pensiwn athrawon, oedd yn cynrychioli 13.87% (13.85% yn 2008/09) o dâl pensiynadwy athrawon. Yn ychwanegol at hyn mae'r Cyngor yn gyfrifol am daliadau pensiwn sy'n ymwneud a'r blynyddoedd ychwanegol y mae wedi ei ddyfarnu, ynghyd a'r cynnydd perthnasol. Yn 2009/10 roedd hyn yn £1.21m (£0.93m in 2008/09), ac yn cynrychioli 2.85% (2.24% in 2008/09) o dâl pensiynadwy athrawon.

Mae Safon Adrodd Ariannol 17 'Buddion Ymddeoliad' (FRS 17) wedi cael ei ddilyn yn y cyfrifon, gan gynnwys yn y Cyfrif Refeniw Tai.

NODYN 28 - GOFYN CYLLIDO CYFALAF

Mae Cod Darbodus CIPFA, a ddefnyddiwyd yn gyntaf yn y flwyddyn ariannol 2004/05, yn ymofyn bod y Cyngor yn mabwysiadu Dangosyddion Darbodus sydd yn dangos bod rhaglen cyfalaf y Cyngor yn fforddiadwy, yn ddarbodus ac yn gynaladwy. Un o'r dangosyddion yma yw'r Gofyn Cyllido Cyfalaf. Mae'r dangosydd yma'n adlewyrchu'r angen sylfaenol i fenthyca ar gyfer pwrpas cyfalaf. Os nad yw gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu'n syth bydd yr gofyn cyllido cyfalaf net yn cynnyddu. Bydd hyn yn wir pe bydd benthyciad allanol yn digwydd neu ddim.

2008/09 £'000		2009/10 £'000
538,777	Asedau Sefydlog	549,092
820	Buddsoddiadau Tymor Hir	77
0	Dyledwyr Tymor Hir – benthyciadau i drydydd parti	648
(124,791)	Grantiau Llywodraeth Gohiriedig	(140,797)
(3,601)	Cronfa Ail-brisio	(13,118)
(252,464)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(234,417)
(162)	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol (perthnasol i Asedau Sefydlog)	530
158,579	**Gofyn Cyllido Cyfalaf ar 31 Mawrth**	162,015

Mae'r symudiadau yn y flwyddyn yn cael eu egluro fel a ganlyn:

2008/09 £'000		2009/10 £'000
157,255	**Gofyn Cyllido Cyfalaf agoriadol**	158,579
3	Addasiad i'r ffigwr agoriadol	3
	Buddsoddiadau Cyfalaf yn y flwyddyn -	
47,969	Asedion Sefydlog	35,991
5,815	Wedi'w ariannu o gyfalaf drwy statud	5,850
0	Benthyciadau i Drydydd Parti	700
(974)	Derbyniadau Cyfalaf a ddefnyddwyd	(1,189)
(36,262)	Grantiau Llywodraeth a chyfraniadau eraill	(24,483)
(8,258)	Gwariant Cyfalaf yn erbyn Refeniw	(7,103)
(5,865)	Darpariaethau Refeniw (MRP)	(5,964)
	Symiau Gwirfoddol Ychwanegol a neilltuwyd :	
(826)	Derbyniadau Cyfalaf	0
(278)	Cyfraniadau Gwirfoddol	(369)
158,579	**Gofyn Cyllido Cyfalaf wrth gau**	162,015

NODYN 29 – SYMUDIAD MEWN RESERFAU

	Nodyn	Balans ar 1 Ebrill 2009	Trosglwyddiad / Cyfraniad i Reserfau	Trosglwyddiad / Cyfraniad o Reserfau	Balans ar 31 Mawrth 2010
		£'000	£'000	£'000	£'000
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	30	252,464	1,136	(12,086)	241,514
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	31	(1,167)	43	0	(1,124)
Reserf Ail-Brisio	33	3,601	10,368	(7,948)	6,021
Reserf Offerynnau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu	32	58	2	0	60
Reserf Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy	34	6,288	1,510	(1,188)	6,610
Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	35	67	0	(15)	52
Reserf Pensiynau	27	(131,886)	0	(149,351)	(281,237)
Cronfeydd wrth gefn Ysgolion	36	3,710	965	(868)	3,807
Reserfau a Glustnodwyd	37	38,279	13,504	(11,179)	40,604
Balansau Refeniw					
Cronfa'r Cyngor		9,234	0	(977)	8,257
Cyfrif Refeniw Tai		1,932	35	0	1,967
Cyfanswm		182,580	27,563	(183,612)	26,531

NODYN 30 – CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF

SYMUDIADAU AR Y CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF		
2008/09		**2009/10**
£'000		**£'000**
270,066	**Balans Agoriadol**	**252,464**
0	Addasiad Balans Agoriadol	25
(1,528)	Addasiad i falansau asedion sefydlog wrth werthu	(75)
198	Trosglwyddo o'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	47
1,103	Derbyniadau cyfalaf a neilltuwyd/cyfraniadau gwirfoddol	317
974	Ariannu cyfalaf – derbyniadau cyfalaf	1,189
(2)	Eraill – ad-daliad benthyciadau i drydydd parti	(54)
	Trosglwyddo o'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor:	
(34,572)	Dibrisiant ac amhariad asedau sefydlog	(35,191)
7,917	Amorteiddiad Grantiau Llywodraeth Gohiriedig	8,477
(5,815)	Gwariant Refeniw wedi'w ariannu o Gyfalaf drwy Statud	(5,850)
8,258	Gwariant Cyfalaf wedi ei gyfeirio yn y flwyddyn i Gronfa'r Cyngor	7,104
5,865	Lleiafswm Darpariaeth Refeniw ar gyfer Cyllido Cyfalaf	5,964
252,464	**Balans Cau**	**234,417**

Mae'r addasiad i'r balans agoriadol o ganlyniad i drosglwyddiad Asedau'r Cyngor i'r System Asedau Sefydlog newydd.

NODYN 31 – CYFRIF ADDASIADAU OFFERYNNAU ARIANNOL

SYMUDIADAU AR Y CYFRIF ADDASIADU OFFERYNNAU ARIANNOL		
2008/09		**2009/10**
£'000		**£'000**
(1,489)	**Balans ar 1 Ebrill**	**(1,167)**
14	Dyledwyr	(6)
308	Premiwn / (Disgownt) ar ad-daliad dyled yn gynnar	49
(1,167)	**Balans ar 31 Mawrth**	**(1,124)**

NODYN 32 – RESERF OFFERYNNAU ARIANNOL AR GAEL I'W GWERTHU

SYMUDIADAU AR Y RESERF OFFERYNNAU ARIANNOL AR GAEL I'W GWERTHU		
2008/09		**2009/10**
£'000		**£'000**
1,361	**Balans ar 1 Ebrill**	**58**
	Symudiadau yn ystod y flwyddyn	
(1,303)	Buddsoddiadau	2
58	**Balans ar 31 Mawrth 2010**	**60**

NODYN 33 – RESERF AIL BRISIO

SYMUDIADAU AR Y RESERF AIL BRISIO	Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cyfanswm
	£'000	**£'000**	**£'000**
Balans ar 1 Ebrill 2009	3,601	0	3,601
Addasiad i'r Balans Agoriadol	(36)	0	(36)
Cynnydd/(Lleihad) yng Ngwerth Asedau oherwydd:			
Amhariad	(41)	0	(41)
Gwerthiant	(727)	0	(727)
Ailbrisio	3,568	6,800	10,368
Addasiad Dibrisiant	(47)	0	(47)
Balans ar 31 Mawrth 2010	**6,318**	**6,800**	**13,118**

Mae'r addasiad i'r balans agoriadol o ganlyniad i drosglwyddiad Asedau'r Cyngor i'r System Asedau Sefydlog newydd.

NODYN 34 – RESERF DERBYNIADAU CYFALAF DEFNYDDIADWY

Dyma'r derbyniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd hyd yma i sicrhau gwariant cyfalaf ychwanegol ond sydd wedi eu hymrwymo'n rhannol. (Gweler hefyd Nodyn 5 yn y Datganiad o'r Polisïau Cyfrifo).

DADANSODDIAD O DDERBYNIADAU CYFALAF DEFNYDDIADWY	Cyfrif Refeniw Tai	Gwasanaethau Eraill	Cyfanswm
	£'000	**£'000**	**£'000**
Balans ar 1 Ebrill 2009	428	5,860	6,288
Derbyniadau yn 2009/010	530	1,026	1,556
Cost Gweinyddol Hawl i Brynu	(45)	0	(45)
Neulltuwyd	0	0	0
Symiau a ddefnyddiwyd yn ystod 2009/10	(913)	(276)	(1,189)
Balans ar 31 Mawrth 2010	**0**	**6,610**	**6,610**

NODYN 35 - DERBYNIADAU CYFALAF GOHIRIEDIG

Symiau sy'n deillio o werthiant Asedau ac a dderbynnir mewn rhan-daliadau dros gyfnod o amser yw Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig. Maent yn dod yn bennaf o werthiant tai Cyngor ar forgais, ac maent yn rhan o'r pennawd morgeisi dan y pennawd dyledwyr tymor hir.

NODYN 36 - BALANSAU YSGOLION

Cynrychiolir y swm yna yr elfen o falansau a rhyddhawyd o dan datganoli cyllideb yn uniongyrchol i'r ysgolion ond sydd heb ei gwario ar ddiwedd y flwyddyn ariannol:-

31 Mawrth 2009 £'000		31 Mawrth 2010 £'000
3,907	Balansau Ysgolion Unigol	4,044
(197)	Ysgolion sydd wedi gordynnu	(237)
3,710		**3,807**

	Balans ar 1 Ebrill 2009 £'000	Trosglwyddiad rhwng Cronfeydd £'000	Trosglwyddiad / Cyfraniad i Reserfau £'000	Trosglwyddiad / Cyfraniad o Reserfau £'000	Balans ar 31 Mawrth 2010 £'000
Balansau Ysgolion	3,710	(151)	965	(717)	3,807
Cyfanswm	**3,710**	**(151)**	**965**	**(717)**	**3,807**

NODYN 37 - RESERFAU A GLUSTNODWYD

	Balans ar 1 Ebrill 2009 £'000	Trosglwyddiad rhwng Cronfeydd £'000	Trosglwyddiad / Cyfraniad i Reserfau £'000	Trosglwyddiad / Cyfraniad o Reserfau £'000	Balans ar 31 Mawrth 2010 £'000
Reserfau Adnewyddu	3,258	(1,600)	2,335	(2,420)	1,573
Reserfau Cyfalaf	8,361	0	1,784	(243)	9,902
Reserfau Yswiriant	4,239	(1,500)	901	(511)	3,129
Cronfa Gwasanaethau	11,272	(3,726)	3,267	(3,283)	7,530
Cronfa Amcan 1	327	0	0	(128)	199
Reserf Datblygiadau	420	11	40	(36)	435
Reserf Cyllido Strategol	1,823	149	1,637	(1,213)	2,396
Cronfa Rhwydwaith	459	0	0	(9)	450
Cronfa Gwella'r Cyngor	344	772	121	(543)	694
Hyfforddiant Canolog	1,116	0	0	(225)	891
Reserf Canolfan Gyswllt	1,325	0	0	(271)	1,054
Reserfau Gwasanaethau Ysgolion	508	151	150	(539)	270
Reserfau Economi a Chymuned	205	0	120	(35)	290
Reserfau Priffyrdd a Bwrdeistrefol	1,671	9	200	(429)	1,451
Reserf Datblygiadau Gwastraff	367	0	1,546	(819)	1,094
Reserfau Ymgynghoriaeth Gwynedd	434	0	14	0	448
Reserfau Rheoleiddio	799	9	30	(74)	764
Reserf Rheoli Cefnffyrdd	600	0	0	(200)	400
Reserf Gwasanaethau Cymdeithasol	17	0	0	(17)	0
Reserfau Eraill Gofal	171	(152)	34	0	53
Cronfa Trawsnewid Busnes	100	2,500	1,092	(34)	3,658
Gweithgor Aelodau (Reserfau)	0	1,034	0	0	1,034
Cronfa Buddsoddi i Arbed – Prosiect rheoli Carbon	0	2,500	0	0	2,500
Amrywiol Reserfau Eraill	463	(6)	83	(151)	389
Cyfanswm	**38,279**	**151**	**13,354**	**(11,180)**	**40,604**

O’r symudiadau net ar Reserfau Yswiriant uchod mae £9,554 o’r cyfraniadau o’r reserfau yn perthyn i’r Cyfrif Refeniw Tai.

Nodir isod fanylion o brif reserfau penodol y Cyngor.

(i) Mae’r Reserf Adnewyddu yn cael ei ddefnyddio gan yr Adran Darparu a Hamdden, Priffyrdd a Bwrdeistrefol, Economi a Chymuned a’r Argraffdy i adnewyddu cerbydau ac offer.

(ii) Mae’r Reserf Cyfalaf yn cynrychioli adnoddau refeniw a ymrwymwyd eisoes ar gyfer Rhaglen Gyfalaf y Cyngor.

(iii) Nid yw Cyngor Gwynedd yn yswirio pob risg gydag Yswirwyr allanol ond yn hytrach fe sefydlwyd cronfa er mwyn cwrdd â’r gofynion yma’n fewnol. Mae’r balans ar y Reserf Yswiriant hefyd yn cynnwys elfen ar gyfer gofynion yswiriant perthnasol i’r cyn Cyngor Sir Gwynedd (hyd at 1996).

(iv) Mae'r Gronfa Gwasanaethau yn gronfa sy’n dal llithriadau a thanwariant y mae hawl i wasanaethau ei gario drosodd o flwyddyn i flwyddyn, cyllidebau penodol a pherthnasol eraill a chyllidebau unwaith ac am byth sy’n ymestyn dros fwy nag un flwyddyn.

(v) Amcan 1 - Penderfynwyd creu cronfa yn ystod 1999/00 ar gyfer costau ychwanegol cyfalaf neu refeniw sydd yn debygol o ddod o’r anghenion datblygu cynlluniau ar gyfer Amcan 1.

(vi) Mae’r Reserf Datblygiadau ar gyfer prosiectau penodol a bennwyd eisioes gan y Cyngor fel Tai Fforddiadwy ac E-Lywodraeth, a’r Reserf Cyllido Strategol er mwyn darparu ystwythder cyllidebol ar gyfer y dyfodol.

(vii) Sefydlwyd y Gronfa Rhwydwaith i ariannu costau datblygu’r rhwydwaith gyfrifiadurol i ysgolion a sefydliadau eraill y Cyngor.

(viii) Cronfa Gwella’r Cyngor – swm a neilltuwyd i gefnogi cynlluniau a allai gyflawni gwelliannau effeithlonrwydd, gwella perfformiad gwasanaethau, a chryfhau capasiti corfforaethol i gefnogi rheolaeth newid a gwelliant.

(ix) Hyfforddiant Canolog – perthnasol i ofynion cynlluniau rhaglen hyfforddi rheolwyr.

(x) Reserf y Ganolfan Gyswllt – symiau a roddwyd o’r neilltu ar gyfer datblygu y Ganolfan Gyswllt newydd.

(xi) Reserfau Gwasanaeth Ysgolion – yn cynnwys symiau a roddwyd o’r neilltu i allu ymateb yn bennaf i’r problemau ariannol perthnasol hefo gofynion ‘Integreiddio’, gofynion newidiol ‘Anghenion Addysg Arbennig All Sirol’, ‘Cefnogi Ysgolion’ a’r ‘Cynllun Benthyciadau i Ysgolion’.

(xii) Mae’r Reserfau Economi a Chymuned, yn cynnwys amrywiol falansau sy’n perthyn i gynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth yn bennaf a ble mae’n rhaid cyfrifo balansau’r cynlluniau arwahan.

(xiii) Mae'r Reserfau Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn cynnwys yn bennaf symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhwng sefyllfaoedd anwastad – 'equalisation accounts' a gofynion tebygol contractau.

(xiv) Cronfa ar gyfer datblygiadau ac ymrwymiadau perthnasol i'r maes gwastraff yw'r Reserf Datblygiadau Gwastraff gan gynnwys ein ymrwymiad i'r Partneriaeth Gwastraff Gogledd Cymru.

(xv) Reserfau Ymgynghoriaeth Gwynedd – cynhwysir symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod sefyllfaoedd anwastad efo gweithiau amddiffyn yr arfordir ynghyd â gofynion cyflogaeth posib yn dilyn o newidiadau yn rhaglen waith y Gwasanaeth Ymgynghoriaeth.

(xvi) Reserfau Rheoleiddio – yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i gynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth yn bennaf a ble mae'n rhaid cyfrifo balansau'r cynlluniau ar wahan, ynghyd a gofynion yn ymwneud a'r Cynllun Datblygu Unedol.

(xvii) Reserf Rheoli Cefnffyrdd – cynnwys swm a roddwyd o'r neilltu i allu ymateb i newidiadau posibl hefo'r trefniadau cyflogaeth.

(xviii) Reserf Gwasanaethau Cymdeithasol – ar gyfer gofynion y Panel Rhiant Corfforaethol.

(xix) Reserfau Eraill Gofal – cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhag sefyllfaoedd anwastad posib efo gofynion contractau.

(xx) Cronfa Trawsnewid Busnes – Cronfa unwaith ac am byth i gynorthwyo'r broses trawsnewid busnes i wireddu arbedion i'r Cyngor.

(xxi) Gweithgor Aelodau (Reserfau) – Neilltuwyd ar gyfer gofynion unwaith ac am byth y Cyngor.

(xxii) Cronfa Buddsoddi i Arbed – Prosiect Rheoli Carbon – Rhannol ariannu rhaglen waith y Prosiect Rheoli Carbon i gyflawni gostyngiad mewn allyriadau carbon ynghyd a chynhyrchu arbedion refeniw ariannol.

(xxiii) Amrywiol Reserfau Eraill – yn cynnwys symiau a neilltuwyd ar gyfer amrywiol ymrwymiadau dibynnol eraill.

NODYN 38 - YMRWYMIADAU DIBYNNOL

Mae'r Awdurdod wedi gwneud darpariaeth yn y cyfrifon mewn perthynas â hawliadau cyflog cyfartal. Mae swm y ddarpariaeth yn adlewyrchu'r amcangyfrif gorau o'r costau tebygol.

Mae'r Awdurdod wedi gwneud darpariaeth yn y cyfrifon mewn cydnabyddiaeth â chostau capio ag ôl-ofal ar safle gwaredu gwastraff. Mae'n bosib bydd y gwir gost terfynol yn wahanol i'r costau cyfredol a amcangyfrifir am y dyfodol.

Yn dilyn pleidlais i drosglwyddo'r stoc tai i gyd i Cartrefi Cymunedol Gwynedd Cyf. (sef Landlord Cymdeithasol Cofrestredig), fe weithredwyd ar y trosglwyddiad i Gartrefi Cymunedol Gwynedd ar 12 Ebrill 2010. Tra bydd cost gweithredu'r prosiect yn cael ei ad-dalu, bydd ymhlygiadau ariannol yn deillio o allanoli'r stoc tai, gyda diffyg hanesyddol yn y gronfa bensiwn parthed staff fydd yn trosglwyddo yn parhau efo'r Cyngor, ond hefyd ar y llaw arall, balansau'r cyfrif cyllid tai yn aros gyda'r Cyngor.

NODYN 39 – DIDDORDEBAU MEWN CWMNÏAU

Mae gan y Cyngor ddiddordeb o 50% mewn dau gwmni ar y cyd gyda Cyngor Ynys Môn.

Cwmni Gwastraff Môn-Arfon Cyf.

Sefydlwyd Cwmni Gwastraff Môn-Arfon Cyf. fel Cwmni Gwaredu Gwastraff Awdurdod Lleol yn 1994. Roedd y Cwmni yn gweithredu dau safle rheoli gwastraff yn Ynys Môn a Gwynedd a oedd ar les gan yr Awdurdodau Lleol. Roedd elfen sylweddol o weithgareddau y cwmni yn ymwneud â chontractau â'r ddau Awdurdod Lleol.

Yn dilyn newid yn y ddeddfwriaeth, penderfynodd y ddau Gyngor i ddod â'r Cwmni i ben yn ystod 2007/08 a gwneud y gwaith yn fewnol. Troglwyddwyd yr asedau ac ymrwymiadau gweithredol a'r gweithwyr i'r Cyngor ym mis Ionawr 2008. Rhennir yr Asedau a'r ymrwymiadau eraill rhwng y ddau Gyngor pan mae'r Cwmni yn cael ei diddymu. Nid yw'r cyfrifon terfynol y Cwmni wedi cael eu cwblhau eto ond ail-briswyd y buddsoddiad ar y fantolen i adlewyrchu amcangyfrif o'i gwir werth pan bydd y rhaniad Asedau terfynol yn digwydd. Derbyniwyd £1,183,580 fel rhan o'r setliad yn ystod 2008/09, £800,000 yn ystod 2009/10 a ddisgwylir taliad terfynol o £60,000 yn ystod 2010/11 (Gweler nodyn 19 ar dudalennau 40 i 42).

Cwmni Cynnal Cyf.

Sefydlwyd Cwmni Cynnal Cyf. yn 1996 i ddarparu gwasanaethau cefnogi addysg dan gytundeb i ysgolion unigol ac i awdurdodau addysg lleol yn ogystal â gwasanaethau arolygu ysgolion i Estyn. Mae'r Cwmni yn gyfyngedig dan warant ac fe gyfyngir ymrwymiad y Cyngor i £1. Dim ond tuag at hyrwyddo ei amcanion gellid defnyddio incwm y cwmni. Cynhwysir cyfanswm trafodaethau y cwmni gyda'r Cyngor yn Nodyn 7 i'r Datganiadau Ariannol Craidd. Gellir cael copïau o'r datganiadau ariannol gan Gwmni Cynnal Cyf., Plas Llanwnda, Caernarfon, Gwynedd, LL55 1SH.

NODYN 40 - YMDDIRIEDOLAETHAU

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel yr unig ymddiriedolwr ar gyfer 169 gymynroddion megis cronfeydd gwobrau ysgolion a chronfeydd cysuron a gwelliannau i nifer o Sefydliadau'r Cyngor. Cyfanswm y balans ar y cronfeydd hyn ar 31 Mawrth 2010 oedd £780,158. Buddsoddir hwy'n llawn er mwyn creu incwm.

Mae'r ddwy gronfa fwyaf yn dangos ar ddatganiadau ar wahân ar dudalennau 72 a 73.

NODYN 41 – DATGELIAD NATUR A MAINT Y RISGIAU SYDD YN CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae gweithgareddau'r Cyngor yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

Risg Credyd - y posibilrwydd y byddai partïon eraill yn methu talu symiau dyledus i'r Cyngor.

Risg Hylifedd - y posibilrwydd na fyddai gan y Cyngor arian ar gael i gwrdd â'i ymrwymiadau i wneud taliadau.

Risg Marchnad - y posibilrwydd y byddai colled ariannol yn codi i'r Cyngor o ganlyniad i newidiadau mewn mesuriadau fel cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Tanategir rheolaeth gyffredinol risgiau sylweddol sydd yn codi o Offerynnau Ariannol drwy'r Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys a Strategaeth Buddsoddi Blynyddol y Cyngor, sydd yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor Llawn yn unol â'r Cod Ymarfer rheoli Rheolaeth Trysorlys mewn Gwasanaethau Cyhoeddus a gyhoeddir gan CIPFA.

Mae'r ddogfen yn rhoi egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheolaeth risg yn gyffredinol a hefyd polisïau ysgrifenedig mewn meysydd penodol, fel risg cyfraddau llog, risg credyd a buddsoddiad o arian gweddilliol.

Mae'r Rheoliadau Ariannol yn berthnasol i holl drafodion a ymgymerir gan staff y Cyngor ac mae'r rheiny yn pennu dulliau gweithredu a rheolaeth er mwyn sicrhau fod unrhyw risgiau posib sydd yn wynebu'r Cyngor yn cael eu hisafu.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn codi o adneuon gyda banciau a sefydliadau eraill, ynghyd â datguddiadau credyd i gwsmeriaid y Cyngor (dyledwyr ar Y Fantolen).

Mewn cydymffurfiad gyda'r Strategaeth Rheolaeth Trysorlys, ac yn gyson gyda'r strategaeth mewn blynyddoedd blaenorol, ni wnaed adneuon gyda banciau a sefydliadau ariannol oni bai eu bod, yn dilyn credyd-raddiad annibynnol, wedi derbyn sgôr o leiaf A+. Yn ogystal, gosodwyd cyfyngiad credyd i bob gwrthbarti. Nid oedd unrhyw fuddsoddiad yn fwy na'r cyfyngiadau credyd a bennwyd yn ystod y flwyddyn ariannol, ac adneuodd yr awdurdod mewn cydymffurfiad gyda'i Strategaeth Rheolaeth Trysorlys. Er hynny, roedd gan yr awdurdod adnau o £4m gyda Heritable Bank a gafodd ei roi mewn gweinyddiaeth ar 7 Hydref 2008. Mae'r adnau yma wedi cael ei brisio ar sail y wybodaeth ar gael fel y manylir yn Nodyn 19. Nid yw'r awdurdod yn disgwyl unrhyw golledion oherwydd diffyg perfformiad unrhyw un o'r gwrthbartion heblaw Heritable Bank mewn perthynas â'r adneuon.

Mae'r Cyngor yn monitro cyfraddau credyd yn fisol ac yn cael rhybudd am unrhyw newidiadau gan ymgynghorwyr rheolaeth trysorlys. Gweithredir yn briodol yn dilyn unrhyw newidiadau yn unol â'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol. Penododd y Cyngor Ymgynghorwyr Rheolaeth Trysorlys newydd yn ystod 2008/09, a lleihawyd y rhestr gwrthbartion i'r 8 banc gyda mynediad i Gynllun Gwarant Credyd y Llywodraeth. Gosodwyd cyfyngiad credyd o £15m i bob un o'r banciau yma. Yn ogystal, ychwanegwyd y gallu i fuddsoddi mewn cronfeydd farchnad arian sydd efo sgôr yn cyfateb i 'AAA'. Mae'r cyfyngiadau yma yn y Strategaeth Rheolaeth Trysorlys ar gyfer 2010/11 hefyd. Cynhyrchir Adroddiad Blynyddol y Trysorlys er mwyn adrodd ar weithgareddau buddsoddi.

Mae'r Cyngor wedi gosod dulliau gweithredu ar gyfer symiau sydd yn ddyledus gan ei gwsmeriaid a gwneir darpariaethau perthnasol ar gyfer unrhyw ddyledion drwg dichonadwy. Adolygwyd y darpariaethau dyledion drwg yn sgil y sefyllfa ariannol gyfredol.

Mae gan y Cyngor nifer o ddyledwyr tymor hir gan gynnwys benthyciadau ceir i weithwyr a morgeisi i aelodau'r cyhoedd. Ystyrir y benthyciadau ceir fel risg isel oherwydd y gallu i ddiddymu'r ad-daliadau o gyflogau'r gweithwyr, trefniadau trosglwyddo cytbwys gydag awdurdodau lleol eraill, trefniadau penodol ar gyfer methdalwyr a threfniadau adennill dyled arferol ar gyfer unrhyw weithwyr sydd yn gadael cyflogaeth llywodraeth leol. Mae'r morgeisi yn risg isel oherwydd bod y Cyngor yn dal pridiant cyntaf dros yr eiddo a forgeisiwyd.

Etifeddwyd nifer fach a gwerth bach o fenthyciadau tymor hir i gwmnïau a sefydliadau lleol gan y cyn-cynghorau ac mae'r rheiny gyda hanes ad-dalu da.

Oherwydd y sefyllfa ariannol gyfredol, mae'r Cyngor yn ystyried nifer o ddulliau o helpu busnesau, gan gynnwys cefnogaeth ariannol posib. Gallai hyn wrth gwrs effeithio'r risgiau credyd sydd yn wynebu'r Cyngor.

Risg Hylifedd

Mae'r risg hylifedd yn isel oherwydd bod gan y Cyngor fynediad i'r Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus (PWLB). Felly, does dim risg na fyddai'r Cyngor yn gallu codi arian er mwyn cwrdd â'i ymrwymiadau o dan offerynnau ariannol. Er hynny, mae risg byddai'r Cyngor angen adnewyddu cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar amser cyfraddau llog anffafriol. Y strategaeth yw sicrhau bod dim mwy na 30% o'r benthyciadau yn ad-daladwy ymhen dwy flynedd ac i asesu'r cyfraddau marchnad a'r rhagolygon trwy'r amser er mwyn amnewid benthyciadau sydd yn aeddfedu neu ail-strwythuro benthyciadau presennol ar yr amser mwyaf buddiol. Er mwyn cyflawni hyn mae'r Cyngor yn defnyddio ymgynghorwyr rheolaeth trysorlys allanol gydag arbenigedd yn y maes.

Mae pob credydwr masnachol a chredydwyr eraill yn daladwy ymhen llai na blwyddyn.

Risg Farchnad

Risg Cyfraddau Llog - Mae'r Cyngor yn wynebu risg oherwydd symudiadau mewn cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effaith cymhleth ar y Cyngor. Er enghraifft, byddai codiad mewn cyfraddau llog yn cael yr effaith canlynol:

- Benthyciadau ar gyfraddau cyfnewidiol - byddai'r gwariant llog sydd yn cael ei dalu gan y Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi.
- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog - byddai gwerth teg yr ymrwymiadau benthyca yn disgyn.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau cyfnewidiol - byddai'r incwm llog sydd yn cael ei gredydu i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog - byddai gwerth teg yr asedau yn disgyn.

Roedd cyfraddau llog yn parhau i fod ar lefel digynsail yn 2009/10, a chafodd hyn effaith ar yr awdurdod o ran y lefel incwm a dderbyniwyd o'i fuddsoddiadau.

O ran benthyciadau mae gan y Cyngor nifer o strategaethau er mwyn rheoli risg cyfraddau llog. Polisi'r Cyngor yw benthyca ar gyfraddau sefydlog o'r PWLB er mwyn cael sicrwydd am y llog taladwy dros gyfnod y benthyciadau. Mae'r Cyngor, gyda chymorth ei ymgynghorwyr trysorlys, yn monitro'r cyfraddau llog cyffredinol a'r rhagolygon marchnad. Os byddai risg sylweddol o godiad siarp mewn

cyfraddau tymor hir a byr, fe ailystyrir sefyllfa'r portffolio, ac mae'n debyg y cymerir cyllid cyfradd sefydlog tra bod cyfraddau llog yn parhau'n weddol rad. Os byddai risg sylweddol o gwymp siarp mewn cyfraddau hir a byr byddai'r benthyciadau tymor hir yn cael eu gohirio ac fe ymgymerir unrhyw aildrefnu priodol, o gyllid cyfradd sefydlog i gyllid tymor byr.

Risg Prisiau - Nid yw'r Cyngor fel arfer yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti, ond mae'n berchennog cyfranddaliadau mewn Cwmni Gwaredu Gwastraff Awdurdod Lleol (LAWDC). Mae'r gweithgareddau perthnasol wedi eu mewnoli, a'r cwmni yn cael ei ddirwyn i ben ac felly wedi cael ei ddynodi fel ased sydd ar gael i'w gwerthu a'i datgan ar werth teg ar Y Fantolen. Derbyniwyd setliad rhannol am werth teg y cyfranddaliadau yn ystod 2008/09 a 2009/10 a disgwylir y balans yn 2010/11.

Risg Marchnad Cyfnewid Dramor - Nid yw'r Cyngor yn dal unrhyw Asedau neu ymrwymiadau mewn arian tramor ac felly nid oes risg o golled oherwydd symudiadau mewn cyfraddau cyfnewid dramor.

NODYN 42 – DIGWYDDIADAU ÔL-FANTOLEN

Mae'r digwyddiadau canlynol yn cael eu hystyried yn y categori yma (ac mewn rhai achosion ceir cyfeiriad penodol iddynt yng nghorff y cyfrifon).

1. Hyfforddiant Gwynedd

Yn dilyn o benderfyniad gan Llywodraeth Cynulliad Cymru i adolygu trefniadau Darparwyr Hyfforddiant yng Nghymru, fe gyrhaeddwyd cytundeb yng Ngogledd Gorllewin Cymru y byddai Hyfforddiant Gwynedd a Hyfforddiant Môn yn ymuno hefo, a throsglwyddo i Goleg Menai ar 1 Awst, 2010.

O ganlyniad, fe fydd asedau, sy'n bennaf yn offer a dodrefn perthnasol yn cael ei brynu gan Coleg Menai. Ni gynhwysir ddim trosglwyddiad na gwerthiant o asedau tir ac adeiladau.

Roedd cyfanswm gwariant refeniw gros Hyfforddiant Gwynedd am 2009-10 yn £1.273miliwn, a'r incwm gros am y flwyddyn yn £0.925miliwn.

2. Stoc Tai

Trosglwyddiad Stoc Tai Gwynedd i Cartrefi Cymunedol Gwynedd Cyf. (sydd yn Landlord Cymdeithasol Cofrestredig) ar 12 Ebrill 2010.

O ganlyniad, fe fydd holl Dai'r Cyngor yn trosglwyddo (gwerth ar 31ain Mawrth 2010 yn £252miliwn) a bydd asedau yn cynnwys dyledwyr rhent, stociau a cherbydau yn cael eu prynu gan CCG. Bydd benthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus sy'n berthnasol i'r Cyfrif Refeniw Tai, gwerth £14miliwn, yn cael eu talu i ffwrdd gan y Trysorlys trwy law Llywodraeth Cynulliad Cymru.

Roedd gweithgaredd y Cyfrif Refeniw Tai yn 2009/10 yn £21miliwn, a sefyllfa balansau y Cyfrif ar 31 Mawrth, 2010 yn £1.967miliwn. Ni fydd y Cyngor yn gweithredu Cyfrif Refeniw Tai ar ôl i'r holl drafodion perthnasol yn ystod 2010/11 ddod i derfyn, ac fe fydd unrhyw falansau y Cyfrif fydd dros ben yn cael eu cadw gan y Cyngor, er ddim ar gael i'w briodoli i weithgareddau eraill tan 1 Ebrill, 2012 yn y fan gyntaf.

3. Pensiynau

Yn ei Gyllideb Argyfwng ar 22 Mehefin 2010, cyhoeddodd Canghellor y Trysorlys mai'r mynegrif defnyddwyr yn hytrach na'r mynegai pris manwerthu fydd sail cynnydd pensiynau sector cyhoeddus yn y dyfodol. Yn unol â paragraff 21 o Safon Adrodd Ariannol 21 (Digwyddiadau ôl-fantolen), mae'r newid hwn yn ddigwyddiad heb addasiad ôl-fantolen . Amcangyfrifwyd y bydd y newid hwn ar gyfartaledd yn lleihau gwerth ymrwymiadau FRS17 y cyflogwr yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd rhwng 6 – 8%. Seilwyd yr amcangyfrif hwn ar gyflogwr gyda proffil aelodaeth "nodweddiadol". I Cyngor Gwynedd mae hyn yn ostyngiad o rhwng £40 - £54 miliwn.

NODYN 43 – DYDDIAD AWDURDODI RHYDDHAD DATGANIAD O'R CYFRIFON

Awdurdodwyd rhyddhad Datganiad o'r Cyfrifon gan Dafydd L. Edwards, Pennaeth Cyllid, ar 30 Mehefin 2010.

NODYN 44 - PERTHYNAS Â'R DATGANIAD O'R SYMUDIAD AR GRONFA'R CYNGOR (LLIF ARIAN)

2008/09 £'000		2009/10 £'000
17,453	**(Gweddill) / Diffyg am y Flwyddyn ar y Cyfrif Incwm a Gwariant**	17,060
(16,101)	Swm ychwanegol net sy'n ofynnol drwy statud ac arferion priodol anstatudol i'w debydu / (credydu) i Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn.	(16,331)
1,352	**(Cynnydd) / Lleihad yng Nghronfa'r Cyngor am y flwyddyn**	729
(287)	Ychwanegir gweddill net y Cyfrif Refeniw Tai	(35)
1,065		694
	Eitemau heb fod yn golygu llif arian	
	Ychwanegir /(Lleihau) -	
56,356	Cyfraniadau net i reserfau	147,178
(5,865)	Lleiafswm Darpariaeth Refeniw	(5,964)
466	(Cynnydd)/Lleihad net yn y darpariaethau	(208)
(322)	Addasiadau i Offerynnau Ariannol	(43)
48	Gweinyddu Hawl i Brynu o Dderbyniadau Cyfalaf	45
(57,504)	Ymrwymiad Pensiwn	(149,351)
(5,756)		(7,649)
	Eitemau ar sail cronni	
12	Ychwanegir cynnydd/(lleihad) yn y stociau	12
(989)	Ychwanegir cynnydd/(lleihad) net yn dyledwyr refeniw	3,445
(432)	Ychwanegir cynnydd/(lleihad) yn dyledwyr ar gyfer llog derbyniadwy	(796)
7,942	Llai (cynnydd)/lleihad net yn credydwyr refeniw	(3,946)
777		(8,934)
	Eitemau sydd yn ymddangos mewn lleoedd eraill ar y datganiad	
(4,169)	Ychwanegir llog net a dalwyd	(5,780)
(8,536)	Costau cyllido cyfalaf o refeniw	(7,421)
(11,928)	**Cyfanswm**	**(22,135)**

NODYN 45 – GRANTIAU

DADANSODDIAD O GRANTIAU A NODIR AR Y DATGANIAD LLIF ARIAN

2008/09		2009/10	
£'000		**£'000**	**£'000**
	Grantiau Refeniw :-		
1,576	Grantiau Grwp Adnoddau	4,826	
165,210	Grantiau Corfforaethol	168,810	
21,084	Grantiau Grwp Amgylchedd	38,449	
7,878	Grantiau Grwp Gofal	8,704	
907	Grantiau GEST Addysg	991	
15,725	Grantiau Eraill Grwp Datblygu	15,297	
30,197	Grant Budd-dal Tai a'r Dreth Cyngor	32,418	
131,857	Grant Cynnal Refeniw	134,721	
31,463	Cyfran o'r Dreth Annomestig	32,263	
405,897			436,479
	Grantiau Cyfalaf :-		
37,292	Grantiau'r Llywodraeth	21,712	
70	Grantiau Awdurdodau Cyhoeddus Eraill	32	
584	Grantiau Asiantaethau Cyhoeddus Eraill	543	
25	Grantiau Eraill	97	
37,971			22,384
443,868	**Cyfanswm**		**458,863**

NODYN 46 -SYMUDIADAU MEWN ARIAN A'I GYFFELYB

CYNNYDD / (GOSTYNGIAD) MEWN ARIAN A'I GYFFELYB – 2009/10

	Balans ar 1 Ebrill 2009	Balans ar 31 Mawrth 2010	Symudiadau yn ystod y flwyddyn
	£'000	**£'000**	**£'000**
Arian ordynnwyd	(25,428)	(15,452)	9,976
Arian mewn llaw	9,771	21,583	11,812
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn arian a'i gyffelyb			**21,788**

CYFRIF REFENIW TAI 2009/10

2008/09 £'000	INCWM	2009/10 £'000
(18,438)	Rhenti Tai	(19,665)
(395)	Rhenti Eraill	(406)
(158)	Taliadau am wasanaethau	(255)
0	Cyfraniadau at Wariant	(176)
(418)	Grantiau Gohiriedig	(520)
(19,409)	**Cyfanswm Incwm**	(21,022)
	GWARIANT	
6,185	Cynnal a Chadw	6,811
2,805	Rheolaeth a Rhenti	3,597
200	Rhenti, trethi a thaliadau eraill	216
86	Darpariaeth dyledion drwg	292
5,762	Sybsidi Taladwy	6,027
18,468	Dibrisiant ac amhariad asedau sefydlog	13,463
0	Amorteiddiad taliadau gohiriedig ac asedau ansefydlog	7
33,506	**Cyfanswm Gwariant**	30,413
14,097	**Gwariant net y gwasanaeth – Cyfrif incwm a gwariant**	**9,391**
168	Dyraniad y CRT o gostau Corfforaethol a Democratiaeth	98
14,265	**Gwariant net Gwasanaeth CRT**	**9,489**
923	Llog taladwy a thaliadau eraill	779
	Premium a disgownt ar fenthyciadau	
(178)	Llog ar fuddsoddiadau	(80)
15,010	**Diffyg/ (Gweddill) am y flwyddyn**	**10,188**

DATGANIAD O'R SYMUDIAD AR FALANSAU'R CYFRIF REFENIW TAI

2008/09 £'000		2009/10 £'000
15,010	**Diffyg am y flwyddyn ar Incwm a Gwariant**	**10,188**
	Symiau a gynhwysir yn y cyfrif Incwm a Gwariant ond a eithrir, yn unol â statud, wrth gyfrifo'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn	
(18,461)	Dibrisiant ac Amhariad Asedau Sefydlog	(13,463)
418	Amorteiddiad Grantiau Llywodraeth Gohiriedig	520
(7)	Gwariant Refeniw wedi ei ariannu o Gyfalaf o drwy Statud	(6)
33	Costau Ariannol	7
(48)	Trosglwyddiad o Dderbyniadau Cyfalaf	(45)
(338)	Taliad Net am Fuddiannau Ymddeoliad yn unol â FRS17	(300)
(18,403)		(13,287)
	Symiau a eithrir yn y cyfrif Incwm a Gwariant ond a gynhwysir, yn unol â statud, wrth gyfrifo'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn	
313	Lleiafswm Darpariaeth Refeniw ar gyfer Cyllido Cyfalaf	290
2,203	Gwariant Cyfalaf wedi ei gyfeirio yn y flwyddyn i Gronfa'r Cyngor	2,183
570	Cyfraniad y Cyflogwr sy'n daladwy i Gronfa Bensiwn y Cyngor a Buddiannau Ymddeol sy'n daladwy'n uniongyrchol i bensiynwyr	594
3,086		3,067
	Trosglwyddiadau i/o Gronfa'r Cyngor y dylid eu cymryd i ystyriaeth wrth bennu'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn	
20	Trosglwyddiad net i/o Reserfau a Glustnodwyd	(3)
20		(3)
(15,297)	**Swm ychwanegol net sy'n ofynnol drwy statud ac arferion priodol anstatudol i'w debydu / (credydu) i Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn**	**(10,223)**
(287)	**Cynnydd neu leihad ym malansau`r CRT**	**(35)**
(1,645)	Gwarged y CRT ddaethpwyd ymlaen	(1,932)
(1,932)	**Gwarged y CRT i gario ymlaen**	**(1,967)**

NODIADAU AR Y CYFRIF REFENIW TAI

NODYN 1 - STOC TAI

Roedd y Cygnor yn gyfrifol am reoli 6,371o unedau anheddol erbyn diwedd 2009/10. Rhennir y stoc fel a ganlyn:-

STOC TAI'R CYNGOR		
31Mawrth 2009 Nifer		31 Mawrth 2010 Nifer
4,158	Tai	4,150
1,248	Fflatiau	1,247
794	Byngalo	794
115	Unedau Gwarchod	115
9	Fflatiau uwchben siopau	9
58	Tai wedi`w prydlesu o'r sector preifat	56
6,382	**Cyfanswm**	6,371

NODYN 2 - RHENTI TAI

Mae'r ffigwr yma'n cynrychioli'r rhent sydd yn ddyledus am y flwyddyn, ar ôl tynnu ymaith ostyngiad am dai gwag a.y.b. Yn ystod y flwyddyn, fe gollwyd 2.71% o'r incwm posib oherwydd bod tai yn wag o'i gymharu gyda 2.14% yn 2008/09. Cyfartaledd y rhent wythnosol yn 2009/10 oedd £60.65 o'i gymharu gyda £57.61 yn 2008/09.

NODYN 3 - RHENTI ERAILL

Mae'r ffigwr yma'n cynnwys rhenti siopau ar ystadau tai ynghyd â rhenti modurdai ar ôl tynnu gostyngiadau am fodurdai gwag.

NODYN 4 - ÔL-DDYLEDION RHENT

Ar ddiwedd 2009/10, roedd 4.47% o incwm rhent gros yn ôl-ddyledion (cyfanswm o £925,075), sy'n cymharu gyda 5.06% (£990,818) ar ddiwedd 2008/09. Yn ystod 2009/10, ysgrifennwyd i ffwrdd ôl-ddyledion o £59,555 ac fe wnaed cyfraniad o £291,707 tuag at y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg.

NODYN 5 – AMHARIAD AR FUDDSODDIAD

Codwyd tâl ar yr HRA yn 2008-09 yn gysylltiedig â addasiad amhariad ar fuddsoddiad gyda Banc Heritable. Mae bellach wedi ei wrthdroi yng nghyfrifon 2009-10 ac felly nid yw'r HRA wedi ei effeithio gan effaith net addasiadau amhariad ar y buddsoddiad.

NODYN 6 - CYFALAF

Dangosir gwariant cyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai yn y tabl isod:-

GWARIANT CYFALAF

2008/09 £'000		2009/10 £'000
6,594	Tai Cyngor	6,806
84	Eiddo Arall	38
226	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	346
0	Is-adeiladwaith	0
7	Gwariant Refeniw wedi ei ariannu o Gyfalaf drwy Statud	6
6,911	**Cyfanswm**	7,196

Ariannwyd fel a ganlyn :

GWARIANT CYFALAF – DULL ARIANNU

2008/09 £'000		2009/10 £'000
4,100	Lwfans Gwelliannau Mawr	4,100
582	Derbyniadau Cyfalaf	913
2,203	Cyfrif Refeniw Tai	2,183
26	Ffynonellau Eraill	0
6,911	**Cyfanswm**	7,196

Cyfrifwyd am £485,087 o dderbyniadau cyfalaf yn deillio o werthiannau tir, tai ac eiddo arall, i'w gymharu â £1,199,007 yn 2008/09. Mae'r lleihad oherwydd gostyngiad yn gwerth a nifer o dai a werthwyd o dan y cynllun 'hawl i brynu'. Gweler manylion yn y tabl isod.

DERBYNIADAU CYFALAF

2008/09 £'000		2009/10 £'000
638	**Ar 1 Ebrill**	428
	Symudiadau yn ystod y flwyddyn	
1,024	Tai Cyngor	347
48	Tir CRT	113
175	Derbyniadau Eraill CRT	70
(48)	Cost Weinyddol Hawl i Brynu	(45)
(826)	Neilltuwyd	0
(583)	Defnyddiwyd	(913)
428	**Ar 31 Mawrth**	0

NODYN 7 – DIBRISIANT

Gwelir Ddibrisiant ac Amhariad o £12.949m yn erbyn Cost Net y Gwasanaeth, a gyfrifwyd yn unol ag ymarfer da, hefyd amorteiddiad o Grantiau Llywodraeth Gohiriedig o £0.52m, fel a ganlyn:

2008/09 £'000	DIBRISIANT AC AMHARIAD	2009/10 £'000
	DIBRISIANT	
	Asedau Gweithredol	
6,776	Tai	6,307
313	Eraill	350
	AMHARIAD	
11,372	Tai	6,806
	Eraill	0
7	**Gwariant Refeniw weid'w ariannu o Gyfalaf drwy Statud**	6
18,468		**13,469**
(418)	**Grantiau Gohiriedig**	(520)
18,050		**12,949**

Yn unol â'r polisi cyfrifo'r Cyngor, ail-brisir tai Cyngor bob blwyddyn. Yn sgil hyn mae cost amhariad o £6.806m ar dai Cyngor. Mae'r costau cyfalaf, gan gynnwys amhariad yn cael eu haddasu trwy'r Datganiad o Symudiadau ac felly nid yw'r gost yma yn effeithio balansau'r Cyfrif Refeniw Tai ar ddiwedd y flwyddyn.

NODYN 8 – CYFRANIAD I / O RESERF PENSIWN

Mae Cost Net y Gwasanaeth yn cynnwys pensiynau yn unol â chanllawiau FRS17 fel y manylir yn y tabl isod. Gweler nodyn 31 ar dudalennau 46 i 51 ar gyfer manylion llawn costau pensiwn FRS17.

	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2010 £'000
Gwariant Net ar Wasanaethau		
Cost Gwasanaeth Cyfredol	(338)	(303)
Cost Gwasnaeth Gorffennol	10	10
Cyfanswm i'w ariannu o'r Cyfrif		
Symudiad ar y Reserf Pensiwn	(232)	(301)
Gwir gyfanswm pensiynau gafodd ei roi yn erbyn y Cyfrif yn ystod y flwyddyn		
Cyfraniadau Cyflogwr i'r Cynllun	(570)	(594)

Cynhwysir cost llog pensiynau ac enillion a ddisgwylir ar asedau yng nghostau pensiwn yr Awdurdod ond nid yw'r rhain yn rhannu yn rhwydd i'r Cyfrif Refeniw Tai.

NODYN 9 – TROSGLWYDDO STOC TAI

Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi penderfynu y dylai holl dai Cyngor yng Nghymru gyflawni Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC) erbyn 2012. Nid oes digon o adnoddau gan y Cyngor i gyflawni'r SATC. Mae tenantiaid tai Cyngor Gwynedd wedi pleidleisio i drosglwyddo'r stoc tai i gyd i landlord cymdeithasol cofrestredig (RSL), sydd wedi'i ffurfio at y pwrpas hwn. Trosglwyddodd y stoc tai i Gartrefi Cymunedol Gwynedd ar 12 Ebrill 2010.

Y GRONFA DEGWM

2008/09 £'000		2009/10 £'000	£'000
530.2	**Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill**		521.0
0.4	Newid yng ngwerth y buddsoddiadau ar y farchnad		(2.7)
	Ychwanegir - Incwm yn ystod y flwyddyn :-		
28.0	Llog ar fuddsoddiadau	15.7	
1.3	Elw ar fuddsoddiadau a werthwyd	0.0	
0.6	Rhenti a thaliadau blynyddol	0.6	
29.9			16.3
	Llai - Gwariant yn ystod y flwyddyn :-		
(8.5)	Colled ar fuddsoddiadau a werthwyd	(5.3)	
(31.0)	Grantiau a chostau	(13.9)	
			(19.2)
521.0	**Cyfanswm y Gronfa ar 31 Mawrth**		515.4
	A chynrychioli'r gan yr Asedau canlynol:-		
26.1	Tir ac Adeiladau		26.1
443.0	Buddsoddiadau ar Gwerth y Farchnad		434.7
226.9	Dyledwyr		23.5
501.8	Arian mewn Llaw		687.0
1,197.8			1,171.3
(648.0)	**Llai** - Elfen yn ddyledus i Gynghorau Môn a Chonwy		(627.6)
549.8			543.7
(63.3)	**Llai** - Credydwyr		(48.9)
34.5	**Ychwanegir** - Elfen yn ddyledus gan Gynghorau Môn a Chonwy		20.6
521.0	**Cyfanswm**		515.4

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. Dywed Cynllun gweinyddu'r Gronfa y ceir defnyddio'r incwm at bwrpasau elusennol - addysgol, cymdeithasol neu adloniadol, yn ôl ewyllys y Cyngor.

2. Mae'r Ddeddf Elusennol 1993 yn gofyn am archwiliad annibynnol o ddatganiad o gyfrifon y Gronfa Degwm yn flynyddol.

CRONFA YMDDIRIEDOLAETH FMG MORGAN

2008/09 £'000		2009/10 £'000
129.2	**Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill**	128.4
	Ychwaneger - Incwm yn ystod y flwyddyn	
7.6	Llog enillwyd gan yr asedau	6.6
	Llai - Gwariant yn ystod y flwyddyn	
(8.4)	Grantiau	(3.8)
128.4	**Cyfanswm y Gronfa ar 31 Mawrth**	131.2
	Asedau	
24.5	Buddsoddiadau	24.5
103.9	Arian mewn Llaw	106.7
128.4		131.2

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. Sefydlwyd y gronfa hon gyda gweddill ystâd y diweddar Mrs Florence Merthyr Guest Morgan. Roedd incwm y Gronfa i'w ddefnyddio er budd trigolion rhannau o Lŷn at bwrpasau penodedig.

2. Dangosir buddsoddiadau ar gost yn y cyfrifon. Gwerth y buddsoddiadau ar y farchnad ar 31 Mawrth 2010 oedd £150,982 (£132,510 ar 31 Mawrth 2009).

3. Mae'r Gronfa FMG Morgan tu allan i ofynion y Ddeddf Elusennol 1993. Oherwydd hyn nid oes angen archwiliad annibynnol o'r Gronfa Ymddiriedolaeth hon.

CYFRIFON CRONFA BENSIWN GWYNEDD 2009/10

2009 £'000	Cyfrifon y Gronfa Bensiwn am y Flwyddyn sy'n Diweddu 31 Mawrth	2010 £'000
	Cyfraniadau -	
13,223	Gweithwyr - Staff	13,813
31	- Aelodau	35
44,154	Cyflogwyr - Staff	45,388
106	- Aelodau	121
1,871	- Ariannu Diffyg	0
57	- Ychwanegiad	0
70	Llog ar Gyfraniadau Gohiriedig	60
0	Incwm ar Gyfrifo Ysgariad	2
1	Llog ar Dalu Cyfraniadau'n Hwyr	0
2,559	Trosglwyddiadau o Gynlluniau Eraill	5,447
258	Prynu Gwasanaeth Ychwanegol a.y.y.b.	279
62,330	**Cyfanswm Cyfraniadau Dderbyniwyd**	**65,145**
	Buddion Taladwy -	
(24,149)	Pensiynau	(26,029)
(6,572)	Lwmp Swm	(6,658)
(0)	Grantiau Salwch	(0)
(1,051)	Budd-daliadau ar Farwolaeth	(437)
(19)	Ymadawiadau	(14)
(0)	Eraill	(0)
(1,509)	Trosglwyddiadau i Gynlluniau Eraill	(4,645)
(1,075)	Costau Gweinyddol (Nodyn 9)	(907)
(34,375)	**Cyfanswm Buddion Dalwyd**	**(38,690)**
27,955	**Ychwanegiadau Net o Ddelio gydag Aelodau'r Gronfa**	**26,455**

2009 £'000	Enillion ar Fuddsoddiadau fel ar 31 Mawrth	2010 £'000
6,841	Incwm Buddsoddi (Nodyn 5)	5,105
(167,317)	Newid yng Ngwerth Buddsoddiadau ar y Farchnad	242,615
(2,232)	Costau Rheoli Buddsoddiadau (Nodyn 10)	(2,777)
(162,708)	**Enillion Net ar Fuddsoddiadau**	**244,943**

2009 £'000	Cynnydd/(Gostyngiad) Net yn y Gronfa Yn Ystod y Flwyddyn	2010 £'000
27,955	Ychwanegiadau Net o Ddelio gydag Aelodau	26,455
(162,708)	Enillion Net ar Fuddsoddiadau	244,943
(134,753)	**Cynnydd/(Gostyngiad) Net yn y Gronfa Yn Ystod y Flwyddyn**	**271,398**

2009 £'000	Asedau Net y Gronfa	2010 £'000
792,745	Ar 1af Ebrill	657,992
(134,753)	(Gostyngiad)/Cynnydd Net yn y Gronfa Yn Ystod y flwyddyn	271,398
657,992	**Fel ar 31 Mawrth**	**929,390**

2009 £'000	Datganiad o Asedau Net fel ar 31 Mawrth	2010 £'000
	Buddsoddiadau yn ôl eu Gwerth ar y Farchnad (Nodyn 4)	
	Llog Sefydlog:	
10,677	Sector Gyhoeddus y DU a Ddyfynnir	0
50,375	Arall y DU a Ddyfynnir	0
0	Dychweliad Absoliwt	129,351
	Mynegai Cysylltiol:	
32,439	Mynegai Cysylltiol y DU	0
	Cyfranddaliadau:	
8,967	Y DU a Ddyfynnir	18,069
0	Y DU heb eu Dyfynnu	0
84,211	Tramor a Ddyfynnir	125,891
1,088	Tramor heb eu Dyfynnu	311
32,102	Ecwiti Preifat	35,026
	Offerynnau Buddsoddi Cydgyfrannog:	
170,505	Ymddiriedolaethau Uned y DU a Ddyfynnir	234,198
2	Mentrau'r DU	1
169,545	Ymddiriedolaethau Uned Tramor	135,913
6,953	Cronfeydd Rheoledig Tramor	0
0	Ymddiriedolaethau Uned Byd Eang (sy'n cynnwys y DU)	154,130
52,771	Ymddiriedolaethau Uned Eiddo	71,089
	Contractau Deilliad:	
4,015	Ased Deilliad	3,508
(4,168)	Diffyg Deilliad	(3,506)
	Arall:	
33,517	Arian Parod a Buddsoddiadau Dros Dro	13,439
519	Dyledwyr – Gwerthiannau Buddsoddiadau yn Disgwyl Setliad	136,167
6,182	Dyledwyr Amrywiol (Nodyn 11)	7,471
(869)	Credydwyr – Pryniannau Buddsoddiadau yn Disgwyl Setliad	(130,769)
(839)	Credydwyr Amrywiol (Nodyn 12)	(899)
657,992	**Asedau Net ar 31 Mawrth**	**929,390**

Nid yw'r Datganiadau Cyllidol hyn yn cynnwys ymrwymiadau'r Gronfa i dalu pensiynau a budd-daliadau eraill i holl gyfranwyr presennol y Gronfa ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol, ond yn hytrach mae'n crynhoi trafodion ac asedau net y Gronfa. Ystyrir ymrwymiadau'r Gronfa ym mhrisiadau cyfnodol yr actiwari o'r gronfa (y mwyaf diweddar ar 31 Mawrth 2007 a'r nesaf ar 31 Mawrth 2010) ac fe'u hadlewyrchir yn lefelau cyfraniadau'r cyflogwyr a bennir gan y prisiad hwn, fel bydd y gronfa eto yn gallu cwrdd â 100% o ymrwymiadau'r dyfodol.

NODIADAU I GYFRIFON CRONFA BENSIWN GWYNEDD

NODYN 1 - CYFFREDINOL

Mae Cronfa Bensiwn Gwynedd yn gronfa statudol sydd yn darparu pensiynau ar gyfer y cyfranwyr. Mae aelodaeth o’r gronfa ar gael i holl weithwyr llywodraeth leol yn cynnwys staff mewn ysgolion a chorfforaethau addysg bellach yng Ngwynedd sydd ddim yn athrawon, yn ogystal â gweithwyr o gyrff a ganiatawyd. Mae’r cyrff cyflogi sy’n ymuno â’r cynllun naill ai’n “gyrff ar yr Atodlen”, sef awdurdodau lleol neu gyrff cyhoeddus eraill a fo’n naturiol a’r hawl i ymuno, neu “gyrff a ganiateir” y caniatâ’r awdurdod gweinyddol iddynt ymuno, neu ddarparwyr allanol sy’n dewis ymuno â’r cynllun o dan gytundeb allanoli o dan Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Gwelliant a.y.b.) 1999. Rhestrir isod y "cyrff ar yr Atodlen" a'r "cyrff a ganiateir" sy'n cyfrannu i'r Gronfa:-

Cyrff ar yr Atodlen	**Cyrff a Ganiateir**
Cyngor Gwynedd	Cymdeithas y Deillion Gogledd Cymru
Cyngor Sir Ynys Môn	Cydbwyllgor Claddu Caergybi
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	CAG Coleg Harlech
Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru	Gyrfa Cymru Gogledd Orllewin
Cyngor Tref Caernarfon	Cwmni Cynnal
Cyngor Tref Porthaethwy	Cwmni'r Fran Wen
Cyngor Dinas Bangor	Theatr Harlech
Cyngor Tref Llangefni	Theatr Gwynedd (tan mis Hydref 2008)
Cyngor Tref Biwmares	Gwasanaeth Gwirfoddol Conwy
Cyngor Tref Caergybi	Medrwn Môn
Cyngor Tref Llandudno	Mantell Gwynedd
Coleg Meirion Dwyfor	Canolfan Cynghori Ynys Môn
Coleg Menai	Menter Môn
Parc Cenedlaethol Eryri	Canolfan Cynghori Conwy
Coleg Llandrillo	CAIS
Ysgol Emrys ap Iwan	Eden Foods
Ysgol Uwchradd Eirias	Cartrefi Conwy
Ysgol Bryn Eilian	
Ysgol Pen y Bryn	
Cyngor Cymuned Tywyn	
Cyngor Cymuned Llanllyfni	
Cyngor Tref Tywyn a Bae Cinmel	
Cyngor Tref Abergele	
Cyngor Tref Bae Colwyn	
Cyngor Tref Blaenau Ffestiniog	

Mae gweithwyr yn cyfrannu canran sefydlog o'u cyflog a rhydd y cyflogwyr hefyd gyfraniad i gadw'r Gronfa yn ddiddyled. Pennir y swm hwn bob tair blynedd yn dilyn prisiad Actiwari o werth y Gronfa. (gweler Nodyn 3).

Rhaid buddsoddi unrhyw arian nad oes ei angen i wneud taliadau o'r Gronfa yn y tymor byr. Y nod wrth fuddsoddi'r arian yw cael yr elw mwyaf posibl i'r Gronfa, a thrwy hynny ostwng y cyfraniad sy'n ofynnol gan y cyflogwyr.

NODYN 2 - POLISÏAU CYFRIFEG

Paratowyd y cyfrifon i gydymffurfio â gofynion Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 1997, Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 1998 (fel ei newidiwyd), ac i gydymffurfio â gofynion y Datganiad Ymarfer Argymelledig Rhif 1 Pwyllgor Safonau Cyfrifeg cyrff cyfrifeg Broffesiynol y Deyrnas Unedig. Maent yn dilyn argymhellion y Datganiad Ymarfer Argymelledig "Adroddiadau Cyllidol Cronfeydd Pensiwn" (fel a'i hadolygwyd ym Mai 2007).

Dangosir yr holl Gyfraniadau, Incwm o Fuddsoddiadau a Budd-daliadau sy'n Daladwy ar sail croniant lle penderfynir y symiau ar adeg cau'r cyfrifon. Dangosir gwerthoedd trosglwyddo i mewn ac allan o gynlluniau eraill ar sail derbyniadau a thaliadau.

Mae gwerth stociau wedi cael eu prisio ar bris bid y farchnad ar gau 31 Mawrth 2010. Rhoddir gwerth ar Arian Tramor a Buddsoddiadau Tramor a ddalwyd ar 31 Mawrth 2010 yn ôl y gyfradd cyfnewid gyfredol ar amser cau busnes y diwrnod hwnnw. Mae gwerth yr Ymddiriedolaethau Uned â'r holl fuddsoddiadau eraill wedi cael eu cymryd ar bris bid y farchnad ar gau neu ar bris unigol diweddaraf y farchnad ar 31 Mawrth 2010. Mae deilliadau wedi eu prisio ar eu gwerth teg fel ar 31 Mawrth 2010. Wrth ddal deilliadau, nod y gronfa yw lleihau'r risg yn y portffolio. Mae'r contractau blaengyfnewid arian tramor sy'n cael eu dal gan y Gronfa yn cael eu defnyddio i warchod y Gronfa yn erbyn symudiadau mewn arian tramor.

NODYN 3 - SEFYLLFA ACTIWARÏAID

Ar Fawrth 31ain, 2007 y cafodd y Gronfa ei phrisio diwethaf (ar Fawrth 31ain, 2004 cyn hynny), ac mae angen i'r Gronfa fod yn ddigonol i gwrdd â'i hymrwymiadau.

Y dull actiwarïaid a ddefnyddiwyd yn y Prisiant oedd y "Dull Uned Amcanol" a'r rhagdybiaethau ariannol a fabwysiadwyd adeg prisio oedd:-

	% y flwyddyn
Elw ar Fuddsoddiadau	
Cyfranddaliadau	6.25%
Bondiau	4.75%
75% Cyfranddaliadau / 25% Bondiau	5.9%
Codiadau Cyflog (heb gynnwys incrementau)	4.7%
Chwyddiant / Codiadau Pensiwn	3.2%

Prif amcan cyllido'r Gronfa ydi gofalu bod asedau'r Gronfa yn ddigonol ar gyfer talu buddion aelodau fel y maent yn cronni. Pan fydd asedau'r Gronfa yn hafal i'w hymrwymiadau, yna dywedir bod lefel gyllido'r Gronfa yn 100%.

Mae prisiant Mawrth 31ain, 2007, yn dangos bod gostyngiad yn lefel hydaledd y Gronfa, fel a fu yng nghronfeydd pensiwn awdurdodau lleol eraill. Ar ddyddiad y Prisiant roedd gwerth asedau'r Gronfa ar y farchnad yn £814 miliwn tra bod gwerth eu hymrwymiadau yn £974 miliwn. Dengys y prisiant bod diffyg y gronfa yn uwch na'i asedau o £160 miliwn, a bod lefel gyllido'r Gronfa yn 84%.

Digwyddiadau Ôl-Fantolen

Yn ei Gyllideb Argyfwng ar 22 Mehefin 2010, cyhoeddodd Canghellor y Trysorlys mai'r mynegrif defnyddwyr yn hytrach na'r mynegai pris manwerthu fydd sail cynnydd pensiynau sector cyhoeddus yn y dyfodol. Amcangyfrifwyd y bydd y newid hwn ar gyfartaledd yn lleihau gwerth ymrwymiadau FRS17 y cyflogwr yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd rhwng 6 – 8%. Seilwyd yr amcangyfrif hwn ar gyflogwr gyda proffil aelodaeth "nodweddiadol". Bydd y newid yma yn cael ei adlewyrchu yn nhybiaethau'r actiwari pan fydd y prisiant actiwaraidd nesaf yn cael ei wneud ar 31 Mawrth 2010, a bydd y casgliadau yn dod yn effeithiol o'r 1 Ebrill 2011.

NODYN 4 – GWERTH MARCHNAD Y BUDDSODDIADAU

Isod rhoddir gwerth marchnad yr asedau fel ar Fawrth 31ain, 2010:-

	Swm £'000	Black Rock %	Capital %	Fidelity %	KBC %	L&G %	Partners %	UBS %	Insight %	*Gwy %	Swm %
Llog Sefydlog											
Dychweliad Absoliwt	129,351	-	-	-	-	-	-	-	100.00	-	100.00
Cyfranddaliadau:											
Y DU a Ddyfynnir	18,069	-	100.00	-	-	-	-	-	-	-	100.00
Tramor a Ddyfynnir	125,891	-	100.00	-	-	-	-	-	-	-	100.00
Tramor heb eu Dyfynnu	311	-	100.00	-	-	-	-	-	-	-	100.00
Ecwiti Preifat	35,026	-	-	-	-	-	100.00	-	-	-	100.00
Offerynnau Buddsoddi Cydgyfrannog:											
Ymddiriedolaethau Uned y DU a Ddyfynnir	234,198	51.05	-	-	-	48.95	-	-	-	-	100.00
Mentrau'r DU heb eu Dyfynnu	1	-	-	-	-	-	-	100.00	-	-	100.00
Ymddiriedolaethau Uned Tramor	135,913	35.51	26.28	16.84	-	21.37	-	-	-	-	100.00
Ymddiriedolaethau Uned Byd Eang (sy'n cynnwys y DU)	154,130	-	-	100.00	-	-	-	-	-	-	100.00
Ymddiriedolaethau Uned Eiddo	71,089	-	-	-	16.36	-	-	83.64	-	-	100.00
Contractau Deilliad											
Ased Deilliad	3,508	-	-	-	-	-	-	100.00	-	-	100.00
Diffyg Deilliad	(3,506)	-	-	-	-	-	-	(100.00)	-	-	100.00
Arian Parod â Chyfalaf Gweithiol	25,409	534.97	11.60	-	-	-	-	11.86	(511.63)	53.20	100.00
Cyfanswm	**929,390**	**32.69**	**19.68**	**19.05**	**1.25**	**15.46**	**3.77**	**6.72**	**-0.07**	**1.45**	**100.00**

* Gwy - Gwynedd

NODYN 5 – INCWM BUDDSODDI

Rhoddir isod ddadansoddiad o Incwm Buddsoddi a amlinellir yn y Datganiad Asedau Net:-

2008/09 £'000		2009/10 £'000
629	Cyfranddaliadau'r DU	432
3,085	Cyfranddaliadau Tramor	2,554
185	Ecwiti Preifat	15
27	Stoc Llywodraeth Prydain	0
1,997	Ymddiriedolaethau Uned Eiddo	2,036
1,032	Llog ar Falansau Arian Parod	369
(114)	Llai Treth ar Incwm	(301)
6,841	**Cyfanswm**	**5,105**

Mae gan Gronfa Bensiwn Gwynedd dri chyfrif banc sy'n cael eu dal fel rhan o Grwp o Gyfrifon Banc Cyngor Gwynedd. Mae'r arian dros ben sy'n cael ei ddal yn y Grwp o Gyfrifon Banc yn cael ei fuddsoddi yn ddyddiol. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae Cyngor Gwynedd yn talu llog i'r Gronfa Bensiwn, sy'n seiliedig ar falansau dyddiol y Gronfa yn ystod y flwyddyn.

Mae gan y Cyngor adnau o £4m gyda Heritable Bank, ond fe aeth y banc i weinyddiad ym mis Hydref 2008. Roedd yr amhariad ar y buddsoddiad yma i'r Gronfa Bensiwn yn £178,094 yn 2008/09 ac yn ystod 2009/10 bu lleihad yn yr amhariad yma o £54,814. Cynhwysir yr amhariad yn y Llog ar Falansau Arian Parod uchod. Ceir mwy o fanylion yn Nodyn 19 o'r Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol Craidd.

NODYN 6 – CYFRANIADAU DERBYNIADWY

Isod rhoddir dadansoddiad o'r holl gyfraniadau derbyniadwy gan y gwahanol gyrff:-

2008/09		2009/10
£'000		£'000
21,093	Cyngor Gwynedd	22,361
34,008	Cyrff ar yr Atodlen	34,164
4,351	Cyrff a Ganiateir	3,023
0	Cyflogwyr heb Gyfranwyr	88
248	Cronfa Gaeedig*	0
59,700	**Cyfanswm**	**59,636**

*Cronfa Gaeedig - Mae'r rhain yn gyfraniadau a dderbyniwyd gan Gwmni Gwastraff Môn-Arfon a Theatr Gwynedd. Roeddynt yn gyrff a ganiateir ond maent bellach yn gronfeydd caeedig.

NODYN 7 – BUDDION TALADWY

Isod rhoddir dadansoddiad o'r budd-daliadau taladwy i wahanol gyrff:-

2008/09		2009/10
£'000		£'000
6,211	Cyngor Gwynedd	8,491
12,764	Cyrff ar yr Atodlen	11,976
762	Cyrff a Ganiateir	847
514	Cyflogwyr heb Gyfranwyr	514
11,522	Cronfa Gaeedig	11,296
31,773	**Cyfanswm**	**33,124**

NODYN 8 – TRETH

Yn dilyn Cyllideb 1997, nid yw'r Gronfa yn awr yn gallu adennill Blaen-Dreth Gorfforaethol, ond fe ellir adennill unrhyw dreth DU ar ddifidend a delir gan gwmnïau tramor. Felly mae'r incwm buddsoddi yn y cyfrifon yn cael eu dangos yn net o dreth DU.

Mae'r Gronfa wedi eu heithrio o dreth atal Unol Daliaethau America ar ddifidendau o fuddsoddiadau yn yr UDA ac yn adennill treth atal a dynnir yn rhai o wledydd Ewrop.

NODYN 9 – COSTAU GWEINYDDOL

Mae'r costau gweinyddol fel a ganlyn:-

2008/09 £'000		2009/10 £'000
1,011	Gweinyddu a Phrosesu*	820
44	Ffioedd Actiwarïaid	61
20	Ffioedd Archwilio	25
0	Ffioedd Proffesiynol	1
1,075	**Cyfanswm**	**907**

*Gwnaed dyraniad i'r Gronfa o gyflogau a threuliau eraill staff y Cyngor sy'n gweithio ar weinyddu'r cynllun pensiwn a buddsoddiadau pensiwn.

Mae'r taliadau am wasanaethau a ddarperir gan Gyngor Gwynedd yn seiliedig ar gyfuniad o brisiau a bennir ymlaen llaw, amser y staff a gofnodir, cofnodi trafodion a fformiwlâu penodedig. Rhennir costau swyddfeydd yn ôl arwynebedd y lloriau.

Roedd y costau gweinyddol a dalwyd i Gyngor Gwynedd yn 2009/10 yn £783,870 (2008/09: £951,737).

NODYN 10 – COSTAU RHEOLI BUDDSODDIADAU

Mae costau rheoli buddsoddiadau'r Gronfa fel â ganlyn:-

2008/09 £'000		2009/10 £'000
88	BlackRock	225
483	Capital International	581
-	Fidelity*	300
238	Legal & General	140
881	Partners Group	806
412	UBS Global Asset Management	549
2	JPMorgan	1
51	Cwmni'r Northern Trust	40
64	Hymans Robertson	122
13	Cwmni'r WM	13
2,232	**Cyfanswm**	**2,777**

*Cychwynnodd Fidelity ar eu gwaith ym mis Mehefin 2009.

NODYN 11 – DYLEDWYR AMRYWIOL

Mae darpariaeth wedi ei wneud yn y cyfrifon ar gyfer dyledwyr, fel a ganlyn:-

2008/09		2009/10
£'000		**£'000**
4,396	Cyfraniadau i'w Derbyn	5,464
542	Dyledwyr Mewnol	695
270	Biliau Dyledwyr	288
535	Incwm Difidend Net yn Ddyledus	551
437	Treth y DU	470
2	TAW	3
6,182	**Cyfanswm**	**7,471**

NODYN 12 – CREDYDWYR AMRYWIOL

Mae darpariaeth wedi ei wneud yn y cyfrifon ar gyfer credydwyr, fel a ganlyn:-

2008/09		2009/10
£'000		**£'000**
276	Credydwyr Mewnol	107
214	Ffioedd Buddsoddi	297
20	Ffioedd Archwilio	15
97	Treth y DU	0
3	Cyfraniadau Taladwy	3
229	Buddion Dyledus	477
839	**Cyfanswm**	**899**

NODYN 13 – GWERTHIANT A PHRYNIANT BUDDSODDIADAU

Mae cyfanswm o werthiant â phryniant buddsoddiadau yn cael eu hamlinellu isod:-

	Gwerth Llyfr y Pryniant 2009/10 £'000	Gwerthiant 2009/10 £'000
Cyfranddaliadau'r DU	26,266	43,653
Cyfranddaliadau Tramor	186,966	281,667
Cyfranddaliadau Byd-Eang (gan gynnwys y DU)	121,674	3,700
Ecwiti Preifat	5,040	1,123
Stoc Llywodraeth Prydain	22,433	33,105
Stociau Llog Sefydlog Dychweliad Absoliwt	130,000	-
Stociau Llog Sefydlog Eraill	21,976	85,218
Stociau Mynegai Cysylltiol	8,969	44,724
Ymddiriedolaethau Uned Eiddo	16,422	2,900
Derivatives	31,877	31,853
Arian a Buddsoddiadau Tymor Byr	10,727	10,727
Cyfanswm	**582,350**	**538,670**

Mae costau trafodi yn cael eu cynnwys yng nghost prynu a derbyniadau gwerthu. Mae'r costau trafodi yn cynnwys costau sy'n cael eu codi yn uniongyrchol ar y gronfa megis ffioedd, comisiynau, treth stamp a ffioedd eraill. Roedd y costau trafodi a ddeilliodd yn ystod y flwyddyn yn £330,676 (2008/09: £616,276). Yn ychwanegol i'r costau trafodi a nodir uchod, mae costau anuniongyrchol yn deillio o'r gwahaniaeth rhwng pris bid a phris cynnig buddsoddiadau sydd mewn cronfeydd cydgyfrannol. Nid yw'r gronfa yn cael manylion y costau anuniongyrchol yma ar wahân.

NODYN 14 – CYFRANIADAU GWIRFODDOL YCHWANEGOL (CGY)

Mae yna 3 Cronfa Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol. Maent yn cael eu dal gan Clerical Medical, The Equitable Life Assurance Society a Standard Life. Mae asedau'r buddsoddiadau hyn yn cael eu dal ar wahân i'r brif Gronfa a nid ydynt yn cael eu cynnwys yng nghyfrifon y Gronfa Bensiwn. Mae darparwyr CGY yn sicrhau buddion ychwanegol ar sail cynllun prynu arian ar gyfer yr aelodau hynny sydd yn dewis talu cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol. Mae aelodau sy'n cyfrannu yn y trefniannau hyn yn derbyn datganiad blynyddol hyd at 31 Mawrth sy'n cadarnhau'r cyfanswm sy'n cael ei ddal yn eu cyfrif ynghyd â'r symudiadau yn ystod y flwyddyn.

Dangosir gwerth y cronfeydd yma ar 31 Mawrth 2010 isod:

	Clerical	Equitable	Standard	Cyfanswm

	Medical	Life	Life	CGY
	£'000	**£'000**	**£'000**	**£'000**
Gwerth y Gronfa ar 31Mawrth 2009	**1,778**	**588**	**212**	**2578**
Cyfraniadau A dderbyniwyd	287	0	18	305
Llog/Newid yng Ngwerth y Farchnad	460	40	21	521
Gwerth Trosglwyddo	-	-	-	-
Premiwm Yswiriant Bywyd	0	(1)	-	(1)
Budd-dal Ymddeol	(260)	(49)	-	(309)
Ymadawiadau	(104)	-	-	(104)
Ad-daliadau	(1)	-	-	(1)
Cyfraniadau Dderbyniwyd ond sydd heb gael eu defnyddio i brynu buddion eto	(0)	-	-	(0)
Gwerth y Gronfa ar 31 Mawrth 2010	**2,160**	**578**	**251**	**2,989**

Nid yw'r symiau uchod yn cael eu cynnwys yng Nghyfrifon y Gronfa Bensiwn yn unol â Rheoliad 5 (2)(c) o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 1998 (S.I. 1998 Rhif 1831).

NODYN 15 - PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Yn ystod y flwyddyn talodd Cronfa Bensiwn Gwynedd gostau gweinyddol o £783,870 i Gyngor Gwynedd (gweler Nodyn 9 Costau Gweinyddol).

Mae gan Gronfa Bensiwn Gwynedd dri chyfrif banc sy'n cael eu dal fel rhan o Grwp o Gyfrifon Banc Cyngor Gwynedd. Mae'r arian dros ben sy'n cael ei ddal yn y Grwp o Gyfrifon Banc yn cael ei fuddsoddi yn ddyddiol. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae Cyngor Gwynedd yn talu llog i'r Gronfa Bensiwn, sy'n seiliedig ar falansau dyddiol y Gronfa yn ystod y flwyddyn. Yn 2009/10, derbyniodd y Gronfa log o £392,410 gan Gyngor Gwynedd.

Mae holl aelodau'r Pwyllgor Pensiynau wedi datgan diddordeb mewn cyrff sy'n ymdrin â'r Gronfa. Mae dau Brif Swyddog hefyd wedi datgan diddordeb mewn cyrff sy'n ymdrin â'r Gronfa. Ym mhob achos roedd y cyrff hyn yn gyflogwyr sy'n rhan o'r Gronfa.

NODYN 16 – DATGANIAD O EGWYDDORION BUDDSODDI

Yng Ngorffennaf 2010, cyhoeddodd Cyngor Gwynedd Ddatganiad o Egwyddorion Buddsoddi diwygiedig fel a'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor Pensiynau. Gellir cael copi ohono drwy gysylltu â Mrs Marina Parry Owen ar 01286 679617.

NODYN 17 – DATGANIAD STRATEGAETH CYLLIDO

Yn Chwefror 2008, cyhoeddodd Cyngor Gwynedd Ddatganiad o Strategaeth Cyllido, fel a'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor Pensiynau. Gellir cael copi ohono drwy gysylltu â Mrs Marina Parry Owen ar 01286 679617.

NODYN 18 - ADRODDIAD BLYNYDDOL Y GRONFA BENSIWN AM 2009/10.

Mae adroddiad manwl ychwanegol yn cael ei baratoi ynglyn â'r Gronfa Bensiwn. Gellir cael copi drwy gysylltu â Mrs Marina Parry Owen ar 01286 679617.

NODYN 19 – DATGANIADAU LLYWODRAETHU

Ym mis Hydref 2008, cyhoeddodd Cyngor Gwynedd eu Datganiad Polisi Llywodraethu a'u Datganiad Cydymffurfiad â'r Drefn Lywodraethol, fel a'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor Pensiynau. Gellir cael copi ohono drwy gysylltu â Mrs Marina Parry Owen ar 01286 679617

NODYN 20 – DATGANIAD POLISI CYFATHREBU

Yn Mawrth 2010, cyhoeddodd Cyngor Gwynedd eu Datganiad Polisi Cyfathrebu, fel a'i gymeradwywyd gan y Pwyllgor Pensiynau. Gellir cael copi ohono drwy gysylltu â Mr Gareth Jones ar 01286 679612.

Adroddiad yr archwilydd annibynnol i Aelodau Cyngor Gwynedd

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig:

- Cyngor Gwynedd; a
- Gronfa Bensiwn Gwynedd

am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae datganiadau cyfrifyddu Cyngor Gwynedd yn cynnwys y Cyfrif Incwm a Gwariant, y Datganiad Symud ar Falans Cronfa'r Cyngor, Datganiad o Gyfanswm yr Enillion a'r Colledion Cydnabyddedig, Mantolen, Datganiad Llif Arian Parod, Cyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a'r Datganiad Symud ar Falans y Cyfrif Refeniw Tai. Mae datganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Gwynedd yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net. Paratowyd y datganiadau cyfrifyddu o dan y polisïau cyfrifyddu a nodir yn y Datganiad o Bolisïau Cyfrifyddu.

Cyflwynir yr adroddiad hwn i Gyngor Gwynedd yn unig yn unol â Rhan 2 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 ac nid at unrhyw ddiben arall, fel y nodir yn y *Datganiad o Gyfrifoldebau* a baratowyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Priod gyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol a'r archwilydd annibynnol

Nodir cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, gan gynnwys cyfrifon y gronfa bensiwn, yn unol â'r gofynion cyfreithiol a rheoliadol perthnasol a'r Datganiad o'r Arfer a Argymhellir ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2009 yn y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad o Gyfrifon.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gofynion cyfreithiol a rheoliadol perthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon).

Cyflwynaf adroddiad i chi ar fy marn o ran p'un a yw'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn rhoi darlun cywir a theg o'r canlynol, yn unol â'r gofynion cyfreithiol a rheoliadol perthnasol a'r Datganiad o Arfer a Argymhellir ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2009:

- sefyllfa ariannol y corff llywodraeth leol a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn; a
- trafodion ariannol y gronfa bensiwn yn ystod y flwyddyn a swm a natur asedau a rhwymedigaethau'r gronfa, ar wahân i rwymedigaethau i dalu pensiynau a budd-daliadau ar ôl diwedd blwyddyn y cynllun.

Adolygaf a yw'r Datganiad Llywodraethu yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â 'Delivering Good Governance in Local Government: Framework' a gyhoeddwyd gan CIPFA/SOLACE ym mis Mehefin 2007. Nodaf os nad yw'n cydymffurfio ag arferion cywir a nodir gan CIPFA/SOLACE neu os yw'r datganiad yn gamarweiniol neu'n anghyson â gwybodaeth arall rwyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad. Nid yw'n ofynnol i mi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried p'un a yw'r Datganiad Rheolaeth Fewnol [Datganiad Llywodraethu] yn cwmpasu'r holl risgiau a rheolaethau. Ac nid yw'n ofynnol i mi lunio barn ychwaith ar effeithiolrwydd gweithdrefnau llywodraethu corfforaethol y corff llywodraeth leol na'i weithdrefnau risg a rheoli.

Rwyf yn darllen gwybodaeth arall a gyhoeddir gyda'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, ac yn ystyried p'un a yw'n gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a archwiliwyd a'r nodiadau cysylltiedig. Mae'r wybodaeth arall hon yn cynnwys y Rhagymadrodd Eglurhaol yn unig . Rwyf yn ystyried y goblygiadau i'm hadroddiad os dof yn mwybodol o unrhyw gamddatganiadau amlwg neu anghysondebau perthnasol â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig. Nid yw fy nghyfrifoldebau yn ymestyn i unrhyw wybodaeth arall.

Sail y farn archwilio

Cynhaliwyd fy archwiliad yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, y Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru, a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon) a gyhoeddwyd gan y Bwrdd Arferion Archwilio. Mae archwiliad yn cynnwys ystyried, ar sail prawf, dystiolaeth sy'n berthnasol i'r symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig. Mae hefyd yn cynnwys asesiad o'r amcangyfrifon a'r dyfarniadau arwyddocaol a wnaed gan y corff llywodraeth leol wrth baratoi'r datganiadau cyfrifyddu a ph'un a yw'r polisïau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau'r corff llywodraeth leol a'r gronfa bensiwn, yn cael eu cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol.

Cynlluniwyd a chynhaliwyd fy archwiliad er mwyn cael yr holl wybodaeth ac esboniadau yr oedd eu hangen yn fy marn i i roi tystiolaeth ddigonol i mi roi sicrwydd rhesymol nad oes camddatganiad perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, boed hynny drwy dwyll neu afreoleidd-dra neu wall arall. Wrth lunio fy marn rwyf hefyd wedi gwerthuso digonolrwydd cyffredinol y modd y cyflwynwyd gwybodaeth yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Gwynedd

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd ar 31 Mawrth 2010 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny, yn unol â'r gofynion cyfreithiol a rheoliadol perthnasol a'r Datganiad o Arfer a Argymhellir ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2009.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Gronfa Bensiwn Gwynedd

Yn fy marn i, mae cyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig yn rhoi darlun cywir a theg o drafodion ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010, a swm a natur asedau a rhwymedigaethau'r gronfa, heblaw am rwymedigaethau i dalu pensiynau a budd-daliadau ar ôl diwedd blwyddyn y cynllun, yn unol â'r gofynion cyfreithiol a rheoliadau perthnasol a'r Datganiad o Arfer a Argymhellir ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2009.

Nodyn Pwysleisio Mater

Wrth lunio fy marn ddiamod ar y datganiadau ariannol, ystyriais addasrwydd y datgeliadau a wnaed yn y datganiad o asedau net a nodyn 13 ar fuddsoddiadau ecwiti preifat a gaiff eu cario ar eu gwerth teg o £35 miliwn. Oherwydd yr ansicrwydd cynhenid sy'n gysylltiedig â gwerth buddsoddiadau o'r fath, sy'n deillio o'r ffaith nad oes marchnad hylifol, gall gwerth teg y buddsoddiadau hyn fod yn wahanol i'w gwerthoedd gwireddadwy. Gallai'r gwahaniaeth fod yn un perthnasol.

Casgliad ar y trefniadau ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y defnydd o adnoddau

Cyflwynir fy nghasgliad o ran trefniadau Cyngor Gwynedd ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010 ar wahân yn y Llythyr Archwilio Blynyddol cyhoeddedig.

Tystysgrif cwblhau

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Gwynedd yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'r Cod Ymarfer Archwilio a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Archwilydd Penodedig:	Anthony Barrett
Cyfeiriad:	Swyddfa Archwilio Cymru Uned 4 Evolution Pentre Busnes Lakeside Parc Dewi Sant Ewloe CH5 3XP

Arwyddwyd: **Dyddiad:** Medi 2010

1. Cyfrifoldeb Pennaeth Cefnogaeth Gofal Cwsmer yw cynhaliaeth a chywirdeb gwefan Cyngor Gwynedd; nid yw'r gwaith sydd yn cael ei wneud gan yr archwilwyr yn rhoi ystyriaeth i'r materion yma, ac felly, nid yw'r archwilwyr yn derbyn cyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a all fod wedi digwydd i'r datganiad o'r cyfrifon ers iddynt gael eu cyflwyno yn wreiddiol ar y wefan.

CYFRIF INCWM A GWARIANT 2009/10 — ATODIAD A

DADANSODDIAD GWARIANT AR WASANAETHAU

	Cyfanswm Gwariant £'000	Cyfanswm Incwm £'000	Gwariant Net £'000
Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig			
Rhaniad Gwasanaeth			
Diwylliant a Threftadaeth	2,167	(849)	1,318
Hamdden a Chwaraeon	10,628	(5,573)	5,055
Meysydd Agored	1,491	(291)	1,200
Twristiaeth	904	(256)	648
Llyfrgelloedd	2,739	(193)	2,546
	17,929	(7,162)	10,767
Gwasanaethau Amgylcheddol a Rheoleiddio			
Rhaniad Gwasanaeth			
Mynwentydd, amlosgfeydd a marwdai	1,027	(669)	358
Amddiffyn yr Arfordir	443	(66)	377
Diogelwch Cymunedol (Lleihau Troseddau)	1,038	(804)	234
Diogelwch Cymunedol (CCTV)	338	(107)	231
Diogelwch Cymunedol (Gwasanaethau Diogelwch)	37	(37)	0
Gwarchod rhag llifogydd a thraenio tiroedd	188	(36)	152
Gwasanaethau Amaethyddol a Physgodfeydd	143	(203)	(60)
Gwasanaeth Rheoleiddio	4,039	(711)	3,328
Glanhau Strydoedd (nad yw'n daladwy gan Briffyrdd)	3,244	(332)	2,912
Casglu gwastraff	3,052	(38)	3,014
Gwaredu gwastraff	3,900	(764)	3,136
Gwastraff Masnachol	1,847	(1,648)	199
Ailgylchu	5,592	(3,640)	1,952
Isafu Gwastraff	52	(52)	0
	24,940	(9,107)	15,833
Gwasanaethau Cynllunio a Datblygu			
Rhaniad Gwasanaeth			
Rheolaeth Adeiladu	914	(506)	408
Rheolaeth Datblygu	1,459	(561)	898
Polisi Cynllunio	358	(21)	337
Mentrau amgylcheddol	1,113	(508)	605
Datblygu'r Economi	3,552	(1,760)	1,792
Datblygiadau Cymunedol	1,305	(843)	462
	8,701	(4,199)	4,502
Gwasanaethau Plant ac Addysg - Addysg			
Rhaniad Gwasanaeth			
Ysgolion Meithrin	0	0	0
Ysgolion Cynradd	49,917	(8,130)	41,787
Ysgolion Uwchradd	49,429	(8,520)	40,909
Ysgolion Arbennig	4,242	(1,214)	3,028
Ariannu heb fod yn Ysgolion	4,663	(1,213)	3,450
	108,251	(19,077)	89,174

	Cyfanswm Gwariant £'000	Cyfanswm Incwm £'000	Gwariant Net £'000

Gwasanaethau Plant ac Addysg - Gofal Cymdeithasol Plant

Rhaniad Gwasanaeth			
Strategaeth Gwasanaeth - Plant	66	0	66
Gwasanaethau Plant - comisiynu a gwasanaethau cymdeithasol	3,944	(471)	3,473
Plant mewn Gofal	7,041	(25)	7,016
Gwasanaethau Cefnogaeth i Deuluoedd	1,723	(269)	1,454
Cyfiawnder Ieuenctid	1,013	(782)	231
Ymchwilwyr Noddfa (Asylum Seekers)	0	0	0
Gwasanaethau eraill i blant a theuluoedd	2,532	(1,304)	1,228
	16,319	(2,851)	13,468

Priffyrdd, Ffyrdd a Thrafnidiaeth

Rhaniad Gwasanaeth			
Cynllunio, Trafnidiaeth, Polisi a Strategaeth	1,342	(431)	911
Cynnal a Chadw Strwythurol	5,721	(317)	5,404
Costau Cyfalaf yn perthyn i Brosiectau Adeiladu	3,155	(2,013)	1,142
Amgylchedd, Diogelwch a Chynnal a Chadw Rheolaidd	2,796	(296)	2,500
Goleuo Strydoedd (gan gynnwys costau ynni)	1,662	(5)	1,657
Cynnal Gaeaf	2,218	(6)	2,212
Rheolaeth Traffig a Diogelwch Ffyrdd	1,109	(333)	776
Gwasanaethau Parcio	1,264	(2,200)	(936)
Trafnidiaeth Cyhoeddus	5,113	(3,608)	1,505
Meysydd Awyr, Porthladdoedd a Thollau	0	0	0
Rheolaeth a Gwasanaethau Cefnogol	0	0	0
	24,380	(9,209)	15,171

Gwasanaethau Tai (Cronfa'r Cyngor)

Rhaniad Gwasanaeth			
Strategaeth Tai	3,156	(2,914)	242
Galluogi (Enabling)	0	0	0
Cyngor ar Dai	0	0	0
Morgeisi (Housing Act Advances)	0	0	0
Adnewyddu Tai'r Sector Breifat	5,157	(4,061)	1,096
Trwyddedu Landlordiaid Sector Breifat	396	(29)	367
Di gartrefedd	1,155	(543)	612
Taliadau Budd-daliadau Tai	25,422	(25,855)	(433)
Gweinyddu Budd-daliadau Tai	1,635	(867)	768
Cyfraniad i'r Cyfrif Refeniw Tai am eitemau a rennir gan yr holl gymuned	0	0	0
Eiddo arall y Cyngor	89	(28)	61
Cefnogi Pobl	4,063	(3,815)	248
Gwasanaethau Lles Eraill	0	0	0
	41,073	(38,112)	2,961

	Cyfanswm Gwariant £'000	Cyfanswm Incwm £'000	Gwariant Net £'000

Gofal Cymdeithasol Oedolion

Rhaniad Gwasanaeth			
Strategaeth Gwasanaeth - Pobl Hyn	259	(12)	247
Pobl Hyn (65 oed a throsodd) yn cynnwys rhai a salwch meddwl	33,361	(11,182)	22,179
Oedolion o dan 65 oed gydag anabledd corfforol neu amhariad synhwyraidd	4,432	(1,008)	3,424
Oedolion o dan 65 oed gydag anableddau dysgu	13,709	(2,906)	10,803
Oedolion o dan 65 oed gydag anghenion iechyd meddwl	3,992	(754)	3,238
Gwasanaethau eraill i oedolion	1,148	(726)	422
	56,901	(16,588)	40,313

Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd

Rhaniad Gwasanaeth			
Casglu Trethi Lleol	9,325	(8,746)	579
Cofrestru Genedigaethau, Marwolaethau a Phriodasau	387	(151)	236
Etholiadau	344	(163)	181
Cynllunio Argyfwng	147	0	147
Pridiannau Tir	173	(182)	(9)
Grantiau Cyffredinol,Cyfraniadau a Rhoddion	0	0	0
Gwasanaethau'r Crwner	405	(151)	254
Gwasanaethau Llys Eraill	0	0	0
	10,781	(9,393)	1,388

Costau Corfforaethol a Democrataidd Craidd

Rhaniad Gwasanaeth			
Rheolaeth a Chynrychiolaeth Democrataidd	2,643	(48)	2,595
Rheolaeth Gorfforaethol	7,071	(5,047)	2,024
	9,714	(5,095)	4,619

Costau Heb eu Dosrannu

Rhaniad Gwasanaeth			
Costau Heb eu Dosrannu	161	0	161
	161	0	161

Eitemau Eithriadol

Rhaniad Gwasanaeth			
Darpariaeth	0	0	0
Cost Net Gwasanaethau'r Cyngor	319,150	(120,793)	198,357
Cyfrif Refeniw Tai	30,511	(21,022)	9,489
COST NET GWASANAETHAU	349,661	(141,815)	207,846